
Printed by R. Y. Shedge at the "Nirnaya Sagar"
Printing Press, 23 Kolbhat Lane, Bombay,
and
Published by Dayashankar Ravishankar Kavi—Cambay.

प्रस्तावना.

जैनसंप्रदायनां साधुसाध्वीओने अध्ययन कराववाना व्यवसायने लीधे श्रीमान् **जम्बूगुरु**विरचित **जिनशतकनुं** अध्ययन कराववानो प्रसंग मळतां एनी कठिनता, शब्दचमत्कृति अने श्लेष तथा यमकप्रधान काव्यरचना जोइने एनुं भाषान्तर करवानी मने स्वाभाविक इच्छा थइ. अने ते पूज्य **साध्वीजी सौभाग्यश्री**ना जाणवामां आवतां तेमणे छपाववानी प्रेरणा करवानुं उत्साहपूर्वक स्वीकार्युं; जेथी आ **जिनशतकनुं भाषान्तर** तैयार करी छपावी शकायुं छे. माटे आ भाषान्तरनी प्रथमावृत्तिनी प्रसिद्धि ते ए वंदनीय साध्वीजीना सदुपदेशनुं परिणाम होवाथी तेनो यश ते साध्वीजीने घटेछे.

आ **जिनशतक**ना प्रणेता श्रीमान् **जम्बूगुरु** किया समयमां थया ? एमणे केटला ग्रंथो कर्या ? एमनी जन्मभूमि क्यां ? इत्यादि ग्रंथकर्त्तानुं वृत्तान्त जाणवा सारु जैनसाहित्यमां प्रसिद्ध गणाता पंडितोने पत्रद्वारा पूछ्या छतां तेमना प्रत्युत्तरने अभावे ए विषयमां हुं केवळ अज्ञात रह्यो छुं एटले दिलगीर छुं के कंइ जणावी शकतो नथी.

आ **भाषान्तर**मां प्रथम प्रत्येकश्लोकनी उपर ते श्लोकमां आवेला **शब्द** अने **अर्थ** आप्या छे, तेनी नीचे **श्लोक**, **अर्थ**, अने **तात्पर्य**, आ प्रमाणे क्रम छे. अर्थ वांच्याथी अन्वय करी शकाय ए उद्देशथी अन्वयने अनुसरतो अर्थ करवामां आव्योछे एटले बुद्धिमान् अभ्यासीने मूल श्लोकनो अन्वय करवानुं सुलभ थइ पडवा संभव छे. अन्वयानुरूप अर्थ करवाना आशयने सिद्ध करवानी लालसाने लीधे गुजराती भाषाने घटती वाक्यरचना न थई शकी होय तो ते अपराध विद्वानो क्षमा करशे एवी प्रार्थना छे. व्याकरणना नियमना प्रतिबंधपूर्वक अर्थ करवाथी वाचकना हृदयमां मूल श्लोकनो भाव यथावत् नहीं उतरी शके एम धारीने मूळना भावने अवलंबीने अर्थनी नीचे ज्यां जेटलुं योग्य लाग्युं त्यां तेप्रमाणे तात्पर्य लख्युं छे. अप्रसिद्ध सामासिक शब्दोना समास अने पर्याय पण फूट्नोट्मां दर्शाव्या छे. अने जे जे श्लोकोमां जे जे अलंकारो हता ते पण **काव्यप्रकाश**, **कुवलयानन्दकारिका**, **वाग्भटालंकार**, अने **साहित्यदर्पण**ने आधारे जणाव्या छे. पण एक वखत आवी गएलो अलंकार फरीथी ज्यां आव्यो हशे त्यां सूचना मात्र करी छे.

श्रीमान् जम्बूगुरु परम अलंकारप्रिय होय एम लागेछे. कारणके आ शतकमां एमणे एवो तो कोइ श्लोक भाग्ये ज लख्यो हशे के जेमां कोइ ने कोइ अलंकार न होय. एमनी कृतिमां शब्दालंकारनी चमत्कृति सविशेष जोवामां आवेछे अने तेमां

एमनी निसर्गसिद्ध प्रतिभानुं सहृदय पुरुषोने पदे पदे दर्शन थया विना रहेतुं नथी. जिनसंप्रदायमां कविताकान्ताना सौभाग्य जेवा आवा समर्थ कविओनो परोक्ष परिचय थवाथी पण अपूर्व आनन्द थायछे.

श्रीमान् जम्बूगुरुनी अलंकारप्रियता, एमनी कवितामां कठिनता अने क्लिष्टताना कारणरूप थया छतां मिष्टतानो अने इष्टतात्पर्यना बोधनो नाश करती नथी ए ओछुं आश्चर्यजनक नथी!

आ शतकना लगभग बे परिच्छेदनुं भाषान्तर कर्या पछी एनी उपर **श्री सांबसाधुनी** रचेली **टीका** अने अन्य कोई विद्वान्‌नी करेली **अवचूरिका** मने मळी आवतां संदिग्धस्थले तेनी में सहाय लीधी छे तेथी तेना कर्त्ताओनो हुं उपकार मानुंछुं.

साध्वीजी सौभाग्यश्रीजीना सदुपदेशथी आ ग्रंथनी आ प्रथमावृत्ति छपाववामां जेमणे द्रव्यनी सहाय करी छे तेमनी **नामावली** अंते प्रसिद्ध करवामां आवी छे.

जिनशासनना सांकेतिक शब्दोनी अनभिज्ञताथी, मारी बुद्धिनी मंदताथी, दृष्टिदोषथी, अथवा अक्षरयोजकना प्रमादथी जो कंइ अशुद्धता जोवामां आवे तो सहृदय विद्वानो सुधारीने वांचवानी कृपा करशे अने मने सूचना करशे एवी मारी सविनय प्रार्थना छे.

हवे अंतिम अभ्यर्थना ए छे के मूलश्लोकमां रहेली शब्दार्थ चमत्कृतिनो यश तेना **कर्त्ता**ने छे, भाषान्तरमां मूलनो भाव जो यथावत् उपजावी शकायो होय तो ते मारा **परमपूज्य साहित्यव्याकरणाचार्य गुरुवर श्री चन्द्रधरना** यत्किञ्चित् कृपाकटाक्षनुं **फळ छे,** अने ज्यां दोष दृष्टिगोचर थतो होय त्यां मारी बुद्धिनी मंदतानुं परिणाम छे.

खंभात.
ता. १५–१–१९१४.

विद्वदनुचर,
कवि दयाशंकर रविशंकर.

॥ ॐ ॥

श्रीजम्बूगुरुविरचितम्

जिनशतकम् ।

जिनपादवर्णनम् ।

श्रीमद्भिः=शोभावाळा.
स्वैः=पोताना.
महोभिः=तेजवडे.
भुवनम्=जगत्ने.
अविभुवत्=मालिक न होय तेम.
तापयति=तपावे छे.
एष=आ.
शश्वत्=निरन्तर.
सत्स्वपि=छे ते छतां पण.
अस्मादृशेषु=अमारा जेवा.
प्रभुषु=समर्थो.

किमिति=शामाटे.
सन्मन्युना=उत्पन्न थयेला क्रोधवडे.
इव=जाणे.
उपरक्ताः=रातां थएलां.
सूर्यं=सूर्यने.
वीर्यात्=पराक्रमथी.
अहार्यात्=अस्खलित एवा.
अभिभवितुं=पराभव करवाने.
इव=जाणे.
अभीशवः=किरणो.

यस्य=जेना.
दीप्राः=तेजस्वी.
प्रोत्सर्पन्ति=उंचे फेलाय छे.
अङ्घ्रियुग्मप्रभवनखभुवः=बे चरणोमांथी नीकळेला नखमांथी उत्पन्न थतां.
स=ते.
श्रिये=लक्ष्मीने माटे.
स्तात्=हो.
जिनः=तीर्थंकर.
वः=तमारी.

---

[1]स्रग्धरावृत्तम्.

श्रीमद्भिः स्वैर्महोभिर्भुवनमविभुवत्तापयत्येष शश्वत्
सत्स्वप्यस्मादृशेषु प्रभुषु किमिति सन्मन्युनेवोपरक्ताः ।
सूर्यं वीर्यादहार्यादभिभवितुमिवाभीशवो यस्य दीप्राः
प्रोत्सर्पन्त्यङ्घ्रियुग्मप्रभवनखभुवः स श्रिये स्ताज्जिनो वः ॥ १ ॥

---

१ आ जिनशतकमां केवल स्रग्धरावृत्त छे. एनुं लक्षण एवुं छे केः—

SSS SIS SII III ISS ISS ISS

मगण, रगण, भगण, नगण, यगण, यगण, यगण. आ प्रमाणे सात गण जेमां आवता होय ते स्रग्धरा. छन्दःशास्त्रमां 'S' गुरुनुं चिह्न छे अने '।' लघुनुं चिह्न छे. आ श्लोकथी २५ श्लोकपर्यन्त **जिनपादवर्णन** छे.

अर्थ—अमारा जेवा समर्थो छतां जाणे कोई मालिक न होय तेनी पेठे आ सूर्य, पोताना उग्र तेजवडे त्रिलोकने शा माटे तपावे छे? आम धारीने उत्पन्न थएला क्रोधने लिधे अस्खलित पराक्रमथी सूर्यनो पराभव करवाने जाणे रातां देखातां अने प्रकाशित एवां जेना पादयुग्ममांथी नीकळेला नखमांथी प्रकट थएलां किरणो उंचे प्रसरेछे ते तीर्थंकर प्रभु तमारी लक्ष्मीने माटे हो.

(तात्पर्य—भगवान्‌ना चरणना नख राता अने स्वच्छ होवाथी तेमांथी प्रकाशनां किरणो नीकळेछे ते उपर ग्रन्थकार एवी कल्पना करेछे के-जाणे ए नखमांथी नीकळता तेजनां किरणो एम धारेछे के आ जगत्नुं रक्षण करवाने अमारा जेवा समर्थो छे ते छतां आ सूर्य पोतानां तीक्ष्ण किरणोथी जगत्ने शा माटे तपावतो हशे? आवा विचारथी ए नखनां किरणोने क्रोध उत्पन्न थयो अने तेथी तेमणे पोताना पराक्रमथी सूर्यनो पराजय करवो धार्यो एटले ते जाणे रातां दीप्तिमान् देखायछे. एवां जेमना चरणना नखनां किरणो छे ते प्रभु तमने लक्ष्मीवान् करो.)

आ श्लोकमां वाच्योत्प्रेक्षा नामनो अलंकार छे. कुवलयानन्दकारिका अथवा वाग्भटालंकार विगेरेमां एनुं लक्षण जोइ लेवुं.

संसार=विश्व.
अपार=मर्यादारहित.
नीरेश्वर=समुद्र.
गुरु=मोटुं.
निरय=नरक.
अशर्म=दुःख.
पंकौघ=कादवनो समूह.
मग्नान्=पडेला.
उद्धर्तुं=उद्धारवा माटे.
सत्त्वसार्थान्=प्राणीओना समूहने.
इव=जाणे.

नखज=नखमांथी निकळेली.
मृजा=दीप्ति.
अजीर्ण=नवीन.
रज्जू=दोरीने.
यदीयाः=जेमना.
पादाः=चरणो.
प्रासीसरन्तः=प्रसारे छे.
प्रकटितकरुणाः=कृपावाळा.
प्रार्थितार्थान्=इच्छित अभिलाषाओने.

समर्थाः=शक्तिवाळा.
भर्तुं=पूर्ण करवाने.
तीर्थाधिपः=तीर्थपति.
असौ=आ.
पृथु=विशाल.
दवथु=दुःख, रोग, चिंता.
पथ=मार्ग.
प्रस्थितिं=प्रयाण, जवुं ते.
वः=तमारुं.
रुणद्धु=अटकावो, रोको.

संसारापारनीरेश्वरगुरुनिरयाशर्मपङ्कौघमग्ना-
नुद्धर्तुं सत्त्वसार्थानिव नखजमृजाजीर्णरज्जूर्यदीयाः।
पादाः प्रासीसरन्तः प्रकटितकरुणाः प्रार्थितार्थान् समर्था
भर्तुं तीर्थाधिपोऽसौ पृथुदवथु-पथ-प्रस्थितिं वो रुणद्धु ॥ २ ॥

अर्थ—संसाररूपी अपारसमुद्रमां रहेला महानरकना दुःखरूपी कादवना ओघमां पडेला प्राणिओना समूहने जाणे उद्धारवाने, मनोवाञ्छित पूर्ण करवाने समर्थ अने कृपावाळा एवा जे प्रभुना चरणो; नखमांथी उत्पन्न थती दीप्तिरूपी नवीन दोरीने प्रसारे छे, ते तीर्थाधिपति, तमारा महादुःखना मार्गतरफ थता प्रयाणनो अवरोध करो.

(तात्पर्य—भगवान्‌ना चरणना नखनी कान्ति, तेमांथी नीकळतां किरणोने लिधे जाणे नवीन दोरी होय एवी जणाय छे. अने तेथी ते कान्तिरूपी दोरीने, ए चरणोए, संसारसमुद्रमां रहेला महानरकना दुःखरूपी कादवमां कळी जता प्राणिओने कहाडवाने माटे जाणे नाखी न होय एम जणाय छे. एवा जेमना लोकोनुं हित करनारा चरणो छे ते प्रभु, तमारा दुःखना मार्गतरफ थता प्रयाणनो अवरोध—अटकाव करो.)

प्रोद्यत्=फेलाती.
दीप्र=तेजवाळी.
प्रभाढ्य=प्रभावाळा.
क्रमनख=चरणना नख.
मुकुर=दर्पण.
क्रोड=मध्य.
संक्रान्तबिम्बं=प्रतिबिंबित.
वक्त्रं=मुखने.
वृत्रस्य=वृत्र नामना दैत्यनो.
शत्रुः=शत्रु—इन्द्र.
स्वकम्=पोताना.
अधिकरुचिम्=विशेप-कान्तिवाळा.
बिभ्रत्=धारण करतो.
अभ्रान्तचेताः=निःशंक मनवाळो.
पश्यन्=जोतो एवो.
शीतांशुकान्तं=चंद्रमा जेवा रमणीय.
प्रणतिकरणतः=प्रणाम [करतां.
न=नहि.
व्यरंसीत्=विराम पाम्यो
प्रमोदात्=हर्षथी.
यस्य=जेमना.
असौ=आ.
श्रीजिनेन्द्रः=श्री तीर्थंकर.
द्रुतम्=शीघ्र—सत्वर.
अतनु=विशाल.
तमस्=अज्ञाननुं.
तानवम्=सूक्ष्मपणुं.
वः=तमारा.
तनोतु=विस्तारो—करो.

प्रोद्यद्दीप्रप्रभाढ्यक्रमनखमुकुरक्रोडसंक्रान्तबिम्बं
वक्त्रं वृत्रस्य शत्रुः स्वकमधिकरुचिं बिभ्रदभ्रान्तचेताः ।
पश्यञ्शीतांशुकान्तं प्रणतिकरणतो न व्यरंसीत्प्रमोदा-
द्यस्यासौ श्रीजिनेन्द्रो द्रुतमतनुतमस्तानवं वस्तनोतु ॥ २ ॥

अर्थ—निःशंक अंतःकरणवाळो वृत्रशत्रु—इन्द्र, जेमना अत्यंत प्रकाशवाळी कान्तिवाळा चरणना नखरूपी दर्पणना मध्यभागमां देखाता, अने विशेप दीप्तिने धारण करता पोताना चन्द्र जेवा रगणीय मुखने

जोइने हर्षथी प्रणाम करतां विराम पामतो नथी ते श्री जिनेन्द्र, तमारा अत्यंत अज्ञाननो सत्वर नाश करो.

(तात्पर्य—भगवानना चरणमां नमन करतां, इन्द्रना मुखनुं प्रतिबिम्ब प्रभुना दर्पण जेवा निर्मळ चरणनखमां पड्युं, ते जोइने इन्द्रने पोतानुं मुख हतुं ते करतां विशेष रम्य देखायुं एटले ते मुख जोवानी लालसाथी प्रणाम करतां विराम न पाम्यो. एवा जेमना चरणना नख छे ते प्रभु तमारा अतनु–अत्यंत तमस्–अज्ञाननुं तानवं–सूक्ष्मपणुं–न्यूनपणुं करो, अर्थात् तमारा घणा अज्ञाननो सत्वर नाश करो.)

मार्तण्डः=सूर्य.
चण्डभावं=उग्रताने.
दधत्=धारण करतो.
अहनि=दिवसे.
हिनस्ति=मारेछे.
अस्तदोषः=रात्रिनो नाश करनारो, दोषनो नाश करनारो.
अपि=पण.
पादैः=किरणोवडे. चरणवडे.
बध्नाति=बांधेछे.
अह्नाय=सत्वर.

रात्रौ=रात्रिए.
पुनः=वळी.
अलिपटलैः= भमराओना समूहवडे.
आरटन्तीं=पुकार करती.
रटद्भिः=शब्द करता.
माम्=मने.
अंभोजन्मधाम्नि= कमलरूपी घरमां.
स्थिततनुलतिकाम्=शरीरमात्रथी रहेली.
एवम्=एप्रमाणे.
आलोच्य=विचारीने.

लक्ष्मीः=लक्ष्मी.
उद्विग्ना=खिन्न थएली.
इव=जाणे.
अपविघ्नं=उपद्रव रहित.
क्रमकजम्=चरणकमळ तरफ.
अगमत्=गई.
यस्य=जेमना.
सः=ते.
अव्यात्=रक्षण करो.
जिनः=जिन–तीर्थंकर.
वः=तमारूं.

मार्तण्डश्चण्डभावं दधदहनि हिनस्त्यस्तदोषोऽपि पादै-
र्बध्नात्यह्नाय रात्रौ पुनरलिपटलैरारटन्तीं रटद्भिः ।
मामम्भोजन्मधाम्नि स्थिततनुलतिकामेवमालोच्य लक्ष्मी-
रुद्विग्नेवापविघ्नं क्रमकजमगमद्यस्य सोऽव्याज्जिनो वः ॥ ४ ॥

अर्थ—उग्रपणाने धारण करतो, अने अस्तदोष–निर्दोष अथवा रात्रिनो अस्त करनारो एवो सूर्य, दिवसे पादैः–किरणोवडे (चरणवडे) मने मारेछे, अने कमळरूपी घरमां शरीरमात्रथी रहेली, तथा शब्दकरता भ्रमरोना समूहद्वारा पुकार करती एवी मने रात्रिए सत्वर बांधी लेछे. आवो विचार करीने उद्वेग पामेली लक्ष्मी, जे भगवान्‌ना उपद्रव विनाना चरणकमळमां वशी छे ते प्रभु तमारूं रक्षण करो.

(तात्पर्य—दिवसे सूर्यनां किरणोना संबंधथी प्रफुल्लित थवुं अने रात्रिए चन्द्रनां किरणोथी मींचाइ जवुं ए कमळनो स्वत:सिद्ध स्वभाव छे. अने एवा कमळमां लक्ष्मीनो निवास छे एवी प्रसिद्धि छे. ते उपर कवि कल्पना करे छे के:-कमळमां रहेली लक्ष्मीने सूर्य, दिवसे पोताना पाद (किरण–चरण) स्पर्शवडे पीडे छे, अने रात्रिए ए लक्ष्मी गणगणाट करता भमराओ द्वारा पुकार करे छे तो पण एने बांधी ले छे, आम लक्ष्मी कमळमां रहे छे त्यां एने दिवसे अने रात्रिए सूर्य दुःख दे छे तेथी ते कमळनो त्याग करीने ज्यां लेशमात्र उपद्रव नथी एवा भगवान्ना चरणकमळमां जइने रही छे. आवा प्रकारना जेमना चरणकमळ छे ते प्रभु तमारुं रक्षण करो. दिवसे सूर्यनां किरणो कमळउपर पडे अने तेथी कमळ खीले ए स्वाभाविक वातने कविए आ श्लोकमां एवी रीते घटावी के कमळमां रहेली लक्ष्मीने दिवसे सूर्य पोताना पादवडे मारे छे, अहीं बे अर्थ थाय एवा पादशब्दनो प्रयोग कविए युक्तिपूर्वक कर्यो छे. कारण के पादशब्दथी किरण पण कहेवाय अने चरण पण कहेवाय. सुगंधना लोभी भमराओ दिवसे कमळमां भराया होय छे तेमां लीन थइ जवाथी रात्रिए कमळ संकुचित थाय तो पण तेमांथी उडी जवानुं भान भूली जाय छे एटले अखण्ड रात्रि पर्यन्त गणगणाट कर्या करे छे आ वातने कवि एवी रीते घटावे छे के भमराओना शब्दवडे पुकार करती लक्ष्मीने रात्रिए सूर्ये बांधी लीधी. आ रीते कमळमां लक्ष्मीने दिवसे अने रात्रिए सूर्ये दुःखी करी तेथी ते विचारी प्रभुना चरणकमळमां गइ के ज्यां दिवसे के रात्रिए कोइनो उपद्रव नथी. एवा निरुपद्रव जेमना चरण छे ते प्रभु तमारुं रक्षण करो.)

निर्विघ्नान्=विघ्नरहित.
विघ्नविघ्नान्=विघ्नोवडे परतंत्र थएलाओने.
अतिघनघृणया=अति घणी कृपावडे.
श्लाघ्यघोषान्=सारा शब्दवाळा.
अघोषान्=खराब शब्दवाळाओने.
घोराघौघैः=भयंकर पापसमूहवडे.
अनुद्धं=अप्रशंसनीय, निंदवालायक.
अपघन=अवयवोवडे.
सुघटितान्= बनावेलाओने.
शीघ्रम्=सत्वर.
उद्धं=वखाणवालायक, प्रशस्त.
अंघ्रिपाणीन्=हाथ पगवाळा.
अर्घं=पूजा.
उपघ्नान्=आश्रित.
अनर्घान्=अपूज्योने.
घटयति=करेछे.
लघिमा=लघुता.
आलिङ्गितान्=भेटेलाओने.
वः=तमारा.
अलघिष्ठान्=अतिशय मोटा.
श्लाघ्यम्=प्रशंसा करवा योग्य.
यस्य=जेमना.
अङ्घ्रि=चरणनुं.
युग्मम्=युग्म.
विघटयतु=दूर करो, नाश करो.
घनम्=घणा.
सः=ते.
अघ=पापना.
संघातम्=समूहने.
अर्हन्=तीर्थंकर.

निर्विघ्नान्विघ्ननिघ्नानतिघनघृणया श्लाघ्यघोषानघोषा-
न्घोराघौघैरनुद्घापघनसुघटिताञ्शीघ्रमुद्घाङ्घ्रिपाणीन् ।
अर्घोपघ्नाननर्घान्घटयति लघिमालिङ्घितान्वोऽलघिष्ठा-
ञ्श्लाघ्यं यस्याङ्घ्रियुग्मं विघटयतु घनं सोऽघसंघातमर्हन् ॥ ५ ॥

अर्थ—जे भगवान्‌ना प्रशंसनीय चरणनुं युग्म, विघ्नोवडे पराधीन थएला प्राणिओने, परिपूर्ण कृपावडे निर्विघ्न करेछे. खराब शब्दवाळाओने सारा शब्दवाळा करेछे. घोर पापना समूहथी जेमने निन्दवायोग्य अवयवोवडे बनाव्या छे एटले पूर्वना पापने परिणामे कुरूप अवयवोथी जेमनुं शरीर घडायुं छे तेमने सत्वर उत्तम हाथपगवाळा करेछे. अपूज्यने पूज्य, पूजा करवा योग्य बनावेछे, अने अप्रतिष्ठितने प्रतिष्ठित करेछे ते अर्हत् भगवान्, तमारा मोटा पापना समूहनो नाश करो.

(आ श्लोकमां "घ" अने "घ्न" ए बे वर्णोनी वारंवार आवृत्ति थएली होवाथी एमां वृत्त्यनुप्रास नामनो शब्दालंकार छे. साहित्यदर्पणमां एनुं आ प्रमाणे लक्षण छे के "रसविषय व्यापारवती वर्णरचना वृत्तिः, तदनुगतत्वेन प्रकर्षेण न्यसनाद्वृत्त्यनुप्रासः"—रसविषयना व्यापारवाळी वर्णरचना ते वृत्ति, तेनो ज्यां उत्तम प्रकारे निवेश करवामां आव्यो होय त्यां वृत्त्यनुप्रास जाणवो.)

रक्तः=रागी, राता.
त्यक्तस्मरः=जेमणे कामनो त्याग कर्यो छे एवा.
अपि=पण.
प्रतिभयभयकृत्=भयंकर भयकर्ता, भयंकर भयनो नाशकर्ता.
निर्भयत्वप्रदः=अभयपणाने आपनारा.
अपि=पण.
प्रायश्चित्तग्रहीता=चित्तशुद्धि करवानी इच्छावाळा, घणुंकरीने चित्तनुं आकर्षण करनारा.

सततनिरतिचारः=निरंतर ग्रहण करेला व्रतनुं परिपालन करनारा.
अपि=पण.
यत्पादपद्मः=जेमना चरणकमल.
वैकुण्ठाभ्यर्चितः=इन्द्रे अथवा कृष्णे पूजेला.
अपि=पण.
प्रकटम्=प्रत्यक्षपणे.
अपचितः=हीनगणेला, पूजेला.

पण्डितैः=विद्वानोए.
खण्डितांहाः=पापनो नाश करनारा.
तन्यात्=विस्तारो—करो.
अन्याय्यवृत्ति=अन्यायवाळुं वर्त्तन.
व्यपगम=अभाव.
गुरुताम्=महत्त्वने.
वः=तमारा.
स=ते.
निर्ग्रन्थनाथः=तपस्विओना स्वामी.

रक्तस्त्यक्तस्मरोऽपि प्रतिभयभयकृन्निर्भयत्वप्रदोऽपि
प्रायश्चित्तग्रहीता सततनिरतिचारोऽपि यत्पादपद्मः ।
वैकुण्ठाभ्यर्चितोऽपि प्रकटमपचितः पण्डितैः खण्डितांहा-
स्तन्यादन्याय्यवृत्तिव्यपगमगुरुतां वः स निर्ग्रन्थनाथः ॥ ६ ॥

अर्थ—जे भगवान्‌ना चरणकमळ, कामनो त्याग करनारा छतां **रक्तः**—रागी छे. (राता छे) अभयपणाने आपनारा छतां **प्रतिभयभयकृत्**, भयंकर भय करनारा छे. (भयंकर भयनो नाश करनारा छे) निरन्तर ग्रहण करेला व्रतनुं परिपालन करनारा छतां **प्रायश्चित्तग्रहीता**—चित्त-शुद्धि करवानी इच्छावाळा छे. (प्रायः—घणुं करीने चित्तग्रहीता—चित्तनुं आकर्षण करनारा छे) इन्द्रे अथवा कृष्णे पूजेला छतां पण्डितोए प्रत्य-क्षपणे **अपचितः**—हीनगणेला—दूर करेला छे. (पूजेला छे) अने पापनुं खण्डन करनारा छे, ते तपस्विओना स्वामी, तमारी अन्यायवाळी वृत्तिनो अभाव—नाश करीने तमारा महत्त्वनो विस्तार करो, तमारुं गौरव वधारो.

(**तात्पर्य**—जे प्रभुना पादपङ्कज, कामनो नाश करनारा, राता, निर्भयता आपनारा, भयङ्कर भयनो नाश करनारा, ग्रहण करेला व्रतनुं निरन्तर परिपालन करनारा, चित्तनुं आकर्षण करनारा, इन्द्रे अथवा कृष्णे पूजेला, पण्डितोए पण प्रत्य-क्षपणे पूजेला, अने पापनो नाश करनारा छे ते प्रभु तमारी अन्यायवाळी वृत्तिनो नाश करीने तमारुं गौरव वधारो. आ श्लोकमां श्लेषमूलक विरोधाभास नामनो अलंकार छे. "**रक्तः, प्रतिभयभयकृत्, प्रायश्चित्तग्रहीता, पण्डितैः अपचितः**" ए शब्दो विरोधसूचक अने सश्लेष छे. अर्थमां प्रथम विरोध अने पछी कौंसमां तेनुं समाधान दर्शाव्युं छे. विरोधाभास अलंकारनुं साहित्यदर्पणमां आ प्रमाणे लक्षण छे के— "विरुद्धमेव भासेत विरोधोऽसौ इ०" विरोधनी पेठे जेनो भास थाय ते विरो-धाभास.")

स्वान्तारण्यम्=चित्तरूपी वन.
शरण्याश्रयणम्=जेनो आश्रय, शरणे आवेलानुं रक्षण करवाने समर्थ छे एवुं.
इति=एटला माटे.
यत्=जे.
अध्यास्त=रहेतो हतो.
विध्वस्तशङ्कः=निःशंक, निर्भय.
तत्=ते.
धर्मध्यानधूमध्वज=धर्मध्यानरूपी अग्नि.
जव=वेग.
जनित=उत्पन्न थएला.
अत्यंतसंतापतप्तम्=अत्यंत संतापवडे तपेलुं.
सन्त्यज्य=तजीने.
असह्यदाहात्=सहन न थइ शके एवा तापथी.
इव=जाणे.
चरणसरः=चरणरूपी सरोवर.
अशिश्रियत्=आश्रय कर्यो.
सत्सरोजम्=जेमां सारां कमळो छे एवुं अथवा जेमां सारा कमळनुं चिह्न छे एवुं.
यस्य=जेमना.
अतिप्रौढरागद्विरद=रागरूपी मोटो गजराज.
उरुरजः=मोटा पापकर्मने
सः=ते.
अस्यतात्=दूर करो.
तीर्थपः=तीर्थंकर.
वः=तमारा.

स्वान्तारण्यं शरण्याश्रयणमिति यदध्यास्त विध्वस्तशङ्क-
स्तद्धर्मध्यानधूमध्वजजवजनितात्यन्तसन्तापतप्तम् ।
सन्त्यज्यासह्यदाहादिव चरणसरोऽशिश्रियत्सत्सरोजं
यस्यातिप्रौढरागद्विरद उरुरजः सोऽस्यतात्तीर्थपो वः ॥ ७ ॥

अर्थ—जे भगवान्ना चित्तरूपी अरण्यने, शरणागतोनुं रक्षण करवाने समर्थ आश्रयरूप धारीने, रागरूपी मोटो गजराज निःशंक थइने तेमां रहेतो हतो. (पण) ते चित्तरूपी अरण्य, धर्मध्यानरूपी अग्निना वेगथी उत्पन्न थएला अत्यन्त तापवडे तप्त थएलुं होवाथी असह्य दाह थवाने लीधे तेनो त्याग करीने ते रागरूपी गजराजे, जेमां सारां कमळो छे एवा अथवा जेमां सारा कमळनुं चिह्न छे एवा (भगवान्ना) चरणरूपी सरोवरनो आश्रय कर्यो. ते तीर्थाधिपति तमारा मोटा पापकर्मने दूर करो.

(**तात्पर्य**—जेमनुं हृदय **वीतराग**—रागरहित छे अने चरण **सराग**—राता छे ते प्रभु तमारा मोटा पापकर्मनो नाश करो आ आशय छे. आ श्लोकमां '**राग**' शब्दमां श्लेष छे. **राग** एटले प्रेम अने रताश. हाथी अरण्यमां रहे छे, पण ज्यारे त्यां एने ताप लागे छे त्यारे दाह न सहन थइ शकवाथी शान्ति मेळववा सारू जेमां कमळो होय एवा सरोवरनो आश्रय करे छे. हाथीनो आवो स्वभाव होय छे, ते

कविए रागरूपी हाथीमां दर्शावीने भगवान्नुं हृदय रागरहित छे अने चरण रागयुक्त छे एवुं वर्णन कर्युं छे.)

जङ्घा=साथळ.
उद्यत्स्कन्ध=प्रशस्त शाखा.
बुध्न=अधोभाग-मूळ.
उद्गत=उत्पन्न थएली.
लसदरुणाभा=जेनी राती कान्ति शोभि रही छे एवी.
अङ्गुलीपल्लवाढ्यान्=आंगळीओरूपी पल्लवोवडे युक्त.
प्रेङ्खन्तीभिः=शोभती एवी.
नखार्चिः=नखनी कान्तिना.
निचय=समूहरूपी.
रुचिर=सुन्दर.
सन्मञ्जरीभिः=मुख्य मंजरीओवडे.
युतान्=युक्त.
वः=तमारा.
प्रेक्ष्य=जोइने.
प्राप्तेप्सितार्थैः=जेमनी मनोवान्छना पूर्ण थइ छे एवा.
भुवि=पृथ्वीमां.
बलवत्=अतिशय.
अवाक्कल्पवृक्षाः=नीचा मुखवाळां कल्पवृक्षो.
किम्=शुं.
एवम्=ए प्रमाणे.
विद्वद्भिः=विद्वान्पुरुषो.
शङ्क्यते=शंका करेछे-कल्पना करेछे.
अङ्घ्रीन्=चरणोने.
अतुलफलयुजः=अपरिमित फल आपनारा.
यस्य=जेमना.
सः=ते.
अर्हत्=अशोकादि अष्टप्रकारनी पूजाने योग्य एवा तीर्थंकर.
मुदे=आनन्दने माटे.
अस्तु=हो.

जङ्घोद्यत्स्कन्धबुध्नोद्गतलसदरुणाभाङ्गुलीपल्लवाढ्या-
न्प्रेङ्खन्तीभिर्नखार्चिर्निचयरुचिरसन्मञ्जरीभिर्युतान्वः ।
प्रेक्ष्य प्राप्तेप्सितार्थैर्भुवि बलवदवाक्कल्पवृक्षाः किमेवं
विद्वद्भिः शङ्क्यतेऽङ्घ्रीनतुलफलयुजो यस्य सोऽर्हन्मुदेऽस्तु ॥ ८ ॥

अर्थ—साथळोरूपी सुन्दर शाखाओनी नीचेना भागमांथी फूटेली अने शोभती राती कान्तिवाळी आंगळीओरूपी पल्लवोवडे युक्त उत्तम नखनी दीप्तिना समूहरूपी रमणीय मञ्जरीओवाळा, अने अपरिमित फल आपनारा एवा जे प्रभुना चरणोने जोइने, जेमना इच्छेला अर्थ सिद्ध थया छे, एवा विद्वानो एवी शंका करेछे के आ ते शुं पृथ्वीउपर अतिशय नमेलां कल्पवृक्षो छे? ते प्रभु, तमारा आनन्दने माटे हो.

(तात्पर्य—प्रभुना चरणनुं सेवन करवाथी जे विद्वानोनी मनोवाञ्छना पूर्ण थइ छे ते विद्वानो एवी शंका करे छे के–इच्छितार्थ सिद्ध करवानुं सामर्थ्य कल्पवृक्षोमां

छे, त्यारे शुं आ भगवच्चरण, ते पृथ्वी उपर नीचां नमेलां कल्पवृक्षो हशे ? वृक्षने शाखा, पल्लव, मञ्जरी, अने फल होय छे. चरणमां पण ते जणाय छे. साथळो ते शाखाओ छे, राता वर्णनी आंगळीओ ते पल्लव छे, नखनी झगझगाट दीप्ति ते मञ्जरीओ छे, अने फल पण आपे छे. आ प्रमाणे जे वृक्षमां होय छे ते चरणमां पण छे, अने विशेषमां अभिलषित पूर्ण करवानुं सामर्थ्य छे माटे कल्पवृक्ष छे. मञ्जरीओ विगेरे वृक्षनी ऊपरना भागमां होय छे, पण अहीं नखनी दीप्तिरूपी मञ्जरीओ नीचे जणाय छे माटे आ अधोमुख कल्पवृक्ष छे. एवी विद्वानो जेमना चरणने जोइने शंका करे छे ते प्रभु तमने आनन्द आपो. आ श्लोकमां **सन्देह** नामनो **अलंकार** छे. **साहित्यदर्पणमां** एनुं आ प्रमाणे लक्षण छे के–'**सन्देहः प्रकृतेऽन्यस्य संशयः प्रतिभोत्थितः**' मूल विषयमां कविनी प्रतिभामांथी प्रकट थएलो संशय ते **सन्देह**.)

क्षोणीं=पृथ्वीने.
क्षान्त्या=क्षमावडे.
आक्षिपन्तः=अनादर करनारा.
क्षणिक=क्षणवार.
रतिकर=प्रीति उपजावनारा.
स्त्रीकटाक्षाक्षताक्षाः=स्त्रीओना कटाक्षोथी जेमनी इन्द्रियो हणाइ नथी एवा.
मोक्षक्षेत्राभिकाङ्क्षाः=मुक्तिना स्थाननी अभिलाषावाळा.
क्षपित=क्षय कर्यो छे.
शुभशत=सैंकडो शुभ(प्रसंग)नो जेणे एवा.
अक्षेमविक्षेपदक्षाः=अकल्याणनो नाश करवामां चतुर.
अक्षोभाः=निर्भय.
क्षीण=नष्ट थया छे.
रूक्षाक्षर=कठोर अक्षरो जेमां एवी.
पटुवचनाः=मधुर वाणीवाळा.
भिक्षवः=यतिओ.
मङ्क्षु=सत्वर.
अलक्ष्मीम्=प्रमादरूपी अविद्याने.
साक्षात्=प्रत्यक्ष.
वीक्ष्य=जोइने.
क्षिपन्ति=परित्याग करेछे, त्यजेछे.
क्षपयतु=विनाश करो.
स=ते.
जिनः=तीर्थंकर.
क्षय्यपक्षम्=शत्रुपक्षनो.
यदङ्घ्री=जेमना चरणने.

क्षोणीं क्षान्त्या क्षिपन्तः क्षणिकरतिकरस्त्रीकटाक्षाक्षताक्षा
मोक्षक्षेत्राभिकाङ्क्षाः क्षपितशुभशताक्षेमविक्षेपदक्षाः ।
अक्षोभाः क्षीणरूक्षाक्षरपटुवचना भिक्षवो मङ्क्ष्वलक्ष्मीं
साक्षाद्वीक्ष्य क्षिपन्ति क्षपयतु स जिनः क्षय्यपक्षं यदङ्घ्री ॥ ९ ॥

अर्थ—पृथ्वी, सर्वसहा एटले सर्वने सहन करनारी होवाथी परम क्षमावाळी छे तोपण जेमणे पोतानी क्षमावडे पृथ्वीनो पण अनादर कर्यो छे एवा अर्थात् पृथ्वीनी क्षमा करतां पण जेमनी क्षमा विशेष छे एवा,

क्षणवार सुख उत्पन्न करनारा एवा स्त्रीओना कटाक्षोवडे जेमनां नेत्र आकर्षायां नथी अथवा जेमनी इन्द्रियो हणाइ नथी एवा, मुक्तिना स्थाननी अभिलाषा राखनारा, सैंकडो शुभप्रसंगोनो क्षय करनारा अकल्याणनो नाश करवामां कुशल, निर्भय, अने कठोर अक्षरो जेमांथी नष्ट थइ गया छे एवां उत्तम वचनो जेमनां छे एवा भिक्षुओ जेमनां चरणने साक्षात् जोइने सत्त्वर प्रमादरूप अविद्यानो त्याग करेछे एवा प्रभु शत्रुपक्षनो नाश करो.

(**तात्पर्य**—परम क्षमावाळा, जितेन्द्रिय, मोक्षनी अभिलाषावाळा, कल्याण करनारा, भयरहित अने मधुरवाणीवाळा एवा यतिओ जेमनां चरणनुं साक्षात् दर्शन करीने सत्त्वर अविद्यानो परित्याग करे छे ते तीर्थंकर प्रभु (तमारा) शत्रुपक्षनो नाश करो.

आ श्लोकमां 'क्ष'नी वारंवार आवृत्ति थएली होवाथी **वृत्त्यनुप्रास** नामनो **शब्दालंकार छे.** एनुं लक्षण पाछळ लख्युं छे.)

(श्रीजिन चरणपक्षमां शब्दार्थ.)

तन्वाना=विस्तारनारा.
वै=नक्की.
नते=नम्रप्राणीने विषे.
अयश्रियम्=शुभावह दैवने, कल्याणकारक भाग्यसंपत्तिने.
अहित=विरुद्ध.
वृषोत्कर्ष=धर्मनो उदय.
मोषिप्रतापाः=नाश करे एवा प्रतापवाळा.
कामं=अतिशय.
कौ=पृथ्वीमां.
मोदकीनाश=हर्षनो नाशकरनारा एवा, यम जेवा.
रणशरणदा=संग्राममां शरण आपनारा.
नीरजोदाररागाः=जेवी कमळोमां होयछे तेवी उत्तम रताश जेमां छे एवा.
सद्यः=तत्काल.
प्रद्युम्नयुक्ताः=उत्तम तेजवडे युक्त.
सदसि=सभामां.
कृतमुदः=जेमणे आनन्द कराव्यो छे एवा.
यत्क्रमाः=जेमना चरणो.
चक्रिणः=कृष्ण—वासुदेव.
वा=पेठे.
भ्राजन्ते=शोभेछे.
भ्राजिताशाः=प्रणयिजनना मनोरथने पूर्ण करनारा.
सुखम्=सुख.
अखिलं=समस्त.
असौ=आ.
श्रीजिनः=श्रीतीर्थंकर.
वः=तमने.
विधेयात्=करो.

(श्रीकृष्णपक्षमां श्लिष्टशब्दोनो अर्थ.)

वैनतेयश्रियम्=गरुडनी शोभाने.
अहित वृषोत्कर्ष मोषि प्रतापाः=अरिष्टनामना शत्रुना उदयनो नाशकरनारो प्रताप छे जेमनो एवा.
कौमोदकीन=कौमोदकी नामनी गदाना स्वामी.
अशरणशरणदा=अशरणने शरण आपनारा.
नीरजोदाररागाः=(पाञ्चजन्य नामना) शंखने विषे अत्यंत प्रेम राखनारा.
प्रद्युम्नयुक्ताः=प्रद्युम्न नामना पोताना पुत्रथी युक्त.
सदसिकृतमुदः=नन्दक नामना खड्गवडे जेमणे आनन्द कर्यो छे एवा.
भ्राजिताशाः=जेमणे दिशाओने दीप्तिमान् करी छे एवा.

तन्वाना वैनतेयश्रियमहितवृषोत्कर्षमोषिप्रतापाः
कामं कौमोदकीनाशरणशरणदा नीरजोदाररागाः ।
सद्यः प्रद्युम्नयुक्ताः सदसिकृतमुदो यत्क्रमाश्चक्रिणो वा
भ्राजन्ते भ्राजिताशाः सुखमखिलमसौ श्रीजिनो वो विधेयात्॥१०॥

अर्थ—वै नतेऽयश्रियं तन्वानाः—जरूर नम्रप्राणिओने विषे दैवसंपत्तिने कल्याणकारक भाग्यसंपत्तिने विस्तारनारा, अहितवृषोत्कर्षमोषिप्रतापाः—विरुद्धधर्मना उदयनो नाश करे एवा प्रतापवाळा, कौमोदकी-नाश-रण-शरणदाः—पृथ्वीमां आनन्दनो नाश करनारा एवा संग्राममां रक्षण करनारा, नीरजोदाररागाः—रजोगुणविनाना मनुष्योने विषे जेमने अत्यन्त प्रेम छे एवा, अथवा कमळोमां होय छे तेवी उत्तम रताश जेमां छे एवा, प्रद्युम्नयुक्ताः—उत्तम तेजवाळा, सदसि कृतमुदः—सभामां जेमणे आनन्द कराव्यो छे एवा, अने भ्राजिताशाः—(प्रणयिजनना) मनोरथने पूर्ण करनारा एवा जे प्रभुना चरणो, वैनतेयश्रियं तन्वानाः—गरुडनी शोभाने विस्तारनारा अहितवृषोत्कर्षमोषिप्रतापाः—अरिष्टनामना शत्रुना उदयनो नाश करनारो प्रताप जेमनो छे एवा, कौमोदकीन—कौमोदकी नामनी गदाना स्वामी, अशरणशरणदाः—अशरणने शरण अपनारा, नीरजोदाररागाः—(पाञ्चजन्य नामना) शंखने विषे अत्यन्त प्रेम राखनारा प्रद्युम्नयुक्ताः—प्रद्युम्ननामना पुत्रवडे युक्त, (सत्—असि) सदसि-कृत-

मुदः–(नन्दकनामना) उत्तम खड्गवडे जेमणे आनन्द कर्यो छे एवा, अने **भ्राजिताशाः**–दिशाओने दीप्तिमान् करनारा एवा कृष्णनी पेठे शोभेछे ते प्रभु तमने समग्र सुख आपो.

(**तात्पर्य**—आ श्लोकमां **श्लेष** नामनो अलंकार छे. **मम्मटे** काव्यप्रकाशमां एनुं लक्षण आ प्रमाणे लख्युं छे के–**श्लेषः स वाक्ये एकस्मिन् यत्रानेकार्थता भवेत्** । एक वाक्यमां ज्यां एक करतां अधिक अर्थपणुं रह्युं होय त्यां **श्लेष.**)

यत्पादौ=जेमनुं चरणयुग्म.
पादपौ=वृक्षयुग्म-बे वृक्ष.
वा=पेठे. (वा, विकल्पना अर्थमां वपरायछे पण अहीं 'इव' ना अर्थमां छे.)
शुचिरुचि=निर्मल दीप्ति.
निचित=व्याप्त.
अम्भोजपुञ्ज=कमळनो समूह.
आलवालौ=क्यारो.
स्वःसद्=देव.
मूर्धाधिरूढ=मस्तक उपर धारण करेला.
उद्भट=उत्तम, श्रेष्ठ.
मुकुटकुटैः=मुकुटरूपी घडाओवडे.
निर्यदंशूदभारैः=किरणोरूपी पाणीनो प्रवाह जेमांथी नीकळे छे एवा.
संसिक्तौ=सिंचाएला.
शोणरत्नप्रतिम=माणेकना जेवी.
नखरुचः=नखनी कान्तिने.
सत्प्रवालावलीवत्=उत्तम प्रवालनी अथवा नवीन पल्लवनी पेठे.
धत्तः=धारण करेछे.
शुद्धिम्=कर्म मल प्रक्षालनरूप शुद्धिने.
विधेयात्=करो.
अधिकम्=जेम विशेष थाय तेम.
अधिपतिः=स्वामी.
श्रीजिनानाम्=श्री जिनोना.
असौ=आ.
वः=तमारी.

यत्पादौ पादपौ वा शुचिरुचिनिचिताम्भोजपुञ्जालवालौ
स्वःसन्मूर्धाधिरूढोद्भटमुकुटकुटैर्निर्यदंशूदभारैः ।
संसिक्तौ शोणरत्नप्रतिमनखरुचः सत्प्रवालावलीव-
द्धत्तः शुद्धिं विधेयादधिकमधिपतिः श्रीजिनानामसौ वः ॥ ११ ॥

अर्थ—निर्मल दीप्तिवडे व्याप्त एवां कमलोना समूहरूपी क्यारावाळा, किरणोरूपी पाणीनो प्रवाह जेमांथी नीकळे छे एवा अने देवोना मस्तक उपर रहेला उत्तम मुकुटरूपी घडाओवडे सिंचाएला, एवा वृक्षना जेवा जे प्रभुना चरणो उत्तम पल्लवनी पेठे माणेकना जेवी नखनी कान्तिने धारण करेछे ते जिनाधिपति तमारी कर्ममलप्रक्षालनरूप शुद्धि करो.

(तात्पर्य—आ श्लोकमां भगवान्ना चरणने वृक्षना जेवा कह्या छे. वृक्षने पाणी पावा माटे क्यारो होय छे. उछेरवा माटे एने घडावडे पाणी सिंचवामां आवे छे. अने एवी रीते उछर्या पछी ते नवपल्लववाळुं थाय छे. तेम अहीं पण प्रभुना चरणरूपी वृक्ष, पूजनार्थे आजुबाजुए मूकेलां कमळोवडे क्यारावाळां छे. रत्नोना जडेला मुकुट धारण करीने देवो ए चरणमां प्रणाम करे छे तेथी ते रत्नोनां किरणो चरण उपर पडे छे ते जाणे मुकुटरूपी घडामांथी रत्नोनां किरणोरूपी निकळता जळवडे ते चरण सिंचाय छे. एवी रीते जेने जल सिंचन करवामां आव्युं छे एवा जे प्रभुना चरण, जेम वृक्ष नवपल्लवने धारण करे छे तेम राता रत्नना जेवी कान्तिवाळा नखने धारण करे छे, ते प्रभु तमारी विशेष शुद्धि करो.)

द्याम्=आकाशने.
द्युत्या=दीप्तिवडे.
उद्द्योत्य=प्रकाशित करीने.
मुद्यन्=(मुदं यन् गच्छन् मुद्यन्) हर्षने पामता.
द्युसदधिपमता:=इन्द्रना पूजेला.
विद्युदुद्योतजेत्र्या=विजळीना प्रकाशने जितनारी.
विद्यानद्याद्यसद्योनय:=विद्यारूपी नदीना प्रथम अने उत्तम उत्पत्ति स्थान जेवा.
उपदधते=करेछे.
सद्यमोद्यानमोदम्=सारा संयमरूपी बगीचानी पुष्टिने.
दुर्भेद्यावद्यम्=दुःखे करीने दूर करी शकाय एवा पापने.
उद्यद्द्युमणिम्=उगता सूर्यनी.
इव=पेठे.
समाच्छाद्य=तिरस्कार करीने, ढांकी देइने.
वन्द्याभिवन्द्या:=चक्रवर्ती जेवाओने पण वंदन करवा योग्य.
सद्य:=शीघ्र—तत्काल.
यत्पादकंदा:=जे जिनपतिना चरणरूपी मेघ—(कं जलं ददातीति कंदाः मेघाः पादा एव कंदाः, पादकंदाः कमित्यव्ययं जलवाचकम्).
द्यतु=नाश करो, खण्डन करो.
स जिनपति:=ते जिनपति.
व:=तमारी.
अतिनिन्द्याम्=अत्यन्त निंदवालायक.
अविद्याम्=अविद्याने.

द्यां द्युत्योद्द्योत्य मुद्यद्द्युसदधिपमता विद्युदुद्द्योतजेत्र्या-
विद्यानद्याद्यसद्योनय उपदधते सद्यमोद्यानमोदम् ।
दुर्भेद्यावद्यमुद्यद्द्युमणिमिव समाच्छाद्य वन्द्याभिवन्द्याः
सद्यो यत्पादकंदा द्यतु स जिनपतिर्वोऽतिनिन्द्यामविद्याम् ॥ १२ ॥

अर्थ—हर्षने पामता एवा इन्द्रे पूजेला. विद्यारूपी नदीओना प्रथम उत्पत्ति स्थानरूप अने चक्रवर्ती जेवा वन्दनीय पुरुषोने पण वंदन करवा

योग्य एवा जे प्रभुना चरणरूपी मेघ, विजळीना प्रकाशने जीती ले एवी दीप्तिवडे आकाशने प्रकाशवाळुं करीने, अने उगता सूर्यना जेवा दुर्भेद्य पापने आच्छादित करीने सारा संयमरूपी बगीचाने पुष्ट करेछे. ते जिनपति तमारा अत्यन्त निंदवायोग्य एवा अज्ञाननो सत्त्वर नाश करो.

(**तात्पर्य**—मेघ जेम इन्द्रनो पूजेलो–मानेलो छे, नदीओनुं उत्पत्तिस्थान छे, विजळीवडे आकाशने दीप्तिवाळुं करे छे, सूर्यने ढांकी दे छे, बाग बगीचाओने खीलावे छे–पुष्ट करे छे. तेम जे प्रभुना चरणरूपी मेघ पण इन्द्रना पूजेला छे. विद्याओरूपी नदीओना प्रथम उत्पत्तिस्थानरूप छे, विजळीना प्रकाशनो पराभव करे एवी दीप्तिवडे आकाशने तेजोमय करे छे, दुःखे करीने दूर करी शकाय एवां पापने ढांकी दे छे, उत्तम संयमरूपी वगीचाने पुष्ट करे छे, अने वंदनीय पुरुषोने वन्दन करवा योग्य छे ते जिनपति, तमारी अत्यन्त निन्द्य एवी अविद्यानुं खण्डन करो.

आ श्लोकमां " द्य "नी वारंवार आवृत्ति थएली होवाथी **वृत्त्यनुप्रास** नामनो **शब्दालंकार** छे.)

निर्वाणापूर्वदेश=मोक्षरूपी अपूर्व देश तरफ.
प्रगमकृतधियां=जवाने सारु करी छे बुद्धि जेमणे एवा.
शुद्धबुद्ध्यध्वगानां=शुद्ध छे बुद्धि जेमनी एवा मुसाफरोने.
मार्गाचिख्यासया=मार्ग कहेवानी इच्छा वडे.
एषा=आ.
त्रिभुवनविभुना=त्रिलोकना पति एवा भगवाने.
प्रेषिता=मोकली.
किंनु=शुं.
लोकैः=लोकोए.
आलोक्य=जोइने.
आरेकिता=शंकिता, शंका करेली.
एवं=एप्रमाणे.
चरणनखभवा=चरणना नखमांथी उत्पन्न थएली.
वः=तमारी.
विभा=प्रभा.
आविर्भवन्ती=उंचे जती.
यस्य=जेमनी.
श्रेयांसि=कल्याणने.
स=ते.
श्रीजिनपतिः=श्रीतीर्थंकर.
अपतिः=जेनो कोइ पति नथी एवा.
पाप्मभाजाम्=पापीओना.
विदध्यात्=करो.

निर्वाणापूर्वदेशप्रगमकृतधियां शुद्धबुद्ध्यध्वगानां
मार्गाचिख्यासयैषा त्रिभुवनविभुना प्रेषिता किं नु लोकैः ।
आलोक्यारेकितैवं चरणनखभवा वो विभाविर्भवन्ती
यस्य श्रेयांसि स श्रीजिनपतिरपतिः पाप्मभाजां विदध्यात् ॥ १३ ॥

अर्थ—जेमना चरणना नखमांथी उत्पन्न थती अने उंचे जती—प्रसरती कान्तिने जोइने लोकोए आ प्रमाणे उत्प्रेक्षा करी के मोक्षरूपी अपूर्व देश तरफ जवाने करी छे बुद्धि जेमणे एवा शुद्धबुद्धिवाळा मुसाफरोने मार्ग बतावयानी इच्छाथी शुं प्रभुए आ कान्तिने मोकली छे ? (एवी जेमना चरणना नखमांथी नीकळती दीप्तिने जोइने लोकोने शंका थाय छे) ते जेनो कोइ पति नथी एवा श्री जिनेन्द्र, तमो पापीओनुं कल्याण करो.

(तात्पर्य—प्रभुना चरणना नखमांथी उत्पन्न थएली प्रभा ऊंचे प्रसरे छे, अने निर्वाणनगर पण ऊंचे छे, अने ते प्रत्येकने प्रथमथी परिचित नथी माटे अपूर्व छे. आम होवाथी एवा अपूर्व नगर तरफ जवाना विचारवाळा अने शुद्धबुद्धिवाळा यात्रालुओने मार्ग बतावयानी इच्छाथी जाणे प्रभुए मोकली न होय, एवी जेमना चरणनखनी कान्तिने जोइने लोकोए शंका करी छे. एवा श्रीजिनपति तमो पापीओनुं कल्याण करो.)

शोभाम्=शोभाने.
अम्भोरुहाणाम्=कमलोनी.
अपहरति=नाश करे छे.
करोति=करेछे.
उद्भवम्=हर्ष.
कौशिकस्य=इन्द्रने अथवा घूवड नामना पक्षीने.
अनुष्णैः=शीतळ.
पुष्णाति=पोषण करेछे.
पादैः=किरणोवडे चरणवडे.
कुमुदम्=पोयणाने अथवा (कोः पृथिव्या मुदम् कुमुदम्) पृथ्वीना आनन्दने.
असुमताम्=प्राणिओनी.
न=नहीं, नथी.
उपतापाय=परितापने माटे.
दृष्टेः=दृष्टिना.
प्राज्य=अत्यंत.
अजेयप्रतापम्=जीताय नहीं एवा प्रतापवाळु.
सततम्=निरन्तर.
इनतया=सूर्यपणावडे अथवा प्रभुतावडे.
युक्तं अपि=युक्त छे तो पण.
अन्यरूपम्=बीजा रूपवाळुं अथवा असाधारण रूपवाळुं.
युग्मं=जोडुं—बेनो समूह.
यत्पादयोः=जेमना चरणनुं.
स्तात्=हो.
स=ते.
भवदविभवाभावकृत्=तमारा अविभवनो अभाव करनारा एटले तमने विभव संपन्न करनारा ऐश्वर्ययुक्त करनारा.
तीर्थनाथः=तीर्थंकर.

शोभामम्भोरुहाणामपहरति करोत्युद्भवं कौशिकस्या-
नुष्णैः पुष्णाति पादैः कुमुदमसुमतां नोपतापाय दृष्टेः ।
प्राज्याजेयप्रतापं सततमिनतया युक्तमप्यन्यरूपं
युग्मं यत्पादयोः स्तात्स भवदविभवाभावकृत्तीर्थनाथः ॥ १४ ॥

अर्थ—जेमना चरणनुं युग्म, निरन्तर सूर्यपणावडे युक्त छे तो पण सूर्यपणावडे युक्त न होय एवुं जणायछे. कारणके सूर्य कमळोनी शोभानुं हरण करतो नथी, **कौशिकस्य**—घूवडने हर्ष करावतो नथी, शीतल किरणोवडे पोयणानुं पोषण करतो नथी अने प्राणिओनी दृष्टिने ताप उत्पन्न करेछे अने प्रभुना चरणनुं युग्म (पोतानी शोभावडे) कमळोनी शोभानो नाश करेछे. **कौशिकस्य**—इन्द्रने आनन्द आपेछे. **शीतल**—सुखकारक, **पादैः**—चरणोवडे पृथ्वीना आनन्दनुं पोषण करेछे अने प्राणिओनी दृष्टिने शान्त करेछे. एवुं अत्यंत अने जीताय नहीं एवा प्रतापवाळुं जेमना चरणनुं युग्म, निरन्तर **इनतया**—सूर्यपणा वडे युक्त छतां **अन्यरूप** छे एटले सूर्यपणाथी युक्त नथी ते तीर्थपति प्रभु तमने ऐश्वर्ययुक्त करनारा हो.

(**तात्पर्य**—आ श्लोकमां भगवान्‌ना चरणना युग्मने **इनतया**-सूर्यपणावडे युक्त कहींने सूर्यपणाथी रहित कह्युं छे ए **विरोध** छे तेनो परिहार ए प्रमाणे छे के भगवच्चरणयुग्म **इनतया**-प्रभुतावडे युक्त छे अने **अन्यरूपम्**-असाधारण रूपवाळुं छे.

कौशिक, पाद, कुमुद, इनता, अने **अन्यरूप** ए शब्दोमां श्लेष छे. **सूर्यपणाना** पक्षमां **कौशिक**-घूवड. **पाद**-किरण. **कुमुद**-पोयणुं. **अन्यरूप**-बीजा प्रकारनुं. एवो अर्थ करवो. अने **प्रभुताना** पक्षमां **कौशिक**-इन्द्र. **पाद**-चरण. **कुमुद**-पृथ्वीनो आनन्द अने **अन्यरूप**-असाधारण रूपवाळुं. एवो अर्थ करवो. **इनता**-ए शब्दनो अर्थ एकपक्षे **सूर्यपणुं** अने बीजे पक्षे **प्रभुता** एवो करवो.)

दूरे=दूरस्थानमां.
दूरेपसः=(दुष्टं च तत् रेपः पापं तस्मात्) दुष्टपापथी.
वः=तमारा.
वसतिम्=स्थिति, निवास.
असुभृताम्=प्राणिओनी.
साधयन्तौ=करनारा.
धयन्तौ=पान करी जता.
वारि=इव-वारीव-पाणीनी पेठे.
अरि=ईतिं-अरीतिम्-शत्रुओना उपद्रवने.

अङ्घ्री=चरण.
नत ससुरमहादेवराजौ=देवसहित-इन्द्र जेने नम्यो छे एवा.
वर=आजौ-वराजौ-मोटा संग्राममां.
यस्य=जेमना.
आयस्य=लाभनी.
आप्तिहेतू=प्राप्तिना कारणरूप.
जयम्=जयने-विजयने.
उपनयतः-प्राप्त करावे छे.

मोहितानाम्=मूर्छित थएला.
हितानाम्=भक्तोना.
दध्यात्=पोषण करो.
अध्यात्मतेजाः=विस्तृत तेजवाळा.
स=ते.
भुवि=पृथ्वीमां.
जिनवरः=तीर्थंकर.
अनन्तमोदम्=अनन्त प्रकारना आनन्दने.
तमोदम्=शोकनो नाश करनारा एवा.

दूरे दूरेपसो वो वसतिमसुभृतां साधयन्तौ धयन्तौ
वारीवारीतिमङ्घ्री नतससुरमहादेवराजौ वराजौ ।
यस्यायस्याप्तिहेतू जयमुपनयतो मोहितानां हितानां
दध्याद‌ध्यामतेजाः स भुवि जिनवरोऽनन्तमोदं तमोदम् ॥१५॥

अर्थ—दुष्ट एवा पापथी दूर स्थानमां प्राणिओनी स्थिति करनारा, अर्थात् प्राणिओने स्वर्ग आपनारा, शत्रुओना उपद्रवनुं जलनी पेठे पान करी जनारा, देवोए सहित इन्द्रे जेने नमन कर्युं छे एवा, अने लाभनी प्राप्तिना कारणरूप एवा जे प्रभुना चरण, म्होटा संग्राममां मूर्छित थएला भक्तोने जय प्राप्त करावेछे ते विस्तृत तेजवाळा तीर्थंकर प्रभु, पृथ्वीमां तमारा शोकनो नाश करनारा एवा अनेक प्रकारना आनन्दनुं पोषण करो. एटले तमारा अनेक प्रकारना आनन्दनी वृद्धि करो.

(**तात्पर्य**—आ श्लोकमां 'दूरे दूरे, धयन्तौ धयन्तौ, वारिवारी, इ०" पदनी साथे साथे आवृत्ति करेली होवाथी **संयुतावृत्ति** छे अने एवी **संयुतावृत्ति** प्रत्येक चरणनी आदिमां अने अन्तमां करी छे तेथी **आद्यन्तयमक** छे एटले **संयुतावृत्तिपूर्वक** आद्यन्तयमक छे एनुं लक्षण **वाग्भट्टालंकारमां** छे.)

कृत्वा=करीने.
अधः=नीचे.
पादयोः=चरणनी.
माम्=मने.
निरतिशय=अत्यंत.
शमश्री=उपशमलक्ष्मी.
समालिङ्गिताङ्गः=आलिंगित छे अंग जेनुं एवा.
स्वस्थः=सुखपूर्वक.
तिष्ठति=रहेछे.
अनिष्टः=क्लेशरहित. जेना क्लेश गया छे एवा.
कथम्=शामाटे, केम.

अयम्=आ.
अधुना=हमणां.
इति=एप्रमाणे.
इव=पेठे.
संचिन्त्य=विचारीने.
सृष्टा=फेंकेली.
ऊर्ध्वम्=ऊंचे.
बाणाशनिः=बाणोनी पंक्ति बाणावली.
वा=पेठे.
मृदुहृदयभिदे=कोमल हृदय भेदवाने सारूं.
भाति=शोभेछे.

रागेण=कामदेवे अथवा, रताशे.
गाढम्=अत्यन्त.
यस्य=जेना.
प्रेङ्खन्नखालीद्युतिः=हालती नखना समूहनी कान्ति.
अतनुरतिम्=घणी प्रीति.
रातु=आपो.
स=ते.
श्रीजिनः=श्रीतीर्थंकर.
वः=तमने.

कृत्वाधः पादयोर्मां निरतिशयशमश्रीसमालिङ्गिताङ्गः
स्वस्थस्तिष्ठत्यनिष्टः कथमयमधुनेतीव संचिन्त्य सृष्टा ।
ऊर्ध्वं बाणाशनिर्वा मृदुहृदयभिदे भाति रागेण गाढं
यस्य प्रेङ्खन्नखालीद्युतिरतनुरतिंरातु स श्रीजिनो वः ॥ १६ ॥

अर्थ—मने पगनी नीचे करीने—राखीने, अत्यन्त एवी उपशमरूपी लक्ष्मीवडे आलिंगित छे अंग जेनुं एवा आ प्रभु, क्लेशरहित थइने हमणां शामाटे सुखपूर्वक रहेछे ! एवुं विचारीने जाणे कामदेवे कोमल अन्तः-करण विंधवाने सारूं, उंचे फेंकेली बाणावली होय एवी, जेमना नखनी पंक्तिनी हालती कान्ति अत्यन्त शोभेछे ते प्रभु, तमने घणी प्रीति आपो.

(तात्पर्य—प्रभुनां चरणतल रातां छे, अने चरणना नखमांथी कान्तिनां किरणो नीकळीने ऊंचे प्रसरेछे ते उपर कवि उत्प्रेक्षा करेछे के—**राग** जे रताश, ते विचार करेछे के—भगवान मने चरणनी नीचे डावीने, अत्यन्त सुख अने शान्तिपूर्वक केम रहेछे ? माटे एमनुं कोमळ हृदय भेदवाने जाणे, एमना चरणना नखमांथी नीकळतां कान्तिनां किरणोरूपी बाणावली फेंकी न होय एम जणायछे. आ प्रमाणे रागे बाणावली फेंकी होय एवी जेमना चरणनखनी कान्ति शोभेछे, ते प्रभु तमने अत्यंत प्रीति आपो.

अहीं 'राग' शब्दमां श्लेष छे, एक पक्षमां राग–रताश अने बीजा पक्षमां राग काम. आखा श्लोकनुं रहस्य एछेके जेमनुं हृदय वीतराग–रागरहित छे अने चरण-तल रागयुक्त छे–रातां छे ते प्रभु तमने अत्यन्त प्रेम आपो. अर्थात् ते प्रभुना प्रेमनुं पात्र तमे थाओ.)

चारु=अविरुद्ध.
आचार=आचरण.
उक्ति=प्रतिपादन.
चुञ्चु=प्रसिद्ध.
प्रवचन=आगम–सिद्धान्त.
चतुर=कुशल.
आचार्यचक्रस्य=आचार्योना समूहनी.
चञ्चत्=शोभतो.
न=नहीं.
उच्येत=कही शकाय.
अचण्डरोचिः=चन्द्र.
रुचि=दीप्ति.
रुचिर=तेजस्वी.
रुचि=कान्ति.
यस्य=जेमना.
वाचाम्=वाणीना.
प्रपञ्चैः=विस्तारवडे.
उच्चैः=अत्यन्त.
चञ्चूर्यमाणः=सर्वत्र विस्तार पामतो.
चरणगुणचयः=चरणना गुणनो समूह.
चारुचित्त=इन्द्र विगेरे.
अर्चित=पूजेली.
अर्चा=मूर्ति.
चेतःशौचम्=मननी शुद्धिने.
चिनोतु=वधारो.
उचितम्=योग्य.
अचलम्=स्थिर.
असौ=आ.
चारुचेष्टः=रमणीय चेष्टावाळा.
जिनः=तीर्थंकर.
वः=तमारा.

चार्वाचारोक्तिचुञ्चुप्रवचनचतुराचार्यचक्रस्य चञ्च-
न्नोच्येताचण्डरोची रुचिरुचिररुचिर्यस्य वाचां प्रपञ्चैः ।
उच्चैश्चञ्चूर्यमाणश्चरणगुणचयश्चारुचित्तार्चितार्च-
श्चेतःशौचं चिनोतूचितमचलमसौ चारुचेष्टो जिनो वः ॥ १७ ॥

अर्थ—चन्द्रनी दीप्तिना जेवी जेनी प्रकाशित कान्ति छे एवो, शोभतो, अने आम तेम सर्वत्र अत्यन्त विस्तार पामतो जेमना चरणना गुणनो समूह, अविरुद्ध आचारनुं प्रतिपादन करवाथी प्रसिद्ध एवां प्रवचनमां प्रवीण एवा आचार्योना समूहनी वाणीना विस्तारवडे कही शकातो नथी एवा, इन्द्रादि देवोए जेमनी मूर्तिनुं पूजन कर्युं छे अने जेमनी रमणीय चेष्टा छे ते तीर्थंकर, योग्य अने स्थिर एवी तमारा मननी शुद्धिने वधारो.

(आ श्लोकमां वृत्त्यनुप्रास छे. एनुं लक्षण पूर्वे लखवामां आव्युं छे.)

पद्भ्याम्=चरणवडे.
भूभृद्गुरुभ्यां=पर्वत जेवा भारे. अथवा राजाओए पूजेला तेथी गौरववाळा.
भ्रमति=भमे छे.
भृशम्=अत्यन्त.
अभीः=भयरहित निर्भय.
भ्रंशयन्=नमावी देतो.
हेलया=अनादरवडे.
अयं=आ.
कः=कोण.
अस्मन्मूर्धोद्धृतां—अमारा मस्तक उपर धारण करेली.
गाम्=पृथ्वीने.
इति=एटला माटे.
फणिसमितेः=सर्पोना-समूहना.
सक्रुधः=क्रोधपामेला.
क्रोधवह्नेः क्रोधरूपी अग्निनी.
ज्वाला=ज्वाला. देवतानी झाळ.
निर्यान्ती=नीकळती.
अधस्तात्=नीचेथी पाताळने भेदीने.
किमिति=शुं.
सुजनता=सारा पुरुषोनी मंडळी.
शङ्कते=शंका करेछे.
लोकयन्ती=जोती.
भव्यान्=मुक्तियोग्य पुरुषोने.
अव्यात्=बचावो, पाळो.
भयेभ्यः=भयथी.
निखिलनखरुचः=समस्तनखनी कान्तिने.
यस्य=जेमना.
योगीश्वरः=संयम व्यापारने जाणनारा योगिओना ईश्वर.
असौ=आ.

पद्भ्यां भूभृद्गुरुभ्यां भ्रमति भृशमभीर्भ्रंशयन् हेलयायं
कोऽस्मन्मूर्धोद्धृतां गामिति फणिसमितेः सक्रुधः क्रोधवह्नेः ।
ज्वाला निर्यान्त्यधस्तात्किमिति सुजनता शङ्कते लोकयन्ती
भव्यानव्याद्भयेभ्यो निखिलनखरुचो यस्य योगीश्वरोऽसौ ॥१८॥

अर्थ—पर्वतना जेवा भारे अथवा राजाओए पूजेला होवाथी गौरववाळा एवा चरणवडे, अमे मस्तक उपर धारण करेली आ पृथ्वीने अनादरपूर्वक नमावी देतो अने अत्यन्त निर्भय एवो आ कोण भमेछे? एम धारीने क्रोध पामेला सर्पसमूहना क्रोधाग्निनी पातालने भेदीने नीकळती आते शुं ज्वाळा छे? एवी जेमना समग्र नखनी दीप्तिने जोनारी सत्पुरुषोनी मंडळी शंका करे छे ते योगिओना ईश्वर तीर्थंकर भव्यजीवोने भयथी बचावो !

(तात्पर्य—भगवान्‌ना चरणना नखमांथी दीप्तिनां किरणो नीकळीने ते उंचे प्रसरे छे ते उपर कवि कल्पना करे छे के—भगवान्‌ना पर्वतना जेवा भारे अथवा राजाओए पूजेला होवाथी गौरववाळा चरणोवडे पृथ्वी नमी पडवाथी, ते पृथ्वीने

धारण करनारा सर्पमंडळने क्रोध उत्पन्न थयो, अने ते क्रोधना अग्निनी ज्वाळा भूतलने भेदीने जाणे बहार नीकळी न होय एवी जेमना चरणना नखनी दीप्तिने जोईने सज्जनो शंका करे छे ते योगीश्वर प्रभु, भव्य जीवोने भयथी बचावो.)

प्रख्यातात्=प्रसिद्ध.

अच्युतश्रीवरवसतितया=नष्ट न थाय एवी शोभानी उत्तम स्थितिवडे, अथवा विष्णु अने लक्ष्मीना श्रेष्ठ निवासवडे.

अशेषकान्त्योपगूढात्=परिपूर्णदीप्तिवडे युक्त, अथवा.

शेषकान्त्योपगूढात्=शेष नागनी कान्तिवडे युक्त.

सन्मीनात्=सारा मत्स्यना लाञ्छनवाळा अथवा जेमां मत्स्य छे एवा.

क्षीरनीरेश्वरतः=क्षीरसमुद्रमांथी.

इव=पेठे.

यदङ्घ्र्योर्युगात्=जेना चरणना युग्ममांथी.

निर्गता=नीकळेली.

भा=प्रभा.

वेला इव वेलेव=समुद्रनी भरतीनी पेठे.

प्लावयन्ती=व्याप्तथती डूबावती.

नखमणिकिरणोन्मिश्रिता=मणिजेवा नखनां किरणोवडे मिश्र थएली

श्रीमदब्जश्रेणीम्=चरणतलमां चिह्नरूपे रहेली कमलोनी पंक्तिने.

विश्वंभरावत्=पृथ्वीनी पेठे.

भवदनभिमतम्=आपना अनिष्टने.

तीर्थपः=तीर्थपति-प्रभु.

असौ=आ.

भिनत्तु=भेदी नाखो-दूर करो.

प्रख्यातादच्युतश्रीवरवसतितया शेषकान्त्योपगूढा-
त्सन्मीनात्क्षीरनीरेश्वरत इव यदङ्घ्र्योर्युगान्निर्गता भा ।
वेलेव प्लावयन्ती नखमणिकिरणोन्मिश्रिता श्रीमदब्ज-
श्रेणीं विश्वम्भरावद्भवदनभिमतं तीर्थपोऽसौ भिनत्तु ॥ १९ ॥

अर्थ—विष्णु अने लक्ष्मीना श्रेष्ठ निवासवडे प्रसिद्ध, शेषनागनी कान्तिवडे युक्त, अने जेमां सारां मत्स्य आदि जलचर प्राणिओ छे एवा क्षीरसमुद्रमांथी नीकळती-थती भरती जेम पृथ्वीने डूबावी देछे अर्थात् पृथ्वी उपर व्याप्त थइ जाय छे तेम नष्ट न थाय एवी शोभानी उत्तम स्थितिवडे प्रसिद्ध, परिपूर्ण दीप्तिवडे युक्त, अने सारा मत्स्यना चिह्नवाळा जेमना चरणना युग्ममांथी नीकळती, अने मणि जेवा नखनां किरणोवडे मिश्र थयेली प्रभा, चरणतलमां चिह्नरूपे रहेली कमळोनी पंक्तिने डूबावी देछे अर्थात् चरणमां चिह्नरूपे जणाती कमळोनी पंक्ति उपर प्रसरी रहे छे. ते तीर्थपति प्रभु, तमारा अनिष्टने भेदी नाखो.

(**तात्पर्य**—आ श्लोकमां **अच्युतश्रीवरवसतितया**, **शेषकान्त्योपगूढात्** अने **सन्मीनात्**, ए त्रण विशेषणो, क्षीरसमुद्रने अने भगवान्ना चरणयुग्मने ए बेने लागे छे. क्षीरसमुद्रपक्षमां, **अच्युतश्रीवरवसतितया**–एनो अर्थ, विष्णु अने लक्ष्मीनी उत्तम स्थिति होवाथी प्रसिद्ध, **शेषकान्त्योपगूढात्**–एनो अर्थ शेषनागनी कान्तिवडे युक्त, अने **सन्मीनात्**–एनो अर्थ जेमां सारां मत्स्य आदि जलचर प्राणिओ छे एवो करवो. अने भगवान्ना चरणयुग्मना पक्षमां, **अच्युतश्रीवरवसतितया** एनो अर्थ नष्ट न थाय एवी शोभानी सारी स्थितिवडे, **अशेषकान्त्योपगूढात्**–एनो अर्थ परिपूर्णदीप्तिवडे युक्त, अने **सन्मीनात्**,–एनो अर्थ सारा मत्स्यना चिह्नवाळा, आ प्रमाणे करवो. **प्रख्यातादच्युतश्रीवरवसतितया शेषकान्त्योपगूढात्**, आ पादमांथी भगवान्ना चरण युग्मना पक्षमां अर्थ करवो होय त्यारे "**अशेषकान्त्योपगूढात्**" एवुं पद कहाडवुं अने क्षीरसमुद्रना पक्षमां अर्थ करवो होय त्यारे "**शेषकान्त्योपगूढात्**" एवुं पद कहाडवुं.)

मा=नहीं.
पप्तत्=पडो.
तप्स्यभावात्=तपश्चरणना अभावथी–तपना अभावथी.
कलिकलिलभराक्रान्तम्=कलहरूपी पापना समूहवडे व्याप्त, अथवा दुःखरूपी पापना समूहवडे व्याप्त.
अत्यन्त=अतिशय.
एतत्=आ.
पातालापारपङ्के=नरकरूपी अपार कादवने विषे.
त्रिभुवनभवनम्=त्रिलोकरूपी घर.
द्राक्=शीघ्र. सत्वर.
इतीव=ए प्रमाणे जाणे.
अवधार्य=नक्की करीने, विचारीने.
त्वष्ट्रा=ब्रह्माए, विधाताए.
अवष्टम्भनार्थम्=टेको देवामाटे अथवा आधार आपवा माटे.
प्रचुरभरसहौ=पुष्कळ भार उपाडी शके एवा.
निर्मिमाते=कर्या छे. बनाव्या छे.
यदङ्घ्री=जेमना चरण.
वज्रस्तम्भौ इव=वज्रना स्तंभ होय एवा, वज्रना थांभला जेवा.
असौ=आ.
निखिलसुखखनीः=सकल सुखनी खाण, सर्व प्रकारना सुखनो भंडार.
वः=तमने.
विधत्ताम्=करो.
यतीन्द्रः=यतिओमां इन्द्र एवा प्रभु.

मा पप्तत्तप्स्यभावात्कलिकलिलभराक्रान्तमत्यन्तमेत-
त्पातालापारपङ्के त्रिभुवनभवनं द्रागितीवावधार्य ।
त्वष्ट्रावष्टम्भनार्थं प्रचुरभरसहौ निर्मिमाते यदङ्घ्री
वज्रस्तम्भाविवासौ निखिलसुखखनीर्वो विधत्तां यतीन्द्रः ॥२०॥

अर्थ—अत्यन्त कलह अथवा दुःखरूपी पापना समूहवडे व्याप्त एवुं आ त्रिलोकरूपी घर, तपश्चर्याना अभावथी नरकरूपी अपार कादवमां एकदम न पडो एवुं विचारीने जाणे, ए त्रिलोकरूपी घरने टेकोदेवाने सारू, वज्रना स्तम्भ होय एवा अने पुष्कळ भार उपाडी शके एवा जे प्रभुना चरणो, विधाताए रच्या छे ते यतीन्द्र प्रभु तमने सर्वप्रकारना सुखना भंडार जेवा करो. अर्थात् सर्वसुखनो निधान तमने प्राप्त थाय एम करो.

(**तात्पर्य**—तप विगेरे सदाचरणोनो अभाव थइ जवाथी, कलह अने पापना समूहथी दबाइ गएलुं एवुं आ त्रिलोकरूपी घर, नरकरूपी अत्यंत कादवमां पडी जशे माटे तेने टेको देवानो विचार करीने, घणो भार खमी शके एवा जे प्रभुना चरणो, जाणे वज्रस्तंभ होय एवा विधाताए बनाव्या, ते प्रभु समस्त सुखनी खाण जेवा तमने करो.)

दुर्गे=विषम, दुःखे जवाय एवा.

स्वर्गापवर्गाध्वनि=स्वर्ग अने मोक्षना मार्गने विषे.

सदरितया=सारा चक्रवडे युक्त होवाथी एटले चक्रना चिह्नवडे, अथवा पैडावडे युक्त होवाथी.

स्यन्दनः=रथ.

सस्यदागस्तिग्मांशूत्तप्तजंतून्=(सहस्यदेन वेगेन वर्त्तत इति सस्यदं सवेगं यदागः पापं तदेव तिग्मांशुः सूर्यस्तेन उत्तप्ताश्च ते जन्तवश्चतान्) वेगवाळा पापरूपी सूर्यवडे तपेला जन्तुओ.

प्रति=तरफ.

वरविटपी=उत्तम वृक्ष.

छायया=छायावडे, कान्तिवडे.

संयुतत्वात्=युक्त होवाथी.

सद्भूत्याहूतिमंत्रः=सारा ऐश्वर्यने बोलाववानो मंत्र.

सति धननिधने—द्रव्यनो नाश थये छते. निर्धनताना समयमां.

व्यक्तवर्णत्वतः=स्पष्टवर्ण होवाथी, अक्षरोमां स्पष्टपणुं होवाथी अथवा उज्वल आदि वर्णमां स्पष्टता होवाथी.

वः=तमने, तमारुं.

सिद्धयध्वन्यध्वनीनान्=सिद्धिना मार्गनेविषे मुसाफरी करनाराओने.

अवतु=रक्षण करो.

स=ते.

मुनिपः=तीर्थंकर.

पादपद्मः=चरणकमल.

यदीयः=जेमनो.

दुर्गे स्वर्गापवर्गाध्वनि सदरितया स्यन्दनः सस्यदाग-
स्तिग्मांशूत्तप्तजन्तून्प्रति वरविटपी छायया संयुतत्वात् ।

सद्भूत्याहूतिमन्त्रः सति धननिधने व्यक्तवर्णत्वतो वः
सिद्ध्यध्वन्यध्वनीनानवतु स मुनिपः पादपद्मो यदीयः ॥ २१ ॥

अर्थ—जेमनुं चरणकमल, सारा चक्रवडे युक्त होवाथी, विषम एवा स्वर्ग अने मोक्षना मार्गमां रथ जेवुं छे, छायावडे (कान्तिवडे) युक्त होवाथी, वेगवाळा पापरूपी सूर्यवडे तप्त थएला प्राणिओने उत्तम वृक्ष जेवुं छे. (चरणकमलनो) उज्वलता आदि वर्ण स्पष्ट होवाथी (अक्षरो स्पष्ट होवाथी) धननो नाश थये सते, सारा ऐश्वर्यने बोलाववाना मंत्र जेवुं छे. ते मुनिओनुं रक्षण करनारा अथवा मुनिओना स्वामी एवा प्रभु, तमारुं सिद्धिना मार्गमां मुसाफरी करनाराओनुं रक्षण करो.

(तात्पर्य—स्वर्ग अने मोक्षना विषम मार्गमां भगवाननुं चरणकमळ, रथ जेवुं छे, जेम रथ सारा चक्र-पैंडावाळो होय छे तेम चरणकमळ सारा चक्रना चिह्नवाळुं छे. वेगपूर्वक वृद्धि पामतां पापरूपी सूर्यथी तपी गएलां प्राणिओने ए प्रभुनुं पादपद्म, सारा वृक्ष जेवुं छे. सारुं वृक्ष जेम छायावाळुं होय छे. तेम पादपंकज पण छायावाळा एटले कान्तिवाळा छे. धननो नाश थया छतां, भगवच्चरणारविन्द, उत्तम विभूतिनुं-ऐश्वर्यनुं आवाहन करवाना मंत्र जेवा छे. मंत्र जेम **स्पष्टवर्ण**—अक्षरवाळा होय छे. तेम चरणारविन्द पण **स्पष्ट वर्ण**—उज्वलतावाळा छे. आप्रमाणे रथ जेवा, वृक्ष जेवा अने मंत्र जेवा जेमना चरणकमळ छे ते प्रभु तमने सिद्धिना मार्गमां प्रवास करनाओने बचावो.

पादपद्मः—अहीं '**पद्म शब्द**' पुलिंग छे. सामान्यरीते '**पद्म**' शब्दनुं नपुंसकलिंग प्रसिद्ध छे पण ए शब्द विकल्पे पुंलिंग पण छे, "**वा पुंसि पद्मं—अमरकोश.**)

यत्पादैः=जेमना चरणोवडे.

पारिजातक्षितिरुहमहिमा=पारिजातनामना देववृक्षनो महिमा.

हानिम्=हीनताने.

आनीयते=पमाडाय छे. प्राप्तकराय छे.

अहि=वृत्रासुर.

भ्रातृव्य=शत्रु.

आयाप्या=(आङ्+यु) मर्यादायुक्त अथवा निर्दोष एवी. खोडविनानी.

योषाः=स्त्रीओ.

प्रमदभरनमन्मस्तकस्रस्तदाम्नः=हर्षवडे नमावेलां मस्तक उपरथी खशी गएली माळाओवाळी.

द्राक्=सत्त्वर.

भूयः=फरीथी.

भूषयद्भिः=शोभाडता अथवा शणगारता एवा.

शुचिरुचिनखरुङ्मञ्जरीकर्णपूरैः=निर्मळकान्तिवाळा नखनी दीप्तिरूपी मञ्जरीओवडे करेला कर्णपूरवडे कानमां पहेरवाना आभूषणवडे.

पापाकूपारवारिप्रतरणपटुताम्=पापरूपी समुद्रना जळमां तरवाना सामर्थ्यने.

तीर्थकृत्=तीर्थंकर.

वः=तमने, तमारुं.

दध्यात्=करो.

यत्पादैः पारिजातक्षितिरुहमहिमा हानिमानीयतेऽहि-
भ्रातृव्यायाप्ययोषाः प्रमदभरनमन्मस्तकस्रस्तदाम्नः ।
द्राग्भूयो भूषयद्भिः शुचिरुचिनखरुङ्मञ्जरीकर्णपूरैः
पापाकूपारवारिप्रतरणपटुतां तीर्थकृद्वः स दध्यात् ॥ २२ ॥

अर्थ—हर्षवडे नमावेलां मस्तक उपरथी खशी गएली माळाओवाळी वृत्रासुरना शत्रु इन्द्रनी मर्यादावाळी अथवा दोषविनानी स्त्रीओने, निर्मळकान्तिवाळा नखनी दीप्तिरूपी मञ्जरीओवडे करेलां कर्णनां आभूषणोवडे सत्वर फरीथी शणगारता एवा जेमना चरणोए, पारिजातनामना देववृक्षनो महिमा क्षीण करी नाख्यो छे एवा तीर्थंकर प्रभु, तमने पापरूपी समुद्रना जलमां तरवाना सामर्थ्यवाळा करो.

(तात्पर्य—जेमनां चरणोए, कल्पवृक्षनो महिमा क्षीण करी देवायछे. कारणके मस्तकमां पुष्पना हार प्हेरीने हर्षपूर्वक नमन करती देवांगनाओने, ए चरणो, पोताना निर्मळ नखनी कान्तिनां कर्णपूरवडे फरीथी शणगारेछे. एटले देवांगनाओए कल्पवृक्षना पुष्पना हार मस्तकमां पहेर्या छे तो पण भगवान्ना नखनी कान्तिरूपी कर्णपूर धारण करवानी अपेक्षा रहेछे तेथी कल्पवृक्षनो महिमा क्षीण थाय ए स्वाभाविक छे. माटे कवि कहेछे के जेमनां चरणो कल्पवृक्षना महिमाने हानि करनारांछे ते प्रभु, तमने पापरूपी समुद्रना जलमांथी तरवाना सामर्थ्यवाळा करो.

आ श्लोकनो आशय ए छे के इन्द्रनी अप्सराओ हर्षवडे जेमना चरणमां प्रणाम करेछे अने ते वखते जेमना चरणना नखनी कान्तिवडे ते अप्सराओनुं मुख तेजस्वी अने रमणीय देखायछे ते प्रभु तमारी पापबुद्धि न थाय एम करो.)

सर्वोर्वीभृत्=समस्त राजाओ.
प्रबर्ह=श्रेष्ठ-प्रधान.
प्रणतिपरशिरःश्रेणि-चूडामणि=प्रणामपरायण मस्तकोना समूहना.
चूडामणि=मुकुटमणि.
द्युत्सन्दोहालीढं=दीप्तिसमूहवडे युक्त तेजःपुञ्जवडे युक्त.
ऊढमार्दिम=कोमळतावाळुं.
नखमयूखोल्लसत्केसरालि=नखनां किरणोरूपी जेमां मकरन्द समूह शोभे छे एवुं.
वल्गवङ्गुल्यग्रपत्रम्=सुन्दर आंगळीओरूपी पत्रवाळुं.
सकमलम्=जलवडे युक्त, लक्ष्मीवडे युक्त.
अमलं=निर्मळ.
पादयुग्मम्=चरणनुं युग्म.
यदीयम्=जेमनुं.
भाति=शोभेछे.
आदित्योस्रमिश्रम्(आदित्य—उस्र—मिश्रम्) सूर्यनां किरणोवडे युक्त.
नलिनम्=कमळ.
इव=पेठे.
स=ते.
वः=तमारा.
अवद्यम्=पापने.
अर्हन्=तीर्थंकर.
हिनस्तु=नाश करो.

सर्वोर्वीभृत्प्रवर्हप्रणतिपरशिरःश्रेणिचूडामणिद्यु-
त्सन्दोहालीढमूढम्रदिमनखमयूखोल्लसत्केसरालि ।
वल्ग्वङ्गुल्यग्रपत्रं सकमलममलं पादयुग्मं यदीयं
भात्यादित्योस्रमिश्रं नलिनमिव स वोऽवद्यमर्हन् हिनस्तु ॥२३॥

अर्थ—सर्व राजाओमां श्रेष्ठ एवा चक्रवर्त्ती जेवाओनां प्रणाम करवाने तत्पर एवां मस्तकोना मुकुटमणिओनी दीप्तिना समूहवडे युक्त, कोमळताने धारण करनारुं, नखनां किरणोरूपी जेमां मकरन्द समूह शोभेछे एवुं, सुन्दर आंगळीओरूपी पत्रवाळुं, लक्ष्मी—शोभावडे युक्त, अने निर्मळ एवुं जेमना चरणनु युग्म, सूर्यनां किरणो जेमां मिश्र थयां छे एवुं अर्थात् विकसित थएलुं, मृदुतायुक्त, नखनां किरणो जेवा परागवडे युक्त, सुन्दर आंगळीओ जेवां पत्रवाळुं, अने जलसहित एटले पाणिमां रहेलुं जेम कमळ शोभे तेम शोभेछे ते प्रभु, तमारा पापनो नाश करो।

प्राज्य=अत्यन्त.
प्रौढ=बलवान्.
प्रमादप्रतिभट=प्रमादरूपी शत्रु.
निधनप्राप्तदीप्रप्रतापान्=नाश करवाथी प्राप्त कर्यो छे उग्र प्रताप जेणे एवा.
प्रोच्चैः=अत्यन्त.
प्रीतिं=प्रेमने.
प्रयान्ति=पामेछे.
प्रतिकलम्=दरेक पळे.
अमलान्=निर्मळ.
प्राणिनः=प्राणिओ.
प्रेक्षमाणाः=जोनारा.
प्रत्ताप्रान्तप्रसादान्=आप्योछे अपार आनन्द जेणे एवा.
प्रणमदसुमतां=प्रणाम करनारा जीवोने.
यत्क्रमान्=जेमना चरणोने.
सत्प्रणम्यान्=सज्जनोने प्रणाम करवा योग्य.
प्राणिप्राणप्रियाणि=प्राणिओने जे प्राण जेवुं प्रिय होय ते समस्त.
प्रवितरतु=आपो.
जिनः=तीर्थंकर.
स=ते.
प्रशान्तप्रयासम्=श्रम न पडे एवी रीते.

प्राज्यप्रौढप्रमादप्रतिभटनिधनप्राप्तदीप्रप्रतापा-
न्प्रोच्चैः प्रीतिं प्रयान्ति प्रतिकलममलान् प्राणिनः प्रेक्षमाणाः ।
प्रत्ताप्रान्तप्रसादान् प्रणमदसुमतां यत्क्रमान्सत्प्रणम्या-
न्प्राणिप्राणप्रियाणि प्रवितरतु जिनः स प्रशान्तप्रयासम् ॥२४॥

अर्थ—अत्यन्त बलवान् प्रमादरूपी शत्रुनो नाश करवाथी प्राप्त कर्यो छे उग्र प्रताप जेणे एवा, निर्मळ, प्रणाम करनारा प्राणिओने आप्यो छे अत्यन्त आनन्द जेणे एवा अर्थात् अत्यन्त आनंद आपनारा, अने सत्पुरुषोने प्रणाम करवा योग्य एवा जेमना चरणोने, जोनारा माणसो प्रत्येक पळे अत्यन्त प्रेमने पामेछे एटले प्रसन्न थायछे ते प्रभु, प्राणिओने जे प्राण जेवी प्रिय वस्तुओ होय ते, प्रयास न पडे एवी रीते आपो.

(आ श्लोकमां वृत्त्यनुप्रास नामनो शब्दालंकार छे. लक्षण पाछळ आप्युं छे.)

उज्जृम्भाम्भोजगर्भश्रितम्=विकसित कमळना मध्यभागमां रहेलुं.
इति=एटला माटे.
परमेष्ठीयते=ब्रह्मानी पेठे आचरण करेछे. ब्रह्मानुं अनुकरण करेछे.
निष्ठितार्थम्=जेना समस्त हेतुओ सिद्ध थया छे एवुं.
त्रैलोक्यत्रासहन्त्र्या=त्रिलोकना त्रासनो नाश करनारी एवी.
नरकरिपुतया=नरकनी शत्रुतावडे, अथवा नरक नामना दैत्यनी साथे शत्रुतावडे.
अनन्तमूर्तीयते=कृष्णना जेवुं आचरण करेछे.
वः=तमने, तमारा.
सद्भूतिभ्राजितत्वात्=सारा ऐश्वर्यवडे शोभवापणुं होवाथी अथवा सारी भस्मवडे शोभवापणुं होवाथी.
वृषभगतितया=वृषभना जेवी गति होवाथी, अथवा वृषभवडे गति करता होवाथी.
अद्रिजेशायते=शंकरना जेवुं आचरण करेछे.
यत्पादाम्भोजं=जेमनां चरणकमळ.
सः=ते.
सद्यः=तत्काल.
भवतु=हो, थाओ.
भवभयाभोगभित्=संसारथी थता भयना विस्तारनो नाश करनारा.
केवलीशः=भगवान्.

उज्जृम्भाम्भोजगर्भश्रितमिति परमेष्ठीयते निष्ठितार्थं-
त्रैलोक्यत्रासहन्त्र्या नरकरिपुतयानन्तमूर्तीयते वः ।
सद्भूतिभ्राजितत्वाद्वृषभगतितया चाद्रिजेशायते य-
त्पादाम्भोजं स सद्यो भवतु भवभयाभोगभित्केवलीशः[1] ॥ २५ ॥

अर्थ—जेना समस्त हेतुओ सिद्ध थया छे एवां जे प्रभुनां चरण-

---

१ केवलीशः—सर्वद्रव्यपर्याय ग्राहकमप्रतिहतं ज्ञानं केवलं तद्वतामीशः केवलीशो जिनः.

कमळ, प्रफुल्लित पद्मना मध्यभागमां स्थिति करनारां होवाथी ब्रह्माना जेवुं आचरण करेछे. त्रिलोकना त्रासनो नाश करनारी एवी नरकनी शत्रुतावडे विष्णुना जेवुं आचरण करेछे. अने सारी भूति—ऐश्वर्यवडे शोभवापणुं होवाथी तथा वृषभवडे गति होवाथी शंकरनुं आचरण करेछे ते प्रभु, संसारथी थता भयना विस्तारनो नाश करनारा हो.

(**तात्पर्य**—आ श्लोकमां तीर्थंकरना चरणने ब्रह्मा, विष्णु, अने शंकर ए त्रणेना जेवां आचरण करनारा कह्या छे. ब्रह्मा विकसित कमळमां रहेछे अने चरण पण प्रफुल्लित पद्मपुञ्जना मध्यभागमां रहेछे माटे चरण ब्रह्मा जेवा छे. विष्णुए नरक नामना दैत्यनो नाश कर्यो तेथी त्रिलोकना त्रासनो नाश करनारी नरक नामना दैत्य साथेनी शत्रुतावडे विष्णु प्रसिद्ध छे. चरण पण त्रिलोकना त्रासनो नाश करनारी नरक—दुर्गति साथेनी शत्रुतावडे प्रसिद्ध छे माटे चरण विष्णु जेवा छे. शंकर सारी भस्मवडे शोभेछे अने वृषभवडे एटले नन्दीवडे गमन करेछे—नन्दी उपर बेसेछे, चरण पण सारा ऐश्वर्यवडे शोभेछे अने वृषभ—नन्दीना जेवी गतिवाळा छे अथवा वृषभ—धर्मपूर्वक चालनारा छे माटे शंकर जेवा छे. आ प्रमाणे ब्रह्मा विष्णु अने शंकर ए त्रणेना जेवा आचरणवाळा जेमना चरणकमळ छे ते प्रभु तमारी, संसारथी थती भीतिनी वृद्धिना नाशकरनारा थाओ.)

इति **श्रीजम्बूकवि**विरचिते **जिनशतके जिनपादवर्णनं** नाम **प्रथमः** परिच्छेदः ।

॥ जिनहस्तवर्णनम् ॥

कोषाढ्ये=भंडारवडे परिपूर्ण. अथवा पद्मगर्भवडे युक्त.
अपि=पण.
द्रढिम्ना=स्थिरतावडे. अथवा कठिनता वडे.
विरहितमहिमनि=जेनो महिमा परित्यक्त थयोछे एवा.
उत्कटे=तीव्र.
कण्टकैः=कांटाओवडे, शत्रुओवडे.
मे=मारा.
सक्ते=बंधाएला, व्याप्त.
व्यक्तम्=स्पष्ट.
जडौघैः=मूर्खोना समूहवडे अथवा 'ड' अने 'ल' नुं ऐक्य होवाथी.
जलौघैः=जलना समूहवडे.
सुचिरम्=घणा समय सुधी.
अनुचितम्=अयोग्य.
सद्रजसि=जेमां रजोगुण छे एवा. अथवा सारो मकरन्द जेमां छे एवा.
अत्र=अहीं.
वस्तुम्=निवास करवाने.
पद्मम्=कमळने.
पद्मा=लक्ष्मी.
स्वसद्म=पोतानुं घर.
इति=आ प्रमाणे.
उदितविपद्=जेमां दुःख उत्पन्न थयांछे एवुं.
इव=जाणे.
प्रोज्झ्य=त्यजी दइने.
यत्र=जेमां.
अनुलिल्ये=लीन थइछे.
छेका=चतुरा, शाणी.
दानच्छलेन=सांवत्सरिक महादानने निमित्ते.
त्रिजगदधिपतेः=त्रण जगत्ना पालक तीर्थंकरनो.
वः=तमने.
पुनीतात्=पवित्र करो.
स हस्तः=ते हाथ.

कोषाढ्येऽपि द्रढिम्ना विरहितमहिमन्युत्कटे कण्टकैर्मे
सक्ते व्यक्तं जडौघैः सुचिरमनुचितं सद्रजस्यत्र वस्तुम् ।
पद्मं पद्मा स्वसद्मेत्युदितविपदिव प्रोज्झ्य यत्रानुलिल्ये
छेका दानच्छलेन त्रिजगदधिपतेर्वः पुनीतात्स हस्तः ॥ १ ॥

अर्थ—भंडारवडे परिपूर्ण छतां स्थिरतावडे जेनो महिमा परित्यक्त थयोछे एवा एटले स्थिरता रहित–अस्थिर, शत्रुओवडे उग्र, मूर्खोना समूहवडे स्पष्ट घेराएला, अने रजोयुक्त एवा आ घरमां घणा काळ सुधी रहेवानुं योग्य नथी एम धारीने जेमां दुःख उत्पन्न थयांछे एवा पोताना निवासस्थानरूप कमळनो त्याग करीने चतुर एवी लक्ष्मी, सांवत्सरिक महादानने निमित्ते जेमां लीन थई गई छे एवो त्रिभुवनना पालक तीर्थंकरनो हाथ, तमने पवित्र करो.

तात्पर्य—भगवान् जे सांवत्सरिक महादान करेछे ते एवुं के हाथमां हमेशां लक्ष्मी रह्या करती होय तो ज थइ शके, पण हमेशां लक्ष्मी तो कमळमांज रह्या करेछे ते भगवान्ना हाथमां शा माटे रहे? कमळमां कंइ प्रतिकूलता देखे तो हाथमां रहे माटे कवि लक्ष्मीना कायमना निवासरूप कमळमां दोष आरोपण करेछे अने ते एवी रीते के कमळनां स्वाभाविक विशेषणोमांथी दोषनो भाव पण नीकळी शके. जेमके कमळ, **कोषाढ्य**-वचमां रहेला गर्भवडे युक्त छे. दृढतावडे महिमारहित छे एटले मृदुता युक्त छे. कण्टकोवडे उग्र, एटले कांटावाळुं. '**ड**' अने '**ल**' नुं ऐक्य होवाथी '**जडौघैः**' छे त्यां '**जलौघैः**' करतां जळना समूहवडे स्पष्ट युक्त छे. अने सारा **रज**–मकरन्दवाळुं छे. आ विशेषणोमां दोषारोपण करतां भाव एवो नीकळेछे के **कोषाढ्य**–भंडारवडे परिपूर्ण छतां **दृढता**–स्थिरता रहित, **कण्टक**–शत्रुओवडे उग्र, मूर्खोना मंडलवडे स्पष्ट घेराएला, अने रजोगुणवाळा आ निवासस्थानरूप कमळमां वहु काळसुधी रहेवुं अयोग्य छे एम धारीने चतुर लक्ष्मीए दानने निमित्ते प्रभुना जे हाथमां स्थिति करी छे ते, प्रभुनो हाथ तमने पवित्र करो.)

प्रध्वस्त=नाश कर्युं छे.
अशर्म=दुःख.
धर्मप्रणयनविधये=धर्मप्रतिपादन करवाना प्रकारनेसारु.
व्यापृतः=गूंथाएलो-रोकाएलो.
प्राणिपूगान्=देवविगेरे लोकोना समूहने.
कालव्यालावलुप्तौ=कालरूपी सर्पथी पकडायाथी.
प्रति=तरफ.
समवसृतौ=समवसरणमां.
भ्रान्तिम्=शंकाने.
अन्तः तनोति=चित्तमां करेछे.
यः=जे.
संहर्तुम्=दूरकरवाने.
विषार्तिम्=विषनी पीडाने.
किम्=अयम्–शुं. आ.
इह=अहीं.
चलति=फरेछे.
एवं=ए प्रमाणे.
आखण्डलस्य=इन्द्रना.
ख्यातं=प्रसिद्ध.
सौख्यम्=सुख.
स=ते.
दत्तां=आपो.
जिनवृषभनरेन्द्रस्य=तीर्थंकररूपी विषवैद्यनो अथवा मंत्रवादीनो.
पाणिः=हाथ.
द्रुतं=शीघ्र.
वः=तमने.

प्रध्वस्ताशर्मधर्मप्रणयनविधये व्यापृतः प्राणिपूगा-
न्कालव्यालावलुप्तौ प्रति समवसृतौ भ्रान्तिमन्तस्तनोति ।
यः संहर्तुं विषार्तिं किमयमिह चलत्येवमाखण्डलस्य
ख्यातं सौख्यं स दत्तां जिनवृषभनरेन्द्रस्य पाणिर्द्रुतं वः ॥ २ ॥

अर्थ—समवसरणमां, (आवेला) देव विगेरे लोकोना समूहने,

कालरूपी सर्पवडे पकडाइ जवाथी (थती) विषनी पीडानो नाश करवाने सारु शुं आ फरेछे ? एवी जे हाथ इन्द्रना चित्तमां शंका उत्पन्न करेछे, ते दुःखने नाश करनारा एवा धर्मनुं प्रतिपादन करवाना प्रकारमां रोकाएलो, तीर्थंकररूपी विषवैद्यनो हाथ तमने प्रसिद्ध एवुं सुख आपो.

(**तात्पर्य**—समवसरणमां भगवान् देशना देछे (उपदेश करेछे) ते वखते सांभळवाने एकठा थएला देवादिकने उद्देशीने भगवान् पोताना हाथने ऊंचो करीने आमतेम हलावेछे, ते उपर कवि कल्पना करेछे के समवसरणमां भेगो मळेलो देव विगेरेनो समुदाय यमरूपी सर्पना दंशथी दुःखी थाय तो तेने चढेला विषनो नाश करवा सारु जाणे तीर्थंकररूपी विष उतारनारा वैद्यनो आ हाथ फरेछे के शुं एवी जे हाथने जोइने इन्द्रने शंका थायछे ते प्रभुनो हाथ तमने जे प्रसिद्ध होय ते सुख आपो.)

भाभिः=प्रभावडे.
यः=जे.
अम्भोजशोभाम्=कमलनी शोभाने.
अभिभवति=जीतेछे.
भृशम्=अत्यन्त.
बिभ्रत्=धारण करतो.
उद्भूतभव्यम्=जेमां कल्याणनो प्रादुर्भाव छे एवा.
भूषाभावम्=अलंकारपणाने.
सभायाः=सभाना.
भवभवभयभित्=संसारथी उत्पन्न थएला भयनो नाश करनार.
भूरिभीभारभाजाम्=अत्यन्त भयना भारने वेठनाराओना.
भर्तुर्भद्रस्य=कल्याणना पोषकनो.
पाणिः=हाथ.
त्रिभुवनभवनोद्भासनोद्भूतभूतेः=त्रिभुवनरूपी भवनने प्रकाशित करवाथी जेनी विभूति प्रकट थइ छे एवा.
भूयात्=हो.
भूत्यै=प्रादुर्भावने माटे. अभ्युदयने माटे.
स=ते.
भूतेः=लक्ष्मीना.
ऋभुविभु=(ऋभवो देवास्तेषांविभुरिन्द्रः) इन्द्र.
विभवाधीशः=कुबेर.
भूभर्तृ=राजा.
ऋभुविभुविभवाधीशभूभर्तृभाजः=इन्द्र कुबेर अने राजाओ संबंधिनी.

भाभिर्योऽम्भोजशोभामभिभवति भृशं बिभ्रदुद्भूतभव्यं
भूषाभावं सभाया भवभवभयभिद्भूरिभीभारभाजाम् ।
भर्तुर्भद्रस्य पाणिस्त्रिभुवनभवनोद्भासनोद्भूतभूते-
र्भूयाद्भूत्यै स भूतेर्ऋभुविभुविभवाधीशभूभर्तृभाजः ॥ ३ ॥

अर्थ—त्रिभुवनरूपी भवनने (घरने) प्रकाशित करवावडे जेनी विभूति प्रकट थइ छे एवा, अने कल्याणना पोषक एवा प्रभुनो, अत्यन्त भयना भारने वेठनाराओना संसारथी उत्पन्न थता भयनो नाश करनारो, अने जेमां कल्याणनो प्रादुर्भाव छे एवा सभाना अलंकारपणाने धारण करतो जे हाथ अतिशय प्रभावडे कमळनी शोभाने जीतेछे ते हाथ, इन्द्र कुवेर अने राजाओने सेवनारी लक्ष्मीना अभ्युदयने माटे हो.

कल्पान्ते=युगने अन्ते.
अनल्पभासः=अत्यन्त कान्तिवाळा.
प्रलयम्=विनाश अथवा (प्रकृष्टोलयो मोक्षस्तम्) उत्तम मोक्षने.
असुमताम्=प्राणिओना.
यूयम्=तमे.
उच्चैः=अत्यन्त.
विघातं=विनाशने.
कृत्वा=करिने.
आयुर्गोत्रनाम्नाम् अपि=आवरदा वंश अने नामनो अथवा आयुकर्म, गोत्रकर्म, अने नामकर्म वि. नो पण.
कुरुत=करोछो.
किल=नक्की.
द्वादश=वार.
एकत्वमेत्य=एकपणाने पामीने, एक थइ जइने.
नित्यम्=हमेशां, निरन्तर.
पञ्च=अपि—पांच छतां पण.
कुर्मः=करिए छीए.
वयम्=अमे.
इति=एटला माटे.
हसितार्काः=सूर्यने हसता होय एवा.
इव=जाणे.
उद्भ्रान्ति=दीपेछे.
भासा=तेजवडे.
प्रज्ञप्तौ=व्याख्याने विषे.
यन्नखाः=जेमना हाथना नख.
स्तात्=हो.
स=ते.
शिवशतकरः=सेंकडो प्रकारनुं कल्याण करनार.
अर्हत्करः=भगवाननो हाथ.
प्रोल्लसन्=शोभतो.
वः=तमारुं.

कल्पान्तेऽनल्पभासः प्रलयमसुमतां यूयमुच्चैर्विघातं
कृत्वायुर्गोत्रनाम्नामपि कुरुत किल द्वादशैकत्वमेत्य ।
नित्यं पञ्चापि कुर्मो वयमिति हसितार्का इवोद्भ्रान्ति भासा
प्रज्ञप्तौ यन्नखाः स्तात्स शिवशतकरोऽर्हत्करः प्रोल्लसन्वः ॥ ४ ॥

अर्थ— अत्यन्त तेजवाळा तमे बार (सूर्य) एकपणाने पामीने—एक थइ जइने, युगना अन्तमां आवरदा, वंश, अने नामनो पण अत्यन्त नाश करीने प्राणिओनो निरन्तर प्रलय—विनाश करोछो. अने अमे

(भगवान्‌ना हाथना नख) पांच छीए तोपण आयुकर्म, गोत्रकर्म, नाम-कर्म, अने बीजां पण वेदनीयादि कर्मोनो नाश करीने प्राणिओनो प्रलय-उत्तम मोक्ष करिए छीए एटला माटे सूर्यनुं जाणे उपहास करता होय एवा जे भगवान्‌ना हाथना नख प्रभावडे दीपेछे ते व्याख्याननेविषे शोभतो भगवान्‌नो हाथ, तमने अनंत सुख आपनारो हो.

(**तात्पर्य**—युगने अन्ते बार सूर्य भेगा मळीने प्राणिओनो **प्रलय**-नाश करेछे अने भगवान्‌ना हाथना नख, पांच छे तो पण ते प्राणिओनो **प्रलय**-मोक्ष करेछे तेथी बार सूर्यवडे थतो प्रलय ते पांच नख करेछे माटे ए नख सूर्यने हसेछे के तमे बार मळीने जे करोछो ते अमे पांच मळीने करीए छीए. आवा जे हाथना नख छे ते हाथ तमने अनेक प्रकारनां सुख करनारो हो.

आ श्लोकमां **'प्रलय'** शब्दमां **श्लेष** छे. सूर्यपक्षमां **प्रलय**नो अर्थ **'नाश'** करवो अने **नख** पक्षमां **'उत्तममोक्ष'** एवो करवो.)

गीर्वाणैः=देवोए.
निर्मितोर्वीरुह=रचेला अशोकवृक्षनां.
बहलदल=घणां पत्रोनां.
श्यामलाभीषुजालैः=काळां किरणोना समूहवडे.
जीमूतैः=मेघवडे.
प्रावृषेण्यैः=वर्षाकाल संबंधीना.
इव=पेठे.
नभसि=आकाशने विषे.
सदसि=सभाने विषे.

आतते=व्याप्त.
यः=जे.
समन्तात्=सर्वत्र.
विद्युत्पुञ्जायमानः=विजळीना समूहनी पेठे आचरण करतो.
स्फुरणदरुणरुचा=स्फुरायमानथती राती कान्तिवडे.
दृश्यते=जोवायछे.
त्रैदशैः=देवोना समूहवडे.
वः=तमारा.

त्राणाय=रक्षणने माटे.
स्तात्=हो.
स=ते.
हस्तः=हाथ.
तनुरहितजितः=कामने जितनारा एवा भगवान्‌नो.
साधु=सारी रीते.
बोधोद्यतः=प्राणिओने प्रतिबोध करवा माटे तत्पर थएलो.
अद्य=आज.

गीर्वाणैर्निर्मितोर्वीरुहबहलदलश्यामलाभीषुजालै-
र्जीमूतैः प्रावृषेण्यैरिव नभसि सदस्याततै यः समन्तात् ।
विद्युत्पुञ्जायमानः स्फुरदरुणरुचा दृश्यते त्रैदशैर्व-
स्त्राणाय स्तात्स हस्तस्तनुरहितजितः साधु बोधोद्यतोऽद्य ॥ ५ ॥

अर्थ—वर्षा ऋतुना मेघवडे व्याप्त थएला आकाशना जेवी, देवोए रचेला अशोकवृक्षनां गहन पत्रोनां काळां किरणोना समूहवडे सर्वत्र व्याप्त थएली सभाने विषे, स्फुरायमान थती राती कान्तिने लीधे विजळीना समूहना जेवा जणाता जे हाथने, देवोनो समूह जुएछे, ते प्राणिओने सारीरीते प्रतिबोध करवासारु तत्पर थएलो एवो कामने जितनारा भगवान्नो हाथ, आज तमारा रक्षणने माटे हो.

(तात्पर्य—अशोकनां सघन पत्रोना मंडपमां प्रतिवोध करती वखते भगवान्नो जे हाथ आम तेम फरतो देखाय छे ते हाथने जोइने देवलोकोना समूहना मनमां एवी कल्पना थायछे के जाणे वर्षाकालना मेघवडे आच्छादित थइ गएला आकाशमां विजळी चमकती होय नहि शुं ? आ प्रमाणे जे हाथने विषे देवलोको कल्पना करेछे ते हाथ तमारुं रक्षण करो.)

चञ्चच्चक्रः=चक्रवडे शोभतो अथवा चक्रना चिह्नवाळो.
अपि=पण.
अकृष्णः=कृष्ण नहीं ते.
विवरयुततलः=छिद्रयुक्त तलवाळो. अथवा (वीनांवरः विवरः हंसः तेन युतं तलं यस्य स विवरयुततलः) हंस विगेरेना चिह्नवाळी हथेळीवाळो.
अपि=पण.
अस्तरन्ध्रानुषङ्गः=छिद्रना संबंधविनानो.
सत्कार्यः=जेने कार्य करवानां छे एवो. अथवा (सद्विद्यमानं कं सुखं येषां ते सत्काः देवाः तेषां आर्यः पूज्यः सत्कार्यः) देवोने पूजवा योग्य.
अपि=पण.
अस्तकृत्यः=जेणे कार्यमात्र पूर्ण कर्यां छे एवो—कृतकृत्य.
विलसितकमलः=जेमां हरिण शोभेछे एवो, अथवा जेमां कमळ किंवा लक्ष्मी शोभेछे एवो.
अपि=पण.
अंग=कोमलामंत्रणवाचक अव्यय.
दोषाकरो नो=चंद्र नथी.
यः=जे.
सार्वज्ञः=भगवान् सर्वज्ञ संबंधी.
सुपर्वा=जेनी आंगळीओनां सधिस्थान सारां छे एवो.
शय=हाथ.
इति महिमा=आवा माहात्म्यवाळो.
अपि=पण.
इक्ष्यते=जोवायछे.
नो=नहीं.
विरोधी=विरुद्ध प्रकारनो.
वध्यात्=नाश करो.
स=ते.
ध्यानवृद्धेः=ध्याननी वृद्धिना.
निधनकरम्=क्षयकरनार.
अरम्=सत्त्वर.
वस्तु=वस्तुने.
वः=तमारा.
स्तूयमानः=स्तुति करातो.

चञ्चत्कृष्णोऽप्यकृष्णो विवरयुततलोऽप्यस्तरन्ध्रानुषङ्गः
सत्कार्योऽप्यस्तकृत्यो विलसितकमलोऽप्यङ्क दोषाकरो नो ।
यः सार्वज्ञः सुपर्वा शय इति महिमापीक्ष्यते नो विरोधी
वध्यात्स ध्यानवृद्धेर्निधनकरमरं वस्तु वः स्तूयमानः ॥ ६ ॥

अर्थ—जेनी आंगळीओनां संधिस्थान सुन्दर छे एवो भगवान्‌नो जे हाथ, चक्रवडे शोभेछे पण कृष्ण नथी, छिद्रयुक्त तलवाळो छे पण छिद्रना संबंध विनानो छे, जेने कार्य करवानां छे एवो छतां जेणे कार्यमात्र कर्यां छे एवो छे, अने हरिण युक्त छे पण चंद्र नथी, आ प्रमाणे विरुद्धधर्मवाळो होवा छतां जेमां विरोध जोवामां आवतो नथी ते स्तुतिकरातो एवो भगवान्‌नो हाथ, तमारा ध्याननी वृद्धिनो क्षय करनारी जे वस्तु होय तेनो नाश करो.

(तात्पर्य—जे भगवान्‌नो हाथ चक्रयुक्त छतां कृष्ण नथी, विवरयुततल एटले छिद्रयुक्त तलवाळो छतां छिद्ररहित छे, सत्कार्य–जेणे कार्य मात्र पूर्ण कर्यां नथी एवो छतां अस्तकृत्य–जेनां कार्य पूर्ण थयां छे एवो छे अने विलसितकमलः– हरिणयुक्त छे पण चन्द्र नथी आ प्रमाणे विरोधवाळो होवा छतां विरोध रहित छे कारणके भगवान्‌ना जे हाथमां आवा विरोध जणायछे ते हाथ, चक्र विगेरे उत्तम चिह्नवाळो छे, रक्त छे, विवर एटले हंसना चिह्नवाळो छे, छिद्ररहित छे, सत्कार्य एटले सत्क जे देव तेमने आर्य एटले पूजवा योग्य छे अस्तकृत्य एटले कृतकृत्यछे. विलसितकमल एटले लक्ष्मीवडे अथवा कमळवडे शोभतो छे, अने दोषनो भरेलो नथी, आम होवाथी विरोधरहितछे माटे विरोधयुक्त छतां विरोधरहित देखातो प्रभुनो हाथ तमारा ध्याननी वृद्धिमां जे विरोध करनार वस्तु होय तेनो नाश करो. जे विरोधयुक्त होवा छतां विरोध रहित देखातो होय तेज अन्यना विरोधनो नाश करी शके.)

द्वारम्=बारणुं.
व्यस्तार्गलम्=आगळा विनानुं.
वः=तमने.
परमपदपुरः=मुक्तिरूपी नगरीनुं.
दर्शयामि=बतावुं. देखाडुं.
एत=आवो.
यूयम्=तमे.
श्रोतॄन् जन्तून्=सांभळनारा लोकोने, श्रावक लोकोने.
इव=जाणे पेठे.

एवम्=आ प्रमाणे.
गदितुम्=कहेवाने.
अतिगुरुः=बहु मोटो.
भ्राम्यति=भमेछे.
इतस्ततः=आम तेम.
यः=जे.
पर्षदि=सभाने विषे.
उत्कर्षवत्याम्=श्रेष्ठ एवी.
प्रवचनकरणानेहसि=प्रवचन करवाना समयमां, तीर्थप्रवर्त्तन करवाना समयमां.

श्रीजिनस्य=श्रीतीर्थंकरनो.
स्तात्=हो.
हस्तः=हाथ.
वः=तमारी.
प्रशस्तः=श्रेष्ठ,प्रशंसनीय.
प्रणिपतनकृतौ=प्रणाम करवाने विषे.
आदृतानाम्=आदरवाळाओनी.
स=ते.
वृद्ध्यै=पुष्टिने माटे, अभ्युदयने माटे.

द्वारं व्यस्तार्गलं वः परमपदपुरो दर्शयाम्येत यूयं
श्रोतॄञ्जन्तूनिवैवं गदितुमतिगुरुर्भ्राम्यतीतस्ततो यः ।
पर्षद्युत्कर्षवत्यां प्रवचनकरणानेहसि श्रीजिनस्य
स्ताद्धस्तो वः प्रशस्तः प्रणिपतनकृतावादृतानां स वृद्ध्यै ॥ ७ ॥

अर्थ—तीर्थप्रवर्त्तनना समयमां उत्कर्षवाळी सभाने विषे भगवान्‌नो जे हाथ, श्रोताओने जाणे " तमे आवो, हुं तमने मुक्तिनगरीनुं आगळा विनानुं द्वार देखाडुं " एम कहेवाने आमतेम भमतो न होय एम लागेछे ते अत्यन्त मोटो अने प्रशंसनीय एवो हाथ, तमारी प्रणाम करवामां आदरवाळाओनी वृद्धिने माटे हो.

(**तात्पर्य**—सभामां तीर्थप्रवर्त्तन करवाना समयमां भगवान् हाथ ऊंचो करीने उपदेश करेछे ते उपर कवि कल्पना करेछे के– जाणे ए ऊंचो थएलो हाथ, श्रावकसमूहने एम कहेतो न होय के तमे आवो हुं तमने मुक्तिनगरीनां उघाडां-बन्धन-विनानां द्वार देखाडुं, अने एम कहेवा सारु ज जे हाथ आमतेम भमेछे ते प्रशंसनीय अने मोटो एवो प्रभुनो हाथ, तमारी प्रणाम करवानी लालसावाळाओनी वृद्धिने माटे हो.)

वज्रिन्=इन्द्र.	निधिमदम्=निधिना गर्वने.	उच्छलद्भिः=नीकळतां.
वज्रम्=वज्र.	शङ्खपद्मौ=शंख अने पद्म अथवा ए नामना निधि.	मयूखैः=किरणोवडे.
समस्ति=छे.	यतः=कारण के.	व्याख्यायाम्=धर्मदेशनामां.
प्रकटतरम्=प्रत्यक्ष.	स्तः=छे.	यन्नखेभ्यः=जेमना नखमांथी.
इदं=आ.	अम्लानौ=प्रफुल्लित.	अखिलसुखकृत्=समग्र सुख करनार.
मेऽपि=म्हारे पण.	मय्यपि=मारा विषे पण.	असौ=आ.
मा=ना.	इमौ=आ बे.	अस्तु=हो.
गर्वितः=गर्ववाळो.	इति=ए प्रमाणे.	वः=तमारुं.
अभूः=था.	परिहसति=उपहास करेछे.	जैनहस्तः=तीर्थंकरनो हाथ.
यक्ष=हे कुबेर.	इव=जाणे.	
क्षिप्रम्=सत्त्वर.		
जहीहि=त्यजी दे.		
त्वमपि=तुं पण.		

वज्रिन् वज्रं समस्ति प्रकटतरमिदं मेऽपि मा गर्वितो भू-
र्यक्ष क्षिप्रं जहीहि त्वमपि निधिमदं शङ्खपद्मौ यतः स्तः ।
अम्लानौ मय्यपीमाविति परिहसतीवोच्छलद्भिर्मयूखै-
र्व्याख्यायां यन्नखेभ्योऽखिलसुखकृदसावस्तु वो जैनहस्तः ॥ ८ ॥

अर्थ—हे इन्द्र! म्हारे पण आ प्रत्यक्ष वज्र छे माटे तुं गर्व न करीश, अने हे कुबेर! तुं पण तारा निधिना मदनो सत्त्वर परित्याग कर, कारणके म्हाराविषे पण आ सुशोभित शङ्ख अने पद्म (ए नामनां चिह्न, अथवा ए नामना बे निधि) ए बे छे आ प्रमाणे व्याख्यानने विषे भगवान्नो जे हाथ, नखमांथी नीकळतां किरणोवडे इन्द्र अने कुबेरनुं उपहास करेछे ते हाथ तमने समग्र सुखकरनारो हो.

(तात्पर्य—भगवान्ना हाथमां वज्र, शंख, अने पद्मनुं चिह्न छे, अने इन्द्रना हाथमां पण वज्र नामनुं आयुध छे, अने कुबेरना हाथमां- कवजामां पण शंख अने पद्म ए नामना बे निधि छे ते उपर कवि कल्पना करेछे के भगवान्नो हाथ जाणे इन्द्रने कहे छे के तारी पासे वज्र छे तेनो तुं गर्व शा माटे करेछे? जो आ वज्र मारा हाथमां पण छे माटे गर्व न कर. अने हे कुबेर! शंख अने पद्म ए नामना बे निधिनो गर्व तुं पण न करीश कारणके मारा हाथमां पण शंख अने पद्म छे. आ प्रमाणे नखमांथी नीकळतां

किरणोवडे जे हाथ इन्द्र अने कुबेरनुं उपहास करेछे ते हाथ तमने सर्वप्रकारनां सुख करनारो हो.)

जेता=जीतनारो.
आजौ=संग्राममां.
ऊर्जितौजा=उग्रबळवाळो.
विजयिजविगजभ्राजि=विजयवाळा अने वेगवाळा हाथीओवडे शोभता एवा.
सद्वाजिराज्यां=सारा घोडाओनो समूह जेमां छे एवा.
तेजोभाजाम्=तेजस्वी.
जजा=योद्धाओ.
ऊर्जा=बल.
अविजितजनजिताम्=नहीं जीताएला मनुष्यने जीतनारा.
स्वौजसा=पोताना तेजवडे.
दुर्जनानाम्=दुर्जनोना.
यः=जे.
अन्यब्जः=रोग अथवा उपतापथी रहित.
अजातजाड्यः=जेने अनादर नथी एवा.
जगति=पृथ्वीमां.
जिनशयः=भगवान्‌नो हाथ.
जम्भजित्पूजितौजा=इन्द्रे जेना तेजनुं पूजन कर्युं छे एवो.
अज्यायम्=निन्दवायोग्य-अप्रशस्त.
जन्मबीजम्=कर्म.
जयतु=तिरस्कार करो-जीतो.
सरजसौर्जित्यजित्=रागवाळा-अज्ञानीओ-मिथ्यादृष्टिवाळा जे छे तेमना बळने जीतनारो.
स=ते.
अञ्जसा=सत्वर.
वः=तमारा.

जेताजावूर्जितौजा विजयिजविगजभ्राजि सद्वाजिराज्यां
तेजोभाजां [१]जजौर्जाविजितजनजितां स्वौजसा दुर्जनानाम् ।
योऽ[२]न्यब्जोऽजातजाड्यो जगति जिनशयो जम्भजित्पूजितौजा
अज्यायं जन्मबीजं जयतु सरजसौर्जित्यजित्सोञ्जसा वः ॥ ९ ॥

अर्थ—विजयी अने वेगवाळा हाथीओवडे शोभता, तथा सारा घोडाओनो समूह जेमां छे एवा संग्राममां, तेजस्वी अने योद्धाओना बलवडे नहीं जिताएलाने जीतनारा, अर्थात् दुर्जय एवा दुर्जनोनी उपर पोताना तेज वडे जय मेळवनारो, उग्रबळवाळो, उपताप अथवा रोगथी रहित, (दाननेविषे) जेने अनादर नथी एवो, जीवलोकने विषे इन्द्रे जेना तेजनुं

---

१ 'जजि युद्धे' जजन्तीति जजा योधास्तेषामूर्जा बलं तेन अविजितं जनं जयन्तीति तेषाम् जजौर्जाविजित जनजिताम्. २ न विद्यते न्यब्ज उपतापो रोगो वा यस्य स अन्यब्जः.

पूजन कर्युं छे एवो, अने मिथ्यादृष्टिवाळाओना बळने जीतनारो एवो भगवान्नो हाथ तमारां निन्दवायोग्य नीच कर्मनो शीघ्र नाशकरो.

भित्वा=भेदीने.
दोषानुषङ्गम्=दोषोना संबंधने, अथवा रात्रिना संबंधने.
जनवनजवनम्=लोकोने अने कमळोना वनने अथवा लोकोरूपी कमळना वनने.
बोधयामि=प्रफुल्लित करुंछुं अथवा बोध करुंछुं.
इद्धधाम्ना=प्रकाशित तेजवडे.
मा=नहीं.
उत्कर्षम्=मोटाइने.
सूर्य=सूर्य.
कार्षीः=करीश.
इति=ए प्रमाणे.
मम=म्हारी.
पुरतः=पासे.
दर्पतः=गर्वथी.
हन्त=खेदसूचक अव्यय.
यत्=कारणके.
तत्=ते.
साक्षात्=प्रत्यक्ष.
दोषम्=दोषने. अथवा बाहुने.
श्रितोऽपि=युक्तछतां पण.
श्रमणगणगुरोः=साधु समुदायना गुरु भगवान्नो.
बोधये=बोधकरुंछुं.
अहम्=हुं.
महिम्ना=महिमावडे.
इतीव=आ प्रमाणे जाणे.
प्रेङ्खन्=आम तेम फरतो.
सदोऽन्तः=सभामां.
प्रणिगदति=कहेछे.
करः=हाथ.
यः=जे.
स=ते.
वः=तमारी.
वामहा=प्रतिकूलतानो नाश करनारो.
अस्तु=हो.

भित्त्वा दोषानुषङ्गं जनवनजवनं बोधयामीद्धधाम्ना
मोत्कर्षं सूर्य कार्षीरिति मम पुरतो दर्पतो हन्त यत्तत् ।
साक्षाद्दोषं श्रितोऽपि श्रमणगणगुरोर्बोधयेऽहं महिम्ने-
तीव प्रेङ्खन्सदोऽन्तः प्रणिगदति करो यः स वो वामहास्तु ॥ १० ॥

अर्थ—दीप्तिमान् तेजवडे दोषोना संबंधने भेदीने लोकोने अने कमळोना वनने हुं प्रफुल्लित करुंछुं एवी अभिमानपूर्वक मोटाइ, हे सूर्य ! तुं म्हारी पासे न करीश. कारण के हुं प्रत्यक्ष दोषना संबंधवाळो छतां पण म्हारा माहात्म्यवडे लोकोरूपी कमळोना समूहने प्रफुल्लित करुंछुं. आ प्रमाणे सभामां आम तेम हालतो एवो साधुसमुदायना सद्गुरु भगवान् तीर्थपतिनो हाथ, जाणे कहेतो न होय एम लागेछे; ते हाथ तमारी प्रतिकूलतानो नाश करनारो हो.

(आ श्लोकमां भगवान्नो हाथ सूर्यने कहेछे के तुं दोषोना संबंधने भेदीने लोकोने अने कमळोने प्रफुल्लित करेछे अने हुं दोषना संबंधवाळोछुं ते छतां पण लोकोरूपी

कमळोना वनने प्रफुल्लित करुंछुं आ अर्थमां **विरोधाभास छे**, अने **बोधयामि** तथा **बोधये** ए बे क्रियापदोनो अर्थ पण भिन्न छे, सूर्य पक्षमां प्रफुल्लित करवानो अने हाथ पक्षमां बोध करवानो ए प्रमाणे अर्थ करवो. त्यारे हवे जे सूर्य निर्दोष छे ए तो बोध करवाने समर्थ होइ शके पण भगवान्नो हाथ जे सदोष छे ते शी रीते बोध करे ए विरोधना समाधानवाळो अर्थ आ प्रमाणे छे के भगवान्नो हाथ सभामां आम तेम हाले छे ते जाणे सूर्यने एम कहेतो न होय के हे सूर्य तुं तारा उग्रतेजवडे रात्रिना संबंधने भेदीने लोकोने अने कमळोने प्रफुल्लित करेछे एटला माटे तेनी गर्वपूर्वक मोटाइ म्हारी पासे न करीश कारण के हुं पण म्हारा महिमावडे भगवान्ना बाहुनो आश्रय करीने लोकोरूपी कमळवनने बोध करुं छुं. आ प्रमाणे सभामां हालतो भगवान्नो हाथ जाणे सूर्यने कहेतो न होय एम जणाय छे ते हाथ तमारी प्रतिकूलतानो नाश करनारो हो.

अहीं **दोषानुषङ्गम्**–ए शब्दना, सूर्यपक्षमां एक अर्थ दोषोना संबंधने, अने बीजो अर्थ रात्रिना संबंधने एवा बे अर्थ छे अने **दोषं श्रितोऽपि**–ए शब्दना भगवान्ना हाथना पक्षमां पण बे अर्थ छे. एक दोषना संबंधवाळो छतां पण ए अर्थ अने बीजो बाहुना संबंधवाळो छतां पण. ए अर्थ छे. **अपि**–ए विरोध दर्शाववाने माटे छे.)

स्निग्धम्=चिकाशवाळा. चळकता.
मूर्ध्नः=मस्तकना.
अलिनीलद्युतिकचनिचयं=भमराना जेवी काळी कान्तिवाळा केशना समूहने.
प्रोद्धरन्=उपाडी नाखता.
धैर्यराशेः=धीरताना समूहजेवा.
निर्मूलम्=मूळमांथी.
लोकभर्तुः=लोकोना स्वामी.
चरणकृतमतेः=दीक्षालेवानी जेमणे बुद्धि करी छे एवा.
भाति=शोभेछे.
यः=जे.
पाणिपद्मः=हाथरूपी कमळ.
अन्तर्वर्ति=अंदर रहेलुं.
अर्तिकृत्=पीडाकरनारुं.
किं=शुं.
शिति=काळुं–श्याम.
कलिलम्=पाप.
इदं=आ.
कर्षति=खेंचेछे.
इह=अहीं.
एष=आ.
एवम्=आप्रमाणे.
देवैः=देवोए.
आरेक्यमाणः=आशंका करातो.
भवदशिवशताशर्म=तमारा सेंकडो अकल्याणथी थता दुःखने.
स=ते.
स्राक्=शीघ्र–सत्वर.
शृणातु=नाश करो.

स्निग्धं मूर्ध्नोऽलिनीलद्युतिकचनिचयं प्रोद्धरन् धैर्यराशे-
निर्मूलं लोकभर्तुश्चरणकृतमतेर्भाति यः पाणिपद्मः ।
अन्तर्वर्त्यर्तिकृत्किं शिति कलिलमिदं कर्षतीहैष एवं
देवै रारेक्यमाणो भवदशिवशताशर्म स स्राक् शृणातु ॥ ११ ॥

अर्थ—धीरताना समूहजेवा, अने दीक्षा लेवानी जेमणे बुद्धि करी छे एवा लोकोना स्वामी भगवान् तीर्थपतिना मस्तक उपरथी चळकता, अने भमराना जेवी काळी कान्तिवाळा केशना समूहने मूळमांथी उपाडी नाखतो, अने अंदर रहेला पीडाकारक मलिन पापने आते खेंची काढेछे के शुं ? ए प्रमाणे देवोए आशंका करातो भगवान्नो जे हाथ शोभेछे ते हाथ, तमारा सैंकडो अकल्याणथी थता दुःखनो सत्त्वर नाश करो.

(तात्पर्य—भगवाने दीक्षा लेती वखते पोताना मस्तक उपरथी भमराना जेवा काळा अने चळकता केश जे हाथवडे उपाडी नाख्या ते हाथनुं वर्णन करतां कवि कहेछे के आ हाथ ते भगवान्ना माथा उपरथी केशने निर्मूळ करी नाखेछे, के केशरूपे देखाता पण अंदर रहेला अने पीडाकारक मलिन पापने निर्मूल करी नाखेछे ? आ प्रमाणे देवोने शंका उत्पन्न करावतो जे हाथ शोभेछे, ते हाथ तमारा अनेक अधर्मोथी थता दुःखनो सत्त्वर नाश करो.)

दक्षम्=सत्त्वर.
दीक्षाम्=दीक्षाने.
जिघृक्षोः=ग्रहण करवानी इच्छावाळा.
मदनशरनुदः=कामना बाणोनुं निराकरण करनारा भगवान्ना.
देहतः=शरीर उपरथी.
दीप्रदीप्तीः=उज्वल तेजवाळा.
सत्स्वर्णालंकृतीः=सारा सुवर्णना अलंकारोने.
यः=जे.
सरससुमनसः=नवीन पुष्पोने.
कल्पवृक्षात्=कल्पवृक्ष उपरथी.
इव=जाणे.
उच्चैः=अत्यंत.
पाणिः=हाथ.
प्रोत्तारयन्=उतारतो.
वः=तमारा.
सरसिरुहरुचिः=कमळनाजेवी कान्तिवाळो.
सन्नखांशुप्रसूनः=सारा नखना किरणोरूपी पुष्पवाळो.
मालाकारायते=माळीनी पेठे आचरण करेछे.
असौ=ए.
स्यतु=नाश करो.
कुमतिमलम्=कुबुद्धिरूपी मळने.
प्रणमत्कंधराणाम्=जेमणे डोकुं नमाव्युं छे एवा प्रणामपरायण पुरुषोना.

दक्षं दीक्षां जिघृक्षोर्मदनशरनुदो देहतो दीप्रदीप्तीः
सत्स्वर्णालंकृतीर्यः सरससुमनसः कल्पवृक्षादिवोच्चैः
पाणिः प्रोत्तारयन्वः सरसिरुहरुचिः सन्नखांशुप्रसूनो
मालाकारायतेऽसौ स्यतु कुमतिमलं प्रणमत्कंधराणाम् ॥ १२ ॥

अर्थ—सत्त्वर दीक्षा ग्रहण करवानी इच्छावाळा, अने कामदेवना

बाणोनुं निराकरण करनारा अर्थात् कामना बाणथी पराभव नहीं पामनारा भगवान्ना शरीर उपरथी उज्ज्वल दीप्तिवाळा सारा सुवर्णना अलंकारोने उतारी नाखतो, कमळना जेवी कान्तिवाळो, अने उत्तम नखनां किरणोरूपी पुष्पोवाळो हाथ, जाणे कल्पवृक्ष उपरथी नवीन पुष्पोने चूंटी लेता कमळोने विषे प्रीतिवाळा, अने जेनी पासे उत्तम नखनां किरणो जेवां पुष्पो छे एवा माळीना जेवो जणायछे ते हाथ तमो प्रणामपरायण पुरुषोना कुबुद्धिरूपी मळनो नाश करो.

(तातपर्य—कमळोने विषे प्रेमवाळो, अने नखना किरणोना जेवां उत्तम पुष्पो जेनी पासेछे एवो माळी कल्पवृक्ष उपरथी ताजां पुष्पने जेम चूंटी लेतो होय तेम दीक्षा लेवानी इच्छावाळा भगवान्ना शरीर उपरथी प्रकाशवाळा सुवर्णना सारा शणगारने जे हाथ उतारी नाखेछे अने तेथी जे माळीना जेवो जणायछे ते हाथ प्रणाम करनाराओना दुर्बुद्धिरूपी मळनो नाश करो.)

यः=जे.
कालः=काळ—अथवा काळो.
शोणिमानम्=रताशने.
दधदपि=धारण करेछे पण.
निधने=नाश करवामां.
कल्मषस्य=पापनो.
उल्बणस्य=उग्र.
द्रष्टृणाम्=जोनाराओनां.
दृष्टमात्रः=जोतावारमांज.
सरुक्=रोगवाळो अथवा कान्तिवाळो.
अपि=पण.
नितराम्=अत्यन्त.
नीरुगात्मा=रोगरहित शरीरवाळो.
आप्तसक्तः=भगवानना, भगवान्ने विषे रहेलो.
लक्ष्मीदानेन=लक्ष्मीना दानवडे.
तृष्णाछिदपि=तृषाने शमावनारो छतां पण अथवा आशाने शमावनारो छतां पण.
तनुमताम्=प्राणीओनी.
अग्रहस्तः=जमणो हाथ.
अजडः=चञ्चल, अथवा ड अने ल नुं साम्य होवाथी अजलः—जळविनानो.
असौ=आ.
मुष्यात्=दूर करो.
दोषान्=दोषोने.
अशेषान्=समग्र—सर्व.
कलुषितवपुषाम्=कर्ममळवडे जेमनां शरीर लेपाएलां छे तेवाओना.
वः=तमारा.
विरुद्धात्मकः=विरुद्धधर्मवाळो—असंगत स्वरूपवाळो.
अपि=पण.

यः कालः शोणिमानं दधदपि निधने कल्मषस्योल्बणस्य
द्रष्टृणां दृष्टमात्रः सरुगपि नितरां नीरुगात्माप्तसक्तः ।
लक्ष्मीदानेन तृष्णाछिदपि तनुमतामग्रहस्तोऽजडोऽसौ
मुष्याद्दोषानशेषान्कलुषितवपुषां वो विरुद्धात्मकोऽपि ॥ १३ ॥

अर्थ—भगवान्‌नो जे हाथ रताशने धारण करनारो छे ते छतां जोनाराओनां जोतावारमां ज उग्रपापनो नाश करवामां **काल**- (काळो) यम जेवो छे, **सरुगपि**- रोगयुक्त छे (कान्तिवाळो छे) ते छतां अत्यन्त **नीरुगात्मा**- रोगरहित छे, लक्ष्मीना दानवडे प्राणिओनी **तृष्णा** (वाञ्छना) तृषाने शमावनारो छे ते छतां **अजड**- (ड अने ल नुं साम्य होवाथी अजल) जलरहित छे (चञ्चल छे) आ प्रमाणे विरुद्धाचरणवाळो भगवान्‌नो दक्षिण हाथ, तमारा कर्ममळवडे लेपाएला शरीरवाळाओना समग्र दोषोनो नाश करो.

(**तात्पर्य**—आ श्लोकमां शब्दच्छलवडे भगवान्‌ना जमणा हाथमां विरुद्धता दर्शावी छे. जेमके भगवान्‌नो जे हाथ **शोणिमानं दधदपि**- रताशने धारण करनारो छे ते छतां **कालः**- काळो छे, **सरुगपि**- रोगवाळो छे तथापि **नीरुगात्मा**- रोगरहित छे, **तृष्णाच्छिदपि**- तृषानो नाश करनारो छे तो पण **अजडः**- जलविनानो छे. (अहीं **ड ल** मां सवर्णपणुं होवाथी '**अजल**' शब्द समजवो) आ प्रमाणे शब्दच्छलथी जणाता विरोधनुं समाधान ए छे के जे हाथ रताशने धारण करनारो छे, दर्शन करनाराओनां जोतावारमां ज उग्रपापनो नाश करवामां कृतान्त जेवो छे, कान्तिवाळो छे, रोगरहित छे, लक्ष्मीना दानवडे प्राणिओनी तृष्णाने शमावनारो छे अने चपळ छे ते हाथ तमारा कर्मना मळथी लिप्त थएलाओना समस्त दोषनो नाश करो.)

मयि=हुं (आत्मनिर्देश) (विभक्तिपुरःसर अर्थ '**माराविषे**' एम थाय पण अहीं सतीसप्तमी होवाथी मयिनो अर्थ हुं एवो कर्यो छे).
अपि=पण.
अस्मिन्=आ.
स्मयारौ=गर्वनाशक.
प्रभवति=समर्थ छुं तो पण.
भुवने=जगत्‌मां.
भूभृतः=राजाओ.
किं=शा माटे.
कराणाम्=दंडना.
पातैः=विधानवडे.
उत्तापयन्ति=संतापेछे.
क्षितिम्=पृथ्वीने.
इतकि=(इति) एप्रमाणे.
भवद्भूमभामात्=उत्पन्न थएला अत्यन्त क्रोधवडे.
इव=जाणे.
अलम्=अत्यन्त.
रक्तः=रातो.
शक्त्या=शक्तिवडे.
स्फुरन्=स्फुरतो—फरतो.
वः=तमारा.
निगडित इव=नियंत्रित होय एम—कबजे कर्यो होय एम.
यः=जे.
भूषणालानकाले=आभूषणो ग्रहण करवाना समयमां.
व्याधेः=कुष्टादिरोगथी.
अव्यात्=रक्षण करो.
स=ते.
पाणिः=हाथ.
सदुपलवलयामुक्तितः=सारा मणिओवाळां वलय—कडां धारण करवाथी.
मुक्तिभाजः=मुक्तिने सेवनारा प्रभु तीर्थपतिनो.

मय्यप्यस्मिन्स्मयारौ प्रभवति भुवने भूभृतः किं कराणां
पातैरुत्तापयन्ति क्षितिमितकि भवक्रूमभामादिवालम् ।
रक्तः शक्त्या स्फुरन्वो निगडित इव यो भूषणालानकाले
व्याधेरव्यात्स पाणिः सदुपलवलयामुक्तितो मुक्तिभाजः ॥ १४ ॥

अर्थ—गर्वनो नाश करनारो एवो हुं आ जगत्मां समर्थ छुं ते छतां राजाओ दंडना विधानवडे पृथ्वीने शा माटे संतापेछे? एवा हेतुथी उत्पन्न थएला अत्यन्त क्रोधने लीधे रातो, पोताना सामर्थ्यवडे स्फुरायमान थतो, अने आभूषणो ग्रहण करवाना समयमां उत्तम मणिओवाळां वलय-कडां धारण करवाथी जाणे नियंत्रित करेलो कबजे राखेलो होय एवो जे भगवान्नो हाथ छे ते हाथ तमारुं कुष्टादि व्याधिओथी रक्षण करो.

(तात्पर्य—भगवान्नो हाथ रातो अने जेमां उत्तम मणि जडेला छे एवां कडांथी अलंकृत थएलो जोइने कवि उत्प्रेक्षा करेछे के जे हाथ एम धारेछे के आ जगत्मां गर्व नाशकरनारो एवो हुं हावो समर्थ छुं ते छतां आ राजाओ दंडविधान—वेरा विगेरेथी पृथ्वीने शा माटे संताप उत्पन्न करावेछे ? हावुं धारीने अत्यन्त क्रोध उत्पन्न थयो तेथी रातो थएलो, अने उत्तम मणिओ जडेलां कडांथी अलंकृत होवाथी जाणे नियंत्रित करेलो होय एवो जणायछे ते हाथ तमारुं व्याधिथी रक्षण करो.)

मा=नहीं.
अभूत्=थाओ.
अन्तःपुरस्त्री=जनानखानानी स्त्रीओ.
कठिनकुचभिदाकारिणी=कठिन स्तनने क्षत करनारी.
रागभाक्त्वात्=कामनी आसक्तिथी, रातापणाथी.
सक्ता=चोटेली, प्रतिबद्ध थएली.
एतस्मिन्=आ.
नखाली=नखनी पंक्ति.
स्मरविकृतिहृतः=कामना विकारनो नाश करनारा.
सर्वदा=निरन्तर.
अस्य=एमना.
इतकि=एप्रमाणे.
इव=जाणे.
मुद्राभिः=वींटीओवडे.
मुद्रितः=शीलबंध करेलो. शिक्कावालो करेलो.
अलंकरणविधिकृता=आभूषण धारण करावबाना प्रकारने जाणनारा.
वज्रिणा=इन्द्रे.
अर्हत्करः=भगवान्नो हाथ.
यः=जे.
स=ते.
अंहांसि=पापने.
अह्नाय=शीघ्र.
हन्तु=नाश करो.
प्रविहितविनतेः=जेमणे प्रणाम कर्या छे एवा.
भक्तिभाजः=भक्तिकरनारा.
जनस्य=मनुष्यना.

मा भूदन्तःपुरस्त्रीकठिनकुचभिदाकारिणी रागभाक्त्वा-
त्सक्तैतस्मिन्नखाली स्मरविकृतिहृतः सर्वदास्येतकीव ।
मुद्राभिर्मुद्रितोऽलङ्करणविधिकृता वज्रिणार्हत्करो यः
सोंऽहांस्यह्नाय हन्तु प्रविहितविनतेर्भक्तिभाजो जनस्य ॥ १५ ॥

अर्थ—कामदेवना विकारनो नाश करनारा एवा भगवान्ना हाथने विषे रहेली (आंगलीओना) नखनी पंक्ति, **रागभाक्त्वात्** (रातापणाथी) कामासक्तपणाथी, अन्तःपुरनी स्त्रीओनां कठण स्तन उपर क्षत करनारी न थाय एटला माटे आभूषण धारण करावनारा इन्द्रे भगवान्नो जे हाथ जाणे **मुद्राभिः** (शिक्कावडे) वींटीओवडे **मुद्रितः** (बंध कर्यो छे) अलंकृत कर्यो छे ते हाथ जेमणे प्रणाम कर्या छे एवा भक्तिमान् पुरुषनां पापनो सत्त्वर नाश करो.

स्रष्टा=उत्पन्न करनार.
अजस्रम्=निरन्तर.
श्रियः=लक्ष्मीना.
यः=जे.
शिवपुरपथिक=परमपदरूपी पुरना प्रवासी.
असद्महानोचितायाः=साधुओना त्यागने योग्य.
कोषाधीशैः=कुबेरोए.
निशान्ते=प्रातःकालमां.
नमुचिरिपुगिरा=इन्द्रना वचनवडे.
असद्महान=सारा तेजवाळो नहीं एम नहीं पण सारा तेजवाळो.
चितायाः=पूरेली, भरेली.
आनीयानीय=लावी लावीने.
नित्यम्=हमेशां.
परमगुरुकरः=समर्थ गुरु एवा तीर्थपतिनो हाथ.
पर्वशाली=पर्व-वेढाओवडे शोभतो.
ईक्षया=दर्शनवडे.
अय प्राप्तेः=पुण्यप्राप्तिनुं अथवा कल्याणकारक दैवनुं.
हेतुः=कारक.
प्रधानः=मुख्य.
भवतु=हो.
स=ते.
भवतां=तमारा.
पर्वशालीक्षयाय=पर्वोनो—उत्सवोनो नाश करनारा विपक्षिओना क्षयने माटे.

स्रष्टाजस्रं श्रियो यः शिवपुरपथिकासद्महानोचितायाः
कोषाधीशैर्निशान्ते नमुचिरिपुगिरासद्महा नो चितायाः ।

---

१ शिवपुरपथिकाश्च ते असद्मानः (अनगाराः) तेषां हानस्य त्यागस्य उचिताया योग्यायाः शिवपुरपथिकासद्महानोचितायाः. २ असद्महा न किन्तु सद्महा—सन् शोभनं महस्तेजो यस्य स सद्महा.

आनीयानीय नित्यं परमगुरुकरः पर्वशालीक्षयाय-
प्राप्तेर्हेतुः प्रधानो भवतु स भवतां पर्वशालीक्षयाय ॥ १६ ॥

अर्थ—परम समर्थ गुरु तीर्थपतिनो जे हाथ, परमपदरूपी पुरना प्रवासी साधुओने निरन्तर त्याग करवा जेवी, अने इन्द्रना वचनने लीधे कुबेरोए पोताना स्थानमांथी लावी लावीने प्रातःकालमां भरी दीधेली एवी लक्ष्मीने उत्पन्न करनारो छे, पर्व—वेढाओवडे शोभीरहेलो छे, दर्शनवडे पुण्यप्राप्तिना अथवा कल्याणकारक दैवना कारणरूप छे, अने मुख्य छे ते हाथ तमारा हमेशां उत्सवोनो नाश करनारा विपक्षिओना क्षयने माटे हो.

युक्ताः=सहित, युक्त.
यस्मिन्=जे हाथमां.
ऋजिम्ना=सरलतावडे.
मसृणितपरुषः=सुंवाला संधिस्थानवाली-सुंवाली ग्रंथिओवाली.
अग्रे=आगल.
अर्धचन्द्रायमाणान्=अर्धचन्द्रना जेवा जणाता.
अङ्गुल्यः=आंगळीओ.
संदधानाः=धारणकरती.
सघृणिनखमणीन्=किरणोवाळा नखरूपी मणिओने.
द्राघिमोद्धस्वरूपाः=लांबी होवाथी वखाणवालायक स्वरूपवाली.
पुष्पेषोः=कामदेवना.
निर्जितस्य=जिताएला.
इषव इव=बाणोनी पेठे.
विषमाः=दारुण अथवा एकीसंख्यावाली-(पांच होवाथी).
संगृहीता=संग्रह करेलां भेगां करेलां.
विभान्ति=शोभेछे.
क्षेपीयः=बहुज उतावळथी.
पातकान्तम्=पापनो नाश.
प्रजनयतु=करो.
स=ते.
वः=तमारा.
पाणिः=हाथ.
अर्हद्भुजस्थः=भगवान्नी भुजामां रहेलो.

युक्ता यस्मिन्नृजिम्ना मसृणितपरुषोऽग्रेऽर्धचन्द्रायमाणा-
नङ्गुल्यः संदधानाः सघृणिनखमणीन्द्राघिमोद्धस्वरूपाः ।
पुष्पेषोर्निर्जितस्येषव इव विषमाः संगृहीता विभान्ति
क्षेपीयः पातकान्तं प्रजनयतु स वः, पाणिरर्हद्भुजस्थः ॥ १७ ॥

१ पर्वशाली—ईक्षयायप्राप्तेः पर्वभिः शालते शोभते स पर्वशाली, ईक्षया दर्शनेन अयस्य शुभावहविधेः प्राप्तेः ईक्षयायप्राप्तेः. २ पर्वाणि उत्सवानि स्यन्ति तनूकुर्वन्तीति पर्वशा विपक्षास्तेषां आली पंक्तिस्तस्याः क्षयाय पर्वशालीक्षयाय. आ श्लोकमां पादद्वयान्त्ययमक छे.

अर्थ—जे हाथमां सरलतावडे युक्त, सुंवाळी ग्रन्थिओवाळी, अग्रभागमां अर्धचन्द्रना जेवा जणाता अने दीप्तिनां किरणोवाळा नखरूपी मणिओने धारण करती, अने लांबी होवाथी प्रशंसनीय स्वरूपवाळी पांच आंगळीओ, जाणे जीताएला कामदेवनां भेगां करेलां पांच बाण होय एवी शोभेछे ते भगवान्‌ना बाहुमां रहेलो हाथ, अत्यन्त शीघ्रताथी तमारां पापनो नाश करो.

ब्रध्नेन=सूर्ये.
अपि=पण.
इद्धधाम्ना=उग्रतेजवाळा.
परिहृतम्=त्यजेलुं.
इदम्=आ.
आलोक्य=जोइने.
पातालमूलम्=पातालने.
सव्यालत्वात्=सर्पयुक्त होवाथी.
करालम्=भयंकर.
तिमिरभरभृतम्=अंधकारना समूहवडे भरेलुं.
भीरुणा=बीकण.
इव=पेठे.
इति=एप्रमाणे.
यस्य=जे हाथना.
वीक्ष्यन्ते=देखायछे.
अधः=नीचे.
विविक्षन्त्यः=प्रवेश करवा इच्छती होय एवी.
इव=पेठे.
ननु=जाणे (वितर्क सूचक अव्यय).
भुवः=पृथ्वीने.
भ्राजनार्थम्=प्रकाशित करवासारुं.
नखाभाः=नखनी कान्ति.
स्रस्तस्य=लंबायला खशीगएला.
ध्यानकाले=ध्यान वखते (कायोत्सर्ग समये)
दलयतु=नाश करो.
दुरितम्=उपद्रवने—पापने.
वः=तमारा.
स=ते.
जैनेन्द्रपाणिः=तीर्थंकरनो हाथ.

ब्रध्नेनापीद्धधाम्ना परिहृतमिदमालोक्य पातालमूलं
सव्यालत्वात्करालं तिमिरभरभृतं भीरुणेवेति यस्य ।
वीक्ष्यन्तेऽधो विविक्षन्त्य इव ननु भुवो भ्राजनार्थं नखाभाः
स्रस्तस्य ध्यानकाले दलयतु दुरितं वः स जैनेन्द्रपाणिः ॥ १८ ॥

अर्थ—उग्रतेजवाळा सूर्ये पण बीकणनी पेठे, सर्पयुक्त होवाथी भयंकर अने अंधकारना समूहथी भरेला आ पाताळनो परित्याग करेलो जोइने, जे भगवान्‌ना ध्यानना समयमां लंबाएला हाथना नखनी कान्ति, पृथ्वीनी नीचे प्रकाश करवाने जाणे प्रवेश करती न होय एम देखायछे ते श्री तीर्थपतिनो हाथ तमारा उपद्रवनो अथवा पापनो नाश करो.

(तात्पर्य—ध्यान वखते लंबाएला भगवान्ना हाथना नखनी कान्ति, नीचे पडेली अने फेलाएली जोइने ते उपर कवि कल्पना करेछे के-पाताळमां सर्पसमूह होवाथी अने अत्यन्त अंधकार होवाथी सूर्य, उग्र तेजवाळो होवा छतां पण बीकण-नी पेठे त्यां प्रवेश करी शकतो नथी तेथी जाणे पाताळने प्रकाशित करवाने तेमां प्रवेश करवाने इच्छती होय एवी जेमना हाथना नखनी कान्ति जणाय छे ते प्रभुनो हाथ तमारा उपद्रवनो अथवा पापनो नाश करो.)

यः=जे.
न=नथी.
अन्वीतः=युक्त.
जडिम्ना=जडतावडे, अथवा शीतलतावडे.
नयति=प्राप्त करावेछे.
न=नहीं.
कुमुदम्=पोयणाने, अथवा कुत्सित आनन्दने.
नंदथुम्=हर्ष.
दीप्यमानः=तेजस्वी.
न=नहीं.
ज्योतिर्ज्यानियुक्तः=तेजनी हानिथी युक्त.
अहनि=दिवसे.
मलिनतमम्=अतिशय-मलिन.
लक्ष्म=लाञ्छन, कलङ्क.
धत्ते=धारण करेछे.
न=नहीं.
मध्ये=वचमां, मध्यमां.
सोल्लासम्=सहर्ष, हर्षयुक्त.
नो=नहीं.
नदीनम्=समुद्रने, गरीबने नहीं.
जनयति=करेछे.
लभते=पामे छे.
धाम=तेज.
दोषोदयात्=दोषोना प्रादुर्भावथी, अथवा रात्रिना उदयथी.
नो=नहीं.
स=ते.
अपूर्व=उत्तम, प्रथम नहीं जोएलो एवो.
यन्नखेन्दुः=जे हाथना नखरूपी चन्द्र.
चरमतनुशयः=भगवान्नो हाथ.
योग्यताम्=कल्याणनी पात्रताने.
वः=तमारी, तमने.
युनक्तु=संपादन करावो प्राप्त करावो.

यो नान्वीतो जडिम्ना नयति न कुमुदं नन्दथुं दीप्यमानो
न ज्योतिर्ज्यानियुक्तोऽहनि मलिनतमं लक्ष्म धत्ते न मध्ये ।
सोल्लासं नो नदीनं जनयति लभते धाम दोषोदयान्नो
सोऽपूर्वो यन्नखेन्दुश्चरमतनुशयो योग्यतां वो युनक्तु ॥ १९ ॥

अर्थ—जे जडता-शीतलतावडे युक्त नथी, कुमुद-पोयणाने जे प्रसन्न करतो नथी, दीप्तिमान् छे, दिवसे पण जे तेजोहीन थतो नथी, मध्यभागमां मलिन कलङ्कने जे धारण करतो नथी, समुद्रने जे सहर्ष करतो नथी अने दोषोदयात्-दोषोना उदयथी अथवा रात्रिना उदयथी जे तेजने पामतो नथी एवो जे हाथमां अपूर्व नखरूपी चन्द्रमा छे ते भगवान्नो हाथ तमने कल्याणनी पात्रता संप्राप्त करावो.

(**तात्पर्य**—जे भगवान्‌ना हाथना नखरूपी चन्द्रमा अपूर्व छे ते हाथ तमने कल्याणनी योग्यता प्राप्त करावो, अहीं नखरूपी चन्द्रमां अपूर्वता एवी रीते प्रतिपादन करी छे के आ आकाशमां देखातो चन्द्र **जडता**—शीतलतावडे युक्त छे, **कुमुद** पोयणाने प्रसन्न करे छे, दीप्तिमान् छे, दिवसे तेजनी क्षीणताथी युक्त देखाय छे, मध्यमां मलिन कलंक धारण करे छे, **नदीन**—समुद्रने सहर्ष करेछे अने **दोषोदयात्**—रात्रिना उदय वखते तेजने प्राप्त करेछे अने नखरूपी चन्द्र **जडता**—मूर्खतावडे युक्त नथी, **कुमुद**—कुत्सित आनन्दने वधारतो नथी, दीप्तिवाळो छे, दिवसे तेजनी क्षीणताने पामतो नथी, मध्यभागमां मलिन कलंकने धारण करतो नथी, **न दीन**—गरीबने सहर्ष नथी करतो एम नहीं पण सहर्ष करेछे, अने **दोषोदयात्**—विकृतिना—दोषोना उदयथी तेजने पामतो नथी, आप्रमाणे जे हाथमां नखरूपी अपूर्व चन्द्र छे ते भगवान्‌नो हाथ तमने कल्याणनी पात्रता संपादन करावो. अर्थात् तमारुं कल्याण थाय एवी योग्यता तमने प्राप्त करावो.)

अर्थव्यक्तिम्=पदार्थोनुं प्रकाशन, पदार्थोने देखाडवापणुं.
विविक्ताम्=स्पष्ट.
विदधति=करेछे.
बहवः=घणा.
यां=जे.
कराः=किरणो.
हारिदश्वाः=सूर्यसंबंधिनां (सूर्यनां)
विश्वस्मिन्=जगत्‌मां.
तीव्ररूपाः=उग्ररूपवाळा.
प्रशमम्=शान्तिने.
इतवता=पामेला.
एकाकिना=एकला.
सा=ते.
मयापि=म्हाराथी पण.
प्रोच्चैः=अत्यन्त.
निष्पाद्यते=करायछे.
अमुम्=आ.
स्मयम्=गर्वने.
इव=जाणे.
वहता=धारण करनारा.
धार्यते=धारण करायछे.
वैजयन्ती=जयपताका.
येन=जेणे.
असौ=आ.
युष्मदाधेः=तमारी मनोव्यथानो.
वधकरणपटुः=नाश करवामां समर्थ.
बुद्धसक्तः=जीवादि तत्त्वने जाणनारा तीर्थंकरसंबंधी.
करः=हाथ.
अस्तु=हो.

अर्थव्यक्तिं विविक्तां विदधति बहवो यां करा हारिदश्वा
विश्वस्मिंस्तीव्ररूपाः प्रशममितवतैकाकिना सा मयापि ।
प्रोच्चैर्निष्पाद्यतेऽमुं स्मयमिव वहता धार्यते वैजयन्ती
येनासौ युष्मदाधेर्वधकरणपटुर्बुद्धसक्तः करोऽस्तु ॥ २० ॥

अर्थ—(उग्रतेज होवाथी) तीव्ररूपवाळां सूर्यनां घणां किरणो जगत्‌मां पदार्थोने प्रकाशित करवानी स्पष्टताने धारण करेछे ते स्पष्टताने शान्त अने एकलो हुं पण धारण करुंछुं, आवा विचारथी अत्यंत गर्ववाळो जे हाथ विजयपताका जाणे धारण करतो होय एम लागेछे ते

जीवादितत्त्वने जाणनारा भगवान् तीर्थंकरनो हाथ तमारी मनोव्यथानो नाशकरवामां समर्थ थाओ.

(तात्पर्य—ताप उत्पन्न करावनारां अने घणां एवां सूर्यनां किरणो वस्तुमात्रनी उपर प्रकाश पाडीने आ अमुक वस्तु छे अने आ अमुक वस्तु छे एवी जे स्पष्टता करेछे तेज प्रकारनी स्पष्टता भगवान्नो हाथ कहे छे के हुं पण करी शकुंछुं अने ते पण वळी शान्त रहीने अने एकलो एटले जे काम सूर्यनां घणां किरणो तप्त थइने करेछे तेज काम हुं एकलो शान्त रहीने करुंछुं आम धारीने अत्यंत गर्व धारण करनारा जे हाथे विजयपताका धारण करी छे ते भगवान्नो हाथ तमारी मनोव्यथानो नाश करवाने समर्थ हो.)

श्रद्धालोः=श्रद्धावाळाने.
यः=जे.
विधत्ते=करेछे.
विविधबुधधृतीः=नानाप्रकारना पंडितोना हृदयना आनन्दने.
एधयन्=वधारतो.
बोधवृद्ध्या=बोधनी वृद्धिवडे, तत्त्वावगमनी वृद्धिवडे.
धैर्यम्=धीरताने.
धामर्द्धिम्=तेजनी लक्ष्मीने.
इद्धाम्=दीप्तिवाळी.
धनम्=द्रव्यने.
अपनिधनम्=अपर्यवसान–कुमृत्यु–अथवा अंत नहीं ते एटले दीर्घजीवन.
शुद्धबुद्धिम्=निर्मल बुद्धिने, अनुकूल बुद्धिने.
धरित्रीम्=पृथ्वीने.
व्याधिध्वसम्=रोगनो नाश.
पुरंध्रीः=स्त्री.
जितविबुधवधूः=पोताना स्वरूपवडे जेणे देवांगनाओने जीती लीधी छे एवी.
धर्मवृद्धेः=धर्मनी वृद्धिनी.
समृद्धिम्=पुष्टिने.
धर्मोक्तौ=धर्मना कथनमां.
वः=तमारी.
स=ते.
धत्ताम्=करो–पुष्ट करो.
धियम्=बुद्धिने.
अधिकधृतिम्=विशेष धैर्यवाळी.
प्रोद्धृतः=उंचो करेलो.
बौद्धहस्तः=भगवान्नो हाथ.

श्रद्धालोर्यो विधत्ते विविधबुधधृतीरेधयन्बोधवृद्ध्या
धैर्यं धामर्द्धिमिद्धां धनमपनिधनं शुद्धबुद्धिं धरित्रीम् ।
व्याधिध्वंसं पुरंध्रीर्जितविबुधवधूर्धर्मवृद्धेः समृद्धिं
धर्मोक्तौ वः स धत्तां धियमधिकधृतिं प्रोद्धृतो बौद्धहस्तः ॥२१॥

अर्थ—बोधनी वृद्धिवडे नानाप्रकारना पंडितोना हृदयना आनन्दने वधारतो एवो जे हाथ, श्रद्धावान् पुरुषने धैर्य आपेछे, दीप्तिवाळी तेजनी लक्ष्मी आपेछे, द्रव्य आपेछे, दीर्घ जीवन आपेछे, शुद्धबुद्धि आपेछे, पृथ्वी आपेछे, व्याधिनो नाश अर्थात् नीरोगता आपे छे, देवांगनाओनो

तिरस्कार करे एवी स्त्री आपेछे अने धर्मनी वृद्धिनी पुष्टि करी आपेछे ते धर्मना कथनमां ऊंचो करेलो भगवान्नो हाथ, तमारी अत्यन्त धैर्यवाळी बुद्धिनी वृद्धि करो.

(तात्पर्य—बोधनी वृद्धिवडे अनेक प्रकारना पंडितोना मनना आनन्दने वधारनारो जे हाथ श्रद्धालु पुरुषने धैर्यवाळो, तेजस्वी, धनवान्, आयुष्मान्, शुद्धबुद्धिसम्पन्न, जागीरदार, नीरोग, देवांगना जेवी स्वरूपसंपन्न स्त्रीवाळो, अने धर्मवृद्धिनी संपत्तियुक्त करेछे, ते धर्मना कथनमां ऊंचो करेलो प्रभुनो हाथ तमारी अत्यन्त धीरजवाळी बुद्धिने वधारो.)

ज्येष्ठासक्तम्=ज्येष्ठा नक्षत्रवडे युक्त, अथवा वृद्धोने विषे आसक्त.
सचित्रम्=चित्रा नक्षत्रयुक्त, अथवा शंख चक्रादि चिह्नसहित.
गुरुमहिम=बृहस्पतिना माहात्म्यथी युक्त, अथवा मोटा महिमाथी युक्त.
पुनर्वस्वपोढात्मकम्=पुनर्वसु नक्षत्रवडे अथवा फरी पण तेजवडे रहित नहीं ते.
नित्यम्=निरन्तर.
सत्कृत्तिकम्=कृत्तिका नक्षत्रसहित, अथवा सारा चर्मवाळुं.
यत्=जे.
जनितवृषतुलं=वृष तुला राशिओने उत्पन्न करनार, अथवा वृष तुला राशिओना चिह्नथी युक्त.
व्यक्तमीनम्=जेमां मीन राशि स्पष्ट छे एवुं, अथवा जेमां मीननुं चिह्न स्पष्ट छे एवुं.
सकुंभम्=कुंभराशिथी युक्त, अथवा कलशना चिह्नथी युक्त.
व्योम=आकाश.
इव=पेठे.
आभाति=शोभेछे.
किंतु=परन्तु.
प्रविरहितम्=रहित.
अलं=अत्यन्त.
शून्यवृत्त्या=शून्यतावडे.
अत्युदात्तम्=अत्यन्त उदार रूपवाळुं.
छिन्द्यात्=नाश करो.
कृच्छ्राणि=कष्ट.
तत्=ते.
वः=तमारां.
सुमृदु=सारीरीते कोमळ, सुकुमार.
करतलम्=करतल—हथेळी.
निर्वृतेः=निर्वाणना, मोक्षना.
ईश्वरस्य=स्वामीनी, प्रभुनी.

ज्येष्ठासक्तं सचित्रं गुरुमहिमपुनर्वस्वपोढात्मकं नो
नित्यं सत्कृत्तिकं यज्जनितवृषतुलं व्यक्तमीनं सकुम्भम् ।
व्योमेवाभाति किं तु प्रविरहितमलं शून्यवृत्त्यात्युदात्तं
छिन्द्यात्कृच्छ्राणि तद्वः सुमृदु करतलं निर्वृतेरीश्वरस्य ॥ २२ ॥

अर्थ—जेम आकाश ज्येष्ठासक्तं—ज्येष्ठा नामना नक्षत्रथी युक्त छे, सचित्रं—चित्रा नामना नक्षत्र सहित छे, गुरुमहिमपुनर्वस्वपोढात्मकं

न–गुरु नामना ग्रहना महिमाथी अने पुनर्वसु नामना नक्षत्रथी रहित छे एम नहीं पण जेमां गुरु नामनो ग्रह छे अने पुनर्वसु नामनुं नक्षत्र छे. निरन्तर **कृत्तिका** नामना नक्षत्रवाळुं छे, **वृष** अने **तुला** नामनी राशिओने उत्पन्न करनारुं छे अर्थात् जेमां वृष अने तुला नामनी राशिओ छे एवुं, **मीन** राशि जेमां स्पष्ट छे एवुं अने **कुंभ**राशिथी युक्त छे तेम भगवान्‌ना हाथनी हथेळी पण **ज्येष्ठासक्तं**–वृद्धपुरुषोने विषे उपदेशने माटे आसक्त छे, **सचित्रं**–शंख चक्रादि चित्रथी सहित छे, **गुरुमहिमपुनर्वसुपोढात्मकं न**–मोटा महिमावाळी अने फरी तेजवडे रहित छे एम नहीं पण मोटा महिमावाळी अने तेजस्वी छे, निरन्तर **सत्कृत्तिकं**–सारा चर्मवाळी छे अर्थात् जे हथेळी सारी मृदु छे, **जनितवृषतुलं**– **वृष**–बळद अने **तुला**–त्राजवांना चिह्नी रेखाओ जेमां उत्पन्न थएली छे एवी, **व्यक्तमीनं**–मीन–मत्स्यनुं चिह्न जेमां स्पष्ट छे एवी, अने **सकुम्भम्**–कलशना चिह्नथी सहित छे. आ प्रमाणे भगवान्‌नी हथेळी आकाशनी पेठे शोभेछे पण आकाश शून्यवृत्तिवडे युक्त छे अर्थात् शून्य छे अने आ हथेळी शून्यतावडे रहित छे ते मोक्षना स्वामी भगवान्‌नी सुकुमार हथेळी तमारां समस्त संकटोनो नाश करो.

दारिद्र्याद्रेः=दरिद्रतारूपी पर्वतनो.
महेन्द्रप्रहरणसमतां=इन्द्रना हथियारनी समानताने–वज्रनी समानताने.
यः=जे.
विभेदे=नाश करवामां.
बिभर्ति=धारण करेछे.
प्राकाश्ये=प्रकाशित करवामां.
विश्ववेश्म=जगत्‌रूपी घर.
उदरविवरगतस्य=मध्यभागना छिद्रमां रहेला.
अर्थजातस्य=पदार्थोना समूहनो.
दीपः=दीवो.
हस्तालम्बः=हाथरूपी आधार.
अवलम्बः=अस्खलित.
गुरुतरनरकागाधकूपप्रपाते=बहु मोटा नरकरूपी अगाध कूवामां पडतां.
पातात्=रक्षण करो.
पातात्=पडतां.
स=ते.
हस्तः=हाथ.
तमसि=(अज्ञानरूपी) अंधकारमां.
तततमे=अतिशय विस्तारवाळा.
वः=तमारुं.
विनेतुः=नायकना.
त्रिलोक्याः=त्रिलोकना.

दारिद्र्याद्रेर्महेन्द्रप्रहरणसमतां यो विभेदे बिभर्ति
प्राकाश्ये विश्ववेश्मोदरविवरगतस्यार्थजातस्य दीपः ।
हस्तालम्बोऽवलम्बो गुरुतरनरकागाधकूपप्रपाते
पातात्पातात्स हस्तस्तमसि तततमे वो विनेतुस्त्रिलोक्याः ॥२३॥

अर्थ—भगवान्नो जे हाथ, दरिद्रतारूपी पर्वतनो नाश करवामां इन्द्रना आयुधनी (वज्रनी) समानताने धारण करेछे. जगत्रूपी घरना मध्यभागना छिद्रमां रहेला पदार्थ समूहनो प्रकाश करवामां दीवा जेवो छे, अने बहु मोटा नरकरूपी अगाध कुवामां पडती वखते जे अस्खलित आधार जेवो छे, ते त्रिलोकना नायक तीर्थपतिनो हाथ, अतिशय विस्तारवाळा अज्ञानरूपी अंधकारमां पडतां तमारुं रक्षण करो.

(तात्पर्य—जे हाथ दरिद्रतानो नाश करेछे, जगत्मां रहेला व्यक्त अने अव्यक्त पदार्थमात्रने प्रत्यक्ष करेछे अने नरकमां पडतां बचावेछे ते प्रभुनो हाथ घोर अंधकारमां पडतां तमारुं रक्षण करो.)

यः=जे.
प्रोद्यद्विद्रुमद्युत्=प्रवालना जेवी जेनी कान्ति छे एवो, अथवा प्रवालनी जेमां कान्ति छे एवो.
कररुहमणिमन्मस्तकाङ्गुल्यहीन्द्रः=नखरूपी मणिओवाळा अग्रभागवाळी आंगळीओरूपी भुजगेन्द्र जेमां छे एवो, अथवा नख जेवा मणिवाळो आंगळीओ जेवो भुजगेन्द्र जेमां छे एवो.
सत्सत्त्वः=जेनुं सारुं सामर्थ्य छे एवो, अथवा जेमां सारां नक्रचक्रादि सत्त्व प्राणिओ छे एवो.
अपारिजातः=नष्ट थइ गयो छे शत्रुसमूह जेनो एवो, अथवा जेमां पारिजात नामनुं देववृक्ष नथी एवो.
पुनः=वळी, फरी.
असुरतनुः=प्राणप्रद शरीर जेनुं छे एवो, अथवा मद्यरहित जेनुं शरीर छे एवो.
साधुमुक्ताफलश्रीः=सारी मोतीनी शोभा जेमां छे एवो.
चक्रे=कर्यो.
हस्तः=हाथ.
समुद्रः=मुद्रा—वींटीथी युक्त, अथवा समुद्र—दरियो—सागर.
दशशतनयनेन—इन्द्रे.
उन्मुदा=जेने हर्ष उत्पन्न थयो छे एवा.
मूर्ध्नि=मस्तक उपर.
मेरोः=मेरुना.
कृच्छ्रोच्छ्रायम्=दुःखनी वृद्धिने.
छिनत्तु=कापी नाखो.
प्रतिहतसुषमम्=जेणे शोभानो नाश कर्योछे एवा.
वः=तमारा.
सः=ते.
जेतुः=जीतनारा.
स्मरस्य=कामदेवना.

य: प्रोद्यद्विद्रुमद्युत्कररुहमणिमन्मस्तकाङ्गुल्यहीन्द्रः
सत्सत्त्वोऽपारिजातः[1] पुनरसुरतनुः[2] साधुमुक्ताफलश्रीः ।
चक्रे हस्तः समुद्रो[3] दशशतनयनेनोन्मुदा मूर्ध्नि मेरोः
कृच्छ्रोच्छ्रायं छिनत्तु प्रतिहतसुषमं वः स जेतुः स्मरस्य ॥ २४ ॥

अर्थ—जेम समुद्र, शोभावाळी प्रवाळनी कान्तिथी युक्त, नखना जेवो मणि जेना माथा उपर छे एवा अने आंगळीओ जेवा भुजगेन्द्र-(सर्पराज) वाळो, सारां नक्रचक्रादि सत्त्व—प्राणिओथी युक्त, पारिजात नामना देववृक्षथी रहित , सुरा (मद्य) रहित शरीरवाळो, अने उत्तम मोतीओनी शोभा जेमां छे एवो छे, तेम प्रवाळनी उत्तम कान्ति जेवा नखरूपी मणिओ जेना अग्रभागमां छे एवो आंगळीओरूपी भुजगेन्द्र जेमां छे एवा, सारा सामर्थ्यवाळा, जेनो शत्रुसमूह नष्ट थइगयो छे एवा, प्राणप्रद अथवा अभयकारक शरीर जेनुं छे एवा, अने सारां मोतीना जेवी शोभावाळा जे हाथने प्रसन्न अन्तःकरणवाळा इन्द्रे मेरुपर्वतना शिखर उपर समुद्र—वींटीयुक्त अथवा समुद्र जेवो कर्यो ते कामदेवने जीतनारा प्रभुनो हाथ, शोभानो क्षय करनारा दुःखनी वृद्धिनो नाश करो.

(**तात्पर्य**—मेरुपर्वतना शिखर उपर इन्द्रे भगवान्‌ना हाथमां मुद्रा—वींटी प्हेरावी तेने कवि कहेछे के इन्द्रे भगवान्‌ना हाथने समुद्र कर्यो, समुद्र एटले वींटीथी युक्त अथवा समुद्र जेवो कर्यो.जेम समुद्र, प्रवाळथी युक्त छे, माथामां मणिवाळा सर्पराजथी सहित छे, नक्रचक्र विगेरे सत्त्व एटले प्राणिओवाळो छे, पारिजातथी रहित छे एटले **अपारिजात** छे, **असुरतनु** एटले मद्यरहित शरीरवाळोछे,अने **साधुमुक्ताफलश्रीः**—सारां मोतीनी शोभावाळो छे, तेम हाथ पण प्रवाळना जेवी कान्तिवाळो छे, नखरूपी मणिओवाळी आंगळीओवाळो छे,**सत्सत्त्व**—सारा—सामर्थ्ययुक्त छे,**अपारिजात**—नाशपामेला शत्रुसमूहवाळो छे,**असुरतनुः**:—अभयकारक अथवा प्राणप्रद शरीरवाळो छे अने **साधुमुक्ताफलश्रीः** सारां मोतीना जेवी शोभावाळो छे एवा हाथने इन्द्रे मुद्रायुक्त कर्यो एटले समुद्र कर्यो ते भगवान्‌नो हाथ तमारी शोभाने नष्ट करे एवी दुःखनी वृद्धिनो नाश करो.)

---

१ अपगतं अरिजातं यस्य सः अपारिजातः, अथवा पारिजातरहितश्च. २ असून् रातीति असुरा प्राणप्रदा तनुर्यस्य सः असुरतनुः अथवा सुरारहितदेहश्च. ३ मुद्रा सहितः समुद्रः सागरश्च.

सत्स्कन्धाबद्धमूलावृजितभुजलतालग्नम्=सारा खभाने विषे जेनुं मूळ छे एवी सरळ बाहुरूपी लताने विषे संबंधवाळुं.
अम्लानरूपम्=प्रफुल्लित स्वरूपवाळुं.
बिभ्रत्=धारण करतुं.
बन्धूककान्तिम्=बन्धूकना जेवी कान्तिने, बपोरीयाना वृक्ष जेवी कान्तिने.
करतलम्=हथेळी.
अचलम्=स्थिर.
पल्लवभ्रान्तिभाग्भिः=नवीन पत्रोनी शोभाने धारण करनारां.
मौग्ध्यात्=मुग्धपणाथी, अज्ञानताथी.
सारङ्गशावैः=हरिणनां बच्चांए.
वनगहनभुवि=वननी गहन भूमिमां.
ध्यानवृत्तेः=जेमनी ध्यानमां वृत्ति छे एवा.
विधातुः=प्राप्त करनारा, उत्पन्न करनारा.
सिद्धेः=सिद्धिना.
लेलिह्यते=चटाय छे, स्वाद लेवाय छे.
यत्=जे.
तत्=ते.
अवतु=रक्षण करो.
पतनात्=पडवाथी.
आपदन्तः=आपत्तिमां.
सदा=हमेशां.
वः=तमने, तमारुं.

सत्स्कन्धाबद्धमूलावृजितभुजलतालग्नमम्लानरूपं
बिभ्रद्बन्धूककान्तिं करतलमचलं पल्लवभ्रान्तिभाग्भिः ।
मौग्ध्यात्सारङ्गशावैर्वनगहनभुवि ध्यानवृत्तेर्विधातुः
सिद्धेर्लेलिह्यते यत्तदवतु पतनादापदन्तः सदा वः ॥ २५ ॥

अर्थ—सारा खभाने विषे जेनुं मूळ छे एवी सरळ बाहुरूपी लतावाळा, जेनुं प्रफुल्लित स्वरूप छे एवा, बन्धूक पुष्पना जेवी कान्तिने धारण करनारा अने स्थिर एवा जेमना करतलने (हथेळीने) वननी गहन भूमिमां अज्ञानताथी पल्लवनी भ्रान्ति जेमने थइ छे एवां हरिणनां बच्चां वारंवार चाटेछे ते ध्यानमां वृत्तिवाळा अने सिद्धिने उत्पन्न करनारा प्रभुनुं करतल (हथेळी) आपत्तिमां पडतां तमने बचावो.

(तात्पर्य—ध्यानमां वृत्तिवाळा सिद्धिपति भगवान्‌नी हथेळीने, बन्धूक पुष्पना जेवी राती अने प्रफुल्लित जोइने अरण्यनी गहन पृथ्वीमां अज्ञानपणाथी हरिणनां बच्चां तेने नवपल्लवनी भ्रान्तिथी वारंवार चाटेछे ते हथेळी आपत्तिमां पडतां तमारुं रक्षण करो.)

॥ इति श्रीजम्बूकविविरचिते **जिनशतके जिनहस्तवर्णनं** नाम **द्वितीयः** परिच्छेदः ॥

॥ जिनमुखवर्णनम् ॥

मल्लक्ष्म्या=मारी शोभा-
वडे.
क्षिप्तदीप्ति=नाश थइ ग-
एली शोभावाळुं.
प्रलपत्=प्रलाप करतुं-
आक्रंद करतुं.
अलिरवैः=भमराओना
शब्दवडे.
वारिणि=जलने विषे.
इन्दीवरम्=कमळ (का-
ळुं कमळ)
वः=तमारुं.
मङ्क्तुं=नीचे प्रवेश करवाने.
शक्त्या=शक्तिवडे.
वियुक्तम्=रहित.

सदलमपि=परिवार स-
हितछे तो पण, अथवा
पत्रसहितछे तो पण.
जये=पराभवने विषे.
वाञ्छति=इच्छेछे.
इति=ए प्रमाणे.
उच्छलच्छ्रि=विस्तारपा-
मती शोभावाळुं.
हर्षोत्कर्षात्=अत्यंत आ-
नंदथी.
प्रफुल्लम्=खीलेलुं, विक-
सित.
किमिदम्=शुं आ.
इति=ए प्रमाणे.
जनैः=लोकोए.

कल्प्यते=कल्पना करा-
यछे.
अनल्पधीभिः=बहु बु-
द्धिवाळाओए.
यच्चक्षुः=जेमना मुखमांनुं
नेत्र.
वीक्ष्यमाणम्=जोवातुं.
क्षणम्=क्षणवार.
अहितहतिम्=शत्रुओनो
नाश.
तत्=ते.
तनोतु=करो.
आप्तवक्त्रम्=भगवान्नुं
मुख. (आप्तस्य जिनस्य
वक्त्रं आप्तवक्त्रम्)

मल्लक्ष्म्या क्षिप्तदीप्ति प्रलपदलिरवैर्वारिणीन्दीवरं वो
मङ्क्तुं शक्त्या वियुक्तं सदलमपि जये वाञ्छतीत्युच्छलच्छ्रि ।
हर्षोत्कर्षात्प्रफुल्लं किमिदमिति जनैः कल्प्यतेऽनल्पधीभि-
र्यच्चक्षुर्वीक्ष्यमाणं क्षणमहितहतिं तत्तनोत्वाप्तवक्त्रम् ॥ १ ॥

अर्थ—भगवान्ना जे मुखमां रहेला नेत्रने, अत्यन्त बुद्धिमान् मनुष्यो जोइने एवी कल्पना करे छे के—मारी शोभावडे निस्तेज थइ गएलुं, भमराओना शब्दवडे जाणे आक्रन्द करतुं, अने सदलं (पत्रसहित) परिवारथी युक्त छतां पण शक्तिरहित एवुं कमळ, पराभव थवाथी जळमां बूडी जवाने इच्छे छे आम धारीने शुं आ भगवान्ना मुखमांनुं नेत्र, विस्तार पामती शोभावाळुं अने अतिशय हर्ष थवाथी प्रफुल्लित थयुं छे ! हावी जे मुखमांना नेत्रने जोइने बहु बुद्धिमान् पुरुषो कल्पना करे छे ते भगवान्नुं मुख तमारा शत्रुओनो नाश करो.

(**तात्पर्य**—भगवान्‌ना प्रफुल्लित नेत्रने जोइने कवि कहे छे के ए नेत्र हावुं प्रफुल्लित देखायछे तेनुं कारण ए हशे के जाणे ए नेत्र एम धारेछे के मारी शोभावडे कमळ निस्तेज थइ गयुं छे, तेथी भमराओना शब्दवडे प्रलाप करेछे, अने **सदल**—सपरिवार छतां शक्तिरहित थइ गयुं छे तेथी जाणे जळमां बूडी जवाने इच्छेछे. कारणके माराथी पराभव पामी गयुं अने मारो जय थयो आ प्रमाणे पोतानो विजय थवाथी जाणे नेत्र विकसित थयेलुं देखायछे. एवी जे नेत्रने जोइने वहु बुद्धिवाळा पुरुषो कल्पना करे छे ते नेत्र जेमां छे एवुं भगवाननुं मुख तमारा शत्रुओनो नाश करो.)

भास्वान्=सूर्य.
भास्वान्=दीप्तिमान्.
अपि=पण.
स्वैः=पोतानां.
घृणिभिः=किरणोवडे.
अनणुभिः=म्होटां.
यत्तमः=जे अन्धकारने.
अनुत्तमम्=अत्यन्त उत्कृष्ट अथवा खराब.
न=नहीं.
नेता=समर्थ.
नेतुम्=करवाने, पमाडवाने.
तनुत्वं=दुर्बलपणुं, नष्ट.
तत्=ते.
अतनिम=म्होटुं.
मनः=मनने.
मोहयत्=मोह पमाडनारुं.
मानवानाम्=मनुष्योना.
मुष्णयत्=नाश करतुं.
धिष्ण्यम्=स्थान.
गुणानाम्=सौंदर्य विगेरे गुणोनुं.
अगुणम्=तमोगुणादि रहित.
अपि=पण.
मुखम्=मुखने.
खण्डितामूर्तिकीर्तेः=कामदेवनी कीर्तिनो जेमणे नाश कर्यो छे एवा.
तथ्यम्=सत्य.
पथ्यम्=हितकारक.
प्रथीयः=अतिशय विशाळ.
प्रदिशतु=आपो.
दशनाभीशुभिः=दांतना किरणोवडे.
शोभितम्=शोभतुं.
वः=तमारा.अथवा तमने.

भास्वान्भास्वानपि स्वैर्घृणिभिरनणुभिर्यत्तमोऽनुत्तमं नो
नेता नेतुं तनुत्वं तदतनिम मनो मोहयन्मानवानाम् ।
मुष्णयद्धिष्ण्यं गुणानामगुणमपि मुखं खण्डितामूर्तिकीर्ते-
स्तथ्यं पथ्यं प्रथीयः प्रदिशतु दशनाभीशुभिः शोभितं वः ॥२॥

अर्थ—तेजस्वी छतां पण सूर्य, पोतानां विशाळ किरणोवडे, मनुष्योना मनने मोह पमाडनारा निकृष्ट अने म्होटा एवा जे (अज्ञानतारूपी) अन्धकारनुं क्षीणपणुं करवाने समर्थ थतो नथी ते अन्धकारनो नाश करनारुं, तमोगुणादिथी रहित, अने सौंदर्य विगेरे गुणोनुं स्थान एवुं जेमनुं मुख छे ते कामदेवनी कीर्तिनो नाश करनारा भगवान्‌नुं

दंतपंक्तिनां किरणोवडे शोभतुं मुख, तमने हितकारक, अत्यन्त अने सत्य एवुं जे कंइ होय ते आपो अर्थात् तमने मोक्षसुख आपो.

(तात्पर्य—सूर्य तेजस्वी छतां पण पोतानां प्रचण्ड किरणोवडे जे अज्ञानतारूपी अंधकारनो नाश करवा समर्थ थतो नथी ते अज्ञानतारूपी अंधकारनो नाश जे प्रभुनुं मुख करी शके छे ते मुख तमने साचुं, सुखकरनारुं, अने घणा काळपर्यन्त रहे एवुं स्थायी मोक्षनुं सुख आपो.)

यस्य=जेनो.
स्यात्=होय.
अन्तरात्मा=जीव, अथवा अंदरनुं स्वरूप.
कलितमलिनिमा=जेणे मलिनपणुं ग्रहण कर्युं छे एवो, मलिन.
चञ्चलः=चपल.
च=अने.
स्वभावात्=प्रकृतिथी.
तुल्यर्द्धिम्=समान समृद्धिवाळा.
स्पर्धया=हरिफाइवडे, हराववानी इच्छावडे.
अन्यम्=बीजाने.
क्रमते=उल्लंघी जायछे.
इति=नक्की (इव).
स=ते.
हि=कारणके.
इतीव=एटलामाटे जाणे.
धात्रा=ब्रह्माए.
व्यधायि=कर्यो.
मर्यादार्थम्=सीमानी व्यवस्थाने माटे, मर्यादाने माटे.
यदन्तर्निहितनयनयोः=जे मुखमां स्थापन करेलां नेत्रोने विषे.
सेतुबन्धायमानः=पुल बांध्यो होय एवो. पाळ करी होय एवो.
नासावंशः=नासिकारूपी दंड.
जिनास्यम्=भगवान् तीर्थंकरनुं मुख.
दिशतु=आपो.
शम्=सुख.
अशनैः=सत्त्वर, शीघ्र.
शाश्वतम्=कायमनुं, स्थिर.
तत्=ते.
भवद्भ्यः=तमने (तमारे सारु.)

यस्य स्यादन्तरात्मा कलितमलिनिमा चञ्चलश्च स्वभावा-
तुल्यर्द्धिं स्पर्धयाऽन्यं क्रमत इति सहीतीव धात्रा व्यधायि ।
मर्यादार्थं यदन्तर्निहितनयनयोः सेतुबन्धायमानो
नासावंशो जिनास्यं दिशतु शमशनैः शाश्वतं तद्भवद्भ्यः ॥ ३ ॥

अर्थ—जेनो अन्तरात्मा मलिन अने स्वभावथी चपळ होय, ते समान समृद्धिवाळा अन्यने हराववानी इच्छाथी उल्लंघी जायछे; एम धारीने जाणे मर्यादाने माटे, ब्रह्माए भगवान्ना जे मुखमां स्थापन करेलां बे नेत्रने विषे, पुल बांध्यो होय एवो नासिकारूपी दण्ड कर्यो छे, ते भगवान्नुं मुख तमने सत्त्वर शाश्वत सुख आपो.

(**तात्पर्य**—भगवान्‌नां अंदरथी काळां अने चंचळ बे नेत्रनी वच्चे नाक छे ते उपर कवि कल्पना करे छे के बेय नेत्रनो **अंतरात्मा** (अंदरनुं स्वरूप) मलिन (काळो छे) छे अने ते नेत्र स्वभावथी चपळ छे माटे ए बे परस्परनी समान संपत्तिने लीधे स्पर्धा करीने एक एकनुं उल्लंघन करी देशे, हावो विचार करीने मर्यादा साचववाने सारु जाणे ब्रह्माए नाकरूपे, ए बेनी वच्चे पुल बांधी दीधो छे. हावां जेमां नेत्र छे ते भगवाननुं मुख, तमने सत्त्वर स्थिर सुख आपो. अर्थात् भगवान्‌ना जे मुखमां काळी कीकीवाळां अने चपळ नेत्र छे, तथा सेतु जेवुं रमणीय नाक छे ते मुख तमने कायमनु सुख आपो.)

सोत्कण्ठाः=अभिलाषावाळी स्त्रीओ.
कण्ठपीठोल्लुठितजरठरुक्तारहाराभिरामाः=कंठमां आळोटता महादीप्तिवाळा उज्वल हारवडे मनोहर जणाती.
बिभ्रत्यः=धारण करती.
अदभ्रमूर्तिस्तनभरम्=पुष्ट स्तननाभारने.
अबलाः=स्त्रीओ.
स्वर्भुवः=स्वर्गमां उत्पन्न थएली.
याः=जे.
समायुः=आवी हती.
ध्यानध्वंसं=ध्याननो नाश.
विधातुम्=करवाने.
विकृतिम्=विकारने.
अकृत=करी.
यत्=जे.
प्रत्युत=उलटुं स्हामुं.
प्रेक्ष्यमाणम्=जोवातुं.
तासु=ते स्त्रीओने विषे.
एव=ज. (नक्की)
आस्यम्=मुख.
जिनस्य=तीर्थंकरनुं.
प्रणुदतु=नाश करो.
तत्=ते.
अघम्=पापने.
वः=तमारा.
स्वरूपश्रिया=पोताना रूपनी शोभावडे.
एव=ज (नक्की).

सोत्कण्ठाः कण्ठपीठोल्लुठितजरठरुक्तारहाराभिरामा
बिभ्रत्योऽदभ्रमूर्तिस्तनभरमबलाः स्वर्भुवो याः समायुः ।
ध्यानध्वंसं विधातुं विकृतिमकृत यत्प्रत्युत प्रेक्ष्यमाणं
तास्वेवास्यं जिनस्य प्रणुदतु तदघं वः स्वरूपश्रियैव ॥ ४ ॥

अर्थ—अभिलाषावाळी, कण्ठमां आळोटता महादीप्तिवाळा उज्वल हारवडे मनोहर, म्होटां स्तनोना भारने धारण करनारी अने स्वर्गमां उत्पन्न थएली जे अप्सराओ, भगवान्‌ना ध्याननो नाश करवाने आवी ते अप्सराओमां स्हामो जे मुखे जोता वारमांज विकार उत्पन्न कर्यो ते भगवान्‌नुं मुख, पोताना रूपनी शोभावडे तमारां पापनो नाश करो.

(**तात्पर्य**—भगवान्ना ध्याननो भंग करवाने परम रमणीय कान्तिवाळी जे देवांगनाओ आवी हती ते देवांगनाओने, स्हांमो भगवान्ना मुखे जोतावारमांज विकार उत्पन्न कर्यो एवुं अलौकिक सौंदर्यवाळुं भगवान्नुं मुख तमारां पापनो नाश करो.)

स्पष्टम्=व्यक्त-यथार्थ.
जुष्टम्=सेवाएलुं.
ललाटम्=कपाळ. भाल.
विकटतरम्=अतिशय विशाल.
अतिस्निग्धलम्बालकान्तैः=अत्यंत चळकता अने लांबा केशना अंतभागवडे.
कान्तम्=रमणीय.
शान्तम्=भ्रुभंग विगेरे विकारथी रहित.
दृशाम्=दृष्टिने, नजरने.
शम्=सुख.
दिशत्=आपतुं.
अनुकुरुते=अनुकरण करेछे.
दृश्यमानाङ्कपङ्कम्=जणातो अंकना चिह्नरूपी कादव जेमां छे एवा.
यस्य=जे मुखनुं.
उद्यत्पार्वणैणाङ्कनशकलम्=उगता पूर्णिमाना चन्द्रना खण्डनुं (अर्द्धचन्द्रनुं)
अलम्=अत्यन्त.
तत्=ते.
भवद्भाग्यपुष्टिम्=तमारा भाग्यनी पुष्टिने.
द्वेष्टृः=नाशकरनारा.
दुष्टाष्टकर्मद्विषः=ज्ञानावरणीयविगेरे दुष्ट एवां आठ प्रकारनां कर्मरूपी शत्रुनो.
उपचिनुतात्=संग्रह करो.
आस्यम्=मुख.
अस्यत्=नाश करतुं.
तमांसि=मोहरूप अंधकारने.

स्पष्टं जुष्टं ललाटं विकटतरमतिस्निग्धलम्बालकान्तैः
कान्तं शान्तं दृशां शं दिशदनुकुरुते दृश्यमानाङ्कपङ्कम् ।
यस्योद्यत्पार्वणैणाङ्कनशकलमलं तद्भवद्भाग्यपुष्टिं
द्वेष्टृदुष्टाष्टकर्मद्विष उपचिनुतादास्यमस्यत्तमांसि ॥ ५ ॥

अर्थ—जे मुखमांनुं ललाट-(कपाळ) व्यक्त, अतिशय विशाळ, बहु चळकता अने लांबा केशना अन्त्यभागवडे सेवाएलुं, रमणीय, अने नेत्रने सुख आपनारुं होवाथी जेमां कलंकरूपी कादव छे एवा उगता पूर्णिमाना चन्द्रखण्डनुं अर्थात् अर्द्धचन्द्रनुं अनुकरण करेछे, ते ज्ञानावरणीय विगेरे आठ दुष्ट कर्मोरूपी शत्रुनो नाश करनारा भगवान्नुं मोहरूपी अंधकारनो नाश करनारुं मुख, तमारा भाग्यनी पुष्टिनो संग्रह करो.

(**तात्पर्य**—भगवान्ना विशाळ भाळ उपर, लांबा काळा अने चळकता केश पडेला होवाथी जाणे सकलंक अर्द्धचन्द्र होय एवुं ए कपाळ शोभे छे, ते कपाळ जेमां छे एवुं भगवान्नुं मुख तमारा भाग्यनी वृद्धि करो.)

दर्पम्=गर्वने.
कन्दर्पशत्रोः=कामदेवरूपी शत्रुनो.
टस् इति=(कोइपण लाकडा जेवी वस्तु भांगतां जे अवाज थायछे ते.) टप् लेइने.
भगवता=भगवाने.
भ्रंशयित्वा=दूर करीने.
यत्=जे.
आप्तम्=प्राप्तकर्युं-मेळव्युं.
क्रोधात्=कोपथी.
द्वेधा विधाय=बे भाग करीने.
उद्धृतविततगुणम्=जेनी विस्तारवाळी दोरी कहाडी नाखी छे एवुं.
कार्मुकम्=धनुष् (कामठुं)
तत्=ते.
किम्=शुं.
एतत्=आ.
आस्ते=छे.
न्यस्तम्=स्थापेलुं-जडेलुं.
लसद्भ्रूयुगलम्=शोभतुं भवांनु युग्म, शोभती बे भंमरो.
इति=एप्रमाणे.
नृभिः=पुरुषोए.
भाव्यते=कल्पना करायछे.
यत्र=जे मुखने विषे.
वक्त्रम्=मुख.
तत्=ते.
द्रष्टुः=जोनारा.
विष्टपान्तर्गतनिखिलपदार्थान्=जगत्मां रहेला समग्र पदार्थोने.
अनर्थम्=दुःखने, आपत्तिने.
हतात्=हणो, नाश करो.
वः=तमारा.

दर्पं कन्दर्पशत्रोष्टसिति भगवता भ्रंशयित्वा यदाप्तं
क्रोधाद्द्वेधा विधायोद्धृतविततगुणं कार्मुकं तत्किमेतत् ।
आस्ते न्यस्तं लसद्भ्रूयुगलमिति नृभिर्भाव्यते यत्र वक्त्रं
तद्द्रष्टुर्विष्टपान्तर्गतनिखिलपदार्थाननर्थं हताद्वः ॥ ६ ॥

अर्थ—कामदेवरूपी शत्रुना गर्वनो नाश करीने मेळवेलुं, अने विस्तारवाळी तथा कहाडी नाखेली दोरीवाळुं जे एनुं धनुष्, ते धनुष्ना बे भाग करीने मुखमां स्थापन करेला ते आ भ्रूयुग्म (बे भंमरो) रूपे छे के शुं ? एवी जे मुख उपरनी बे भंमरोने जोइने लोको कल्पना करेछे, ते विश्वमां रहेला समस्त पदार्थोने जोनारा भगवान्नुं मुख, तमारा अनर्थनो नाश करो.

(तात्पर्य—धनुष्ना बे कडका करीने जडेला होय एवी भगवान्नां नेत्र ऊपर बे भंमरो जोइने कवि कल्पना करेछे के भगवाने कामदेवने जीतीने एनुं धनुष् लेइ लीधुं तेना बे भाग करीने ते जाणे बे भंमरोने स्थाने स्थापन कर्या होय एवुं जे मुख उपरनां नेत्रनी भंमरोने जोइने लोकोने लागेछे ते भगवान्नुं मुख तमारां दुःख दूर करो.

यत्कान्त्या=जे मुखनी कान्तिवडे.
त्याजितश्रीः=नाश थइ गएली शोभावाळो.
क्षितिपतिः इव=राजा नी पेठे.
सत्कोषपत्रोरुदण्डैः= सारो गर्भ, पत्र अने मोटो नाळ ए त्रणवडे, अथवा सारो भंडार, वाहन अने मोटुं सैन्य ए त्रणवडे.
आढ्योऽपि=परिपूर्ण छतां पण.
क्षीणदार्ढ्यः=जेनी दृढता क्षीण थइ गइ छे एवो.
वसति=रहेछे.
वनभुवि=वननी पृथ्वीमां.
व्रीडया=शरमवडे, लाजवडे.
इव=जाणे.
अब्जखण्डः=कमल समूह.
तत्=ते.
मौनीन्द्रम्=मुनीन्द्रसंबन्धि.
विनिद्रम्=विकसित.
स्फुरदधरदलम्=जेमां अधररूपी दल (पत्र) छे एवुं अथवा जेने अधर जेवां दल (पत्र) छे एवुं.
कण्ठनालोपलीनम्= कण्ठरूपी नाळने विषे लग्न, अथवा कण्ठ जेवा नाळने विषे लग्न.
दृग्भृङ्गासङ्गि=नेत्ररूपी भ्रमरोनी साथे संबंधवाळुं.
गुर्वीं=म्होटी.
ग्लपयतु=विनाश करो.
विपदम्=विपत्तिने.
सन्मुखम्=सुन्दर मुख.
युष्मदीयाम्=तमारी.

यत्कान्त्या त्याजितश्रीः क्षितिपतिरिव सत्कोषपत्रोरुदण्डै-
राढ्योऽपि क्षीणदार्ढ्यो वसति वनभुवि व्रीडयेवाब्जखण्डः ।
तन्मौनीन्द्रं विनिद्रं स्फुरदधरदलं कण्ठनालोपलीनं
दृग्भृङ्गासङ्गि गुर्वीं ग्लपयतु विपदं सन्मुखं युष्मदीयाम् ॥ ७ ॥

अर्थ—सारो भण्डार, वाहन, अने विशाळ सैन्यवडे युक्त छतां पण जेनी दृढता क्षीण थइ गइ छे एवो अने अन्यनी कान्तिवडे जेनी लक्ष्मी नाश पामी छे एवो राजा जेम शरमाइने वनमां रहेछे तेम सारो कोष (गर्भ) पत्र अने विशाळ दण्ड ए त्रणवडे युक्त छतां पण दृढता रहित अने जे मुखनी कान्तिने लीधे शोभा रहित थएलो कमलसमूह लजवाइने वनभूमिमां निवास करे छे ते मुनींद्र एवा भगवाननुं मुख, के जे प्रफुल्लित छे, अधर (ओठ) रूपी दल (पत्र) वडे शोभीरह्युं छे, कण्ठरूपी नाळनी साथे संबंधवाळुं छे अने नेत्ररूपी भ्रमरोथी युक्त छे ते उत्तम मुख, तमारी म्होटी विपत्तिनो नाश करो.

(तात्पर्य—राजा जेम सत्कोषपत्रोरुदण्डैः—सारो भण्डार, वाहन, अने

म्होटा सैन्यवडे परिपूर्ण होय तो पण दृढता रहित, अने कोइ अन्यना वैभवनी अपेक्षाए पोताने सामान्य जेवो मानीने शरमाइने जेम वनमां जतो रहेछे तेम, कमलसमूह पण **सत्कोषपत्रोरुदण्डैः**—सारो कोष-गर्भभाग, पत्र, अने दण्ड-नाळ ए त्रणवडे युक्त छतां भगवान्ना मुखनी कान्तिवडे शोभारहित अने दृढता हीन थइ जवाथी वनमां जइने रहेछे एवुं विकसित **अधरदल** (ओठरूपी पत्र) वडे शोभतुं, कण्ठरूपी नाळवाळुं अने नेत्ररूपी भ्रमरोना संबन्धवाळुं भगवान्नुं सुन्दर मुख तमारी म्होटी विपत्तिनो नाश करो.)

शान्तम्=शान्त.
श्वेतांशुशोचिःशुचिदशनम्=चन्द्रनी प्रभा जेवी जेमां निर्मल दन्तपंक्ति छे एवुं.
अशम्=दुःखने.
स्यत्=नाश करनारुं.
दृशाम्=दृष्टिओने.
दृश्यमानम्=जोवातुं (जोवा जेवुं)
विश्वक्लेशोपशान्तिम्=जगत्ना क्लेशनी शान्तिने.
दिशत्=आपतुं.
अतिविशदश्लोकराशि=जेना यशनो समूह अत्यन्त उज्ज्वल छे एवुं.
प्रकाशम्=प्रसिद्ध.
निःशेषश्रीनिशान्तम्=समस्तलक्ष्मीनुं भवन—घर.
शरणं=आश्रय, रक्षण.
अशरणे=निराधार प्राणिओने विषे.
नाशिताशेषशङ्कम्=समग्र कुविकल्पोनो जेणे नाश कराव्यो छे एवुं.
दिश्यात्=आपो.
वः=तमने.
शोभिताशम्=जेणे दिशाओने अलङ्कृत करी छे एवुं.
शिवम्=कल्याण, सुख.
उपशमिनाम्=योगिओना.
ईशितुः=स्वामिनुं.
शश्वत्=निरन्तर.
आस्यम्=मुख.

शान्तं श्वेतांशुशोचिः शुचिदशनमशं स्यद्दृशां दृश्यमानं
विश्वक्लेशोपशान्तिं दिशदतिविशदश्लोकराशि प्रकाशम् ।
निःशेषश्रीनिशान्तं शरणमशरणे नाशिताशेषशङ्कं
दिश्याद्वः शोभिताशं शिवमुपशमिनामीशितुः शश्वदास्यम् ॥८॥

अर्थ—शान्त, चन्द्रनी प्रभा जेवी जेमां निर्मळ दन्तपङ्क्तिछे एवुं, दुःखनो नाश करनारुं, (प्राणिमात्रनी) दृष्टिओने जोवालायक, जगत्ना क्लेशने शान्त करनारुं, अत्यन्त उज्ज्वल यशना समूहवाळुं, प्रसिद्ध, समस्तप्रकारनी लक्ष्मीना निवासरूप, निराधारनुं रक्षण करनारुं, सर्वप्रकारना कुतर्कनो जेणे नाश कराव्यो छे एवुं, अने दिशाओने शोभाडनारुं एवुं योगिओना स्वामी श्री तीर्थपतिनुं मुख, तमने निरन्तर सुख आपो.

दुष्टारिष्टानि=क्रूर एवां अरिष्ट भयंकर अशुभचिह्नो, डाबी आंखनुं फरकवुं विगेरे.
दृष्टेऽपि=जोये सते. जोतावारमां.
अकृतविकृतिकानि=जेणे कंइ अनर्थ कर्यो नथी एवां.
एव=ज-नक्की.
निर्नामकानि=निर्मूल.
क्षीयन्ते=क्षीण थइ जायछे.
दक्षम्=शीघ्र.
अक्ष्णाम्=नेत्रोने.
प्रविकसनकृति=विकास करनार.
प्राणियूथस्य=प्राणिओना समूहनां-
यत्र=जे मुखने विषे.
नैशानि=रात्रिसंबंधिना.
इव=जाणे.
अंशुमालिनि=सूर्यने विषे.
अलिकुलमलिनानि=भमराओना समूह जेवुं मलिन. काळुं.
अन्धकाराणि=अंधकार, अंधारुं.
बन्धोः=बंधुना.
ऊर्ध्वाधोमध्यलोकश्रितजनसमितेः=ऊंचे नीचे अने मध्यमां अर्थात् त्रिलोकमां रहेनारा जनसमुदायना.
आस्यम्=मुख.
अस्यतु=नाश करो.
अघम्=पापने.
तत्=ते.

दुष्टारिष्टानि दृष्टेऽप्यकृतविकृतिकान्येव निर्नामकानि
क्षीयन्ते दक्षमक्ष्णां प्रविकसनकृति प्राणियूथस्य यत्र ।
नैशानीवांशुमालिन्यलिकुलमलिनान्यन्धकाराणि बन्धो-
रूर्ध्वाधोमध्यलोकश्रितजनसमिते रास्यमस्यत्वघं तत् ॥ ९ ॥

अर्थ—जेम सूर्यने जोतावारमां भ्रमर समूहना जेवुं मलिन रात्रिनुं तिमिर (अंधारुं) नष्ट थइ जाय छे, तेम प्राणिओना समुदायनां नेत्रोने प्रफुल्लित करनारा जे मुखने जोतावारमां, डाबी आंखना फरकवा विगेरे भयंकर अशुभ चिह्नो, कंइ पण विकार (अनर्थ) कर्या विना जडमूळमांथी सत्त्वर क्षीण थइ जायछे ते स्वर्गलोकमां, पाताळमां, अने मध्यलोकमां अर्थात् त्रिलोकमां रहेनारा जनसमूहना बंधु भगवान्नुं मुख, तमारा पापनो नाश करो.

(तात्पर्य—जेम सूर्यनां दर्शन थवाथी घोर अंधारुं नष्ट थायछे, तेम जे मुखनुं दर्शन थवाथी पण अनेक अशुभ चिह्नो निर्मूळ थइ जायछे; ते त्रिभुवनना बंधु भगवान्नुं मुख तमारां पापनो क्षय करो.)

व्यालम्बालोलनीलालकजलदयुजः= लांबा, चंचल, अने काला केशरूपी मेघना संबंधवाला, अथवा लंबाएला, चपळ अने काळा केश जेवा मेघथी युक्त.

राजमानात्=शोभता.

हिमानीशुभ्रैः=हिम समूह जेवा उज्वल.

दन्तैः=दांतवडे, अथवा आगळ नीकलेला पर्वतना एक देशवडे.

सदन्तैः=सारा अंतभागवडे.

वरविवरभृतः=सारांछिद्रवाळा, अथवा सारी गुहाओवाळा.

प्रस्फुरद्गण्डशैलात्= जेमां गण्डस्थलरूपी पर्वतो शोभी रह्या छे एवा अथवा जेमां म्होटा पाषाण शोभेछे एवा.

यस्मात्=जेमांथी.

गौः=वाणी.

शुद्धवर्णा=निर्मल अक्षरोवाळी, अथवा उज्वल वर्णवाळी.

प्रभवति=उत्पन्न थायछे.

सुमनोमानसम्=साधुओना अथवा देवोना मनने.

नन्दयन्ती=प्रसन्न करती.

तत्=ते.

जैनेन्द्रम्=भगवान्नुं.

हिमाद्रेरिव=हिमालयनी पेठे.

दिविजनदी=गंगा.

वः=तमारा.

नुदतु=प्रेरो—नाश करो.

आस्यम्=मुख.

एनः=पापने.

व्यालम्बालोलनीलालकजलदयुजो राजमानाद्धिमानी-
शुभ्रैर्दन्तैः सदन्तैर्वरविवरभृतः प्रस्फुरद्गण्डशैलात् ।
यस्माद्गौः शुद्धवर्णा प्रभवति सुमनोमानसं नन्दयन्ती
तज्जैनेन्द्रं हिमाद्रेरिव दिविजनदी वो नुदत्वास्यमेनः ॥ १० ॥

अर्थ—लांबा, चपळ, अने काळा केशना जेवा मेघनो जेने संबंधछे एवा, सारा पर्यन्त वाळा, अने हिमसमूह जेवा उज्ज्वल आगळ नीकळेला पर्वतना एक देशोवडे अर्थात् आगळ पडता केटलाक नाना पर्वतो वडे शोभता, जेमां सारी गुहाओछे एवा, अने जेमां म्होटा पाषाणो शोभेछे एवा हिमालयपर्वतमांथी जेम उज्ज्वल वर्णवाळी अने देवोना मनने प्रसन्न करती गंगा नीकळेछे—जन्म पामेछे. तेम लांबा चपळ अने काळा केशरूपी मेघना संबंध वाळा, हिम समूह जेवा उज्ज्वल अने सारा अंतभागवाळा दंतवडे शोभता, उत्तम अन्तराल (मुखमांनो पोलो भाग) वाळा अने गण्डस्थलरूपी पर्वतो जेमां शोभेछे एवा जे मुखमांथी शुद्ध अक्षरोवाळी अने साधुओना अन्तःकरणने आनन्द आपनारी

वाणी नीकळे छे ते भगवान्नुं मुख, तमारां पापने विक्षिप्त करो. अर्थात् तमारां पाप नाश करो.

(**तात्पर्य**—जेम हिमालयमांथी गंगा नीकळे छे तेम जे मुखमांथी वाणी नीकळे छे ते मुख, तमारां पापनो नाश करो. आ श्लोकमां हिमालयनां अने मुखनां विशेषणो एक होवा छतां अर्थमां कंइक फेर छे, तेम ज गंगाजीनां अने वाणीनां पण विशेषणो समान होवा छतां कंइक भिन्न अर्थवाळां छे.)

दुर्बोधः=दुःखे करीने प्राप्त थाय एवो.
दुर्विधैः=भाग्यहीन पुरुषोवडे.
प्रवररदमणीन्=श्रेष्ठ दंतरूपी मणिओने.
धारयन्=धारण करतो.
मध्यसंस्थान्=मध्यमां रहेला.
अस्तश्रेष्ठौष्ठमुद्रः=जेनी ऊपरथी ओठरूपी मुद्रा दूर करी छे एवो.
व्यसनशतशम प्रत्यलावाप्तिः=जेनी प्राप्ति सेंकडो दुःखने शमाववाने समर्थ छे एवो.
उच्चैः=अत्यन्त.
सुप्रापः=सुखपूर्वक प्राप्त थाय एवो.
प्रायशः=घणुं करीने.
अस्मिन्=आ (जगत्मां)
जिनवदननिधिः=तीर्थंकरना मुखरूपी निधि-निधान.
बुद्धतत्त्वैः=जेणे तत्त्व जाण्युं छे एवा.
सुतत्त्वैः=सारा तत्त्ववाळा.
तत्त्वार्थम्=जीवादिना स्वरूपने.
सत्त्वरम्=शीघ्र.
वः=तमने.
त्वरयतु=उत्साहवाळा करो.
स=ते.
गुरुः=म्होटो.
बोद्धुम्=जाणवाने.
अध्यामरूपम्=बहुस्पष्ट प्रकटतर.

दुर्बोधो दुर्विधैर्यः प्रवररदमणीन् धारयन् मध्यसंस्था-
नस्तश्रेष्ठौष्ठमुद्रो व्यसनशतशमप्रत्यलावाप्तिरुच्चैः ।
सुप्रापः प्रायशोऽस्मिञ्जिनवदननिधिर्बुद्धतत्त्वैः सुतत्त्वै-
स्तत्त्वार्थं सत्त्वरं वस्त्वरयतु स गुरुर्बोद्धुमध्यामरूपम् ॥ ११ ॥

अर्थ—भाग्यहीन पुरुषोने दुःखे करीने प्राप्त थाय एवो, मध्यभागमां रहेला श्रेष्ठ दांतरूपी मणिओने धारण करनारो, जेनी उपरथी ओठरूपी मुद्रा दूर थइ छे एवो, जेनी प्राप्ति सेंकडो संकटोने शमाववाने समर्थ छे, अने आ जगत्मां घणुंकरीने जेमणे तत्त्वने जाण्युं छे एवा सारा तत्त्वज्ञ साधुपुरुषोने सुखपूर्वक प्राप्त थनारो, एवो तीर्थंकरना मुखरूपी म्होटो

निधि–निधान, बहुस्पष्ट एवा जीवादिना स्वरूपनो बोध थवाने तमने सत्त्वर उत्साहवाळा करो.

किम्=शुं.
बिम्बम्=मण्डल.
पद्मबन्धोः=सूर्यनुं.
न=नहीं.
हि=कारणके.
दहनमहः=दाह उत्पन्न करावनारा तेजवाळुं.
तत्=ते.
मनाक्=जरी पण.
न=नहीं.
इदम्=आ.
इन्दोः=चन्द्रनुं.
तर्हि=त्यारे.
स्यात्=होय.
सत्कलङ्कम्=कलंकवाळुं.
तदपि न=ते पण नहीं.
विकलम्=रहित.
लाञ्छनेन=कलंकवडे.
एतत्=आ.
एवम्=एप्रमाणे.
दृष्ट्वा=जोइने.
द्वेष्टुर्बलस्य=इन्द्रनी.
प्रमुदितहृदयाः=प्रसन्न मनवाळी.
तर्कयन्ते=तर्क करे छे, विकल्प करेछे.
अतिमुग्धाः=अत्यन्त भोळी.
वध्वः=स्त्रीओ.
मूर्ध्नि=शिखर उपर.
अद्रिभर्तुः=मेरुना.
यत्=जे.
अजितलपनम्=भगवानुं मुख.
वः=तमारा.
तत्=ते.
एनः=पापने.
तृणेढु=नाश करो, हणो.

किं बिम्बं पद्मबन्धोर्न हि दहनमहस्तन्मनाग्नेदमिन्दो-
स्तर्हि स्यात्सत्कलङ्कं तदपि न विकलं लाञ्छनेनैतदेवम् ।
दृष्ट्वा द्वेष्टुर्बलस्य प्रमुदितहृदयास्तर्कयन्तेऽतिमुग्धा
वध्वो मूर्ध्न्यद्रिभर्तुर्यदजितलपनं वस्तदेनस्तृणेढु ॥ १२ ॥

अर्थ—मेरुपर्वतना शिखर उपर इन्द्रनी, प्रसन्न अंतःकरणवाळी अने अत्यन्त मुग्ध एवी स्त्रीओ भगवान्ना जे मुखने जोइने एवा विकल्प करे छे के आ शुं सूर्यनुं मण्डल हशे ? ना. कारणके सूर्यमण्डल तो दाह उत्पन्न करावनारा तेजवाळुं छे अने आ तो लेशमात्र पण दाहात्मक तेजवाळुं नथी, त्यारे चन्द्रमण्डल हशे ? ना. ते पण नहीं, कारणके चन्द्रमण्डल कलंक वाळुं छे अने आ कलंक रहितछे. आ प्रमाणे जे मुखने जोइने इन्द्रनी स्त्रीओ तर्क वितर्क करेछे ते तीर्थपतिनुं मुख तमारां पाप हणो. अर्थात् तमारा पापनो नाश करो.

मान्ये=पूज्य एवा.
मा=नहीं.
अन्येन=बीजाए.
कारि=करी शकाओ.
स्वदृक्=पोतानी दृष्टि.
अशुभतरा=अत्यंत दुष्ट.
अत्र=अहीं (आ मुख उपर)
इति=एप्रमाणे.
कृष्णातिकृष्णा=काळामां काळी (कृष्णादप्यतिकृष्णा)
चक्रे=करी.
चक्रे=समूहमां.
दिशाम्=दिशाओना.
यत्सिततरयशसि=जेनो उज्ज्वलयश फेलायो छे एवा.
भ्रूलता=भवांरूपी लता.
अरालतारा=वांकी कीकीवाळी–कुटिल कनीनिकावाळी.
रक्षा=रक्षण करनारी.
अरक्षा=जेने कोइना रक्षणनी अपेक्षा नथी एवी.
अलिनी इव=भमरीना जेवी.
इति=एटला माटे.
अवहितविधिना=सावधान एवा ब्रह्माए.
यत्र=जे मुखने विषे.
पापात्=पापथी.
त्रपापात्=शरम पमाड एवां शरमावे एवां.
अव्यात्=रक्षण करो. पालन करो.
अव्यापत्=उपद्रव रहित.
आस्यम्=मुख.
तत्=ते.
अमरणगुरोः=भगवान् तीर्थंकरनुं.
वः=तमारुं.
सदन्तम्=दंतपंक्तिसहित.
सदन्तम्=सारा अंतभागवाळुं.

मान्ये मान्येन कारि स्वदृगशुभतरात्रेतिकृष्णातिकृष्णा
चक्रे चक्रे दिशां [1]यत्सिततरयशसि भ्रूलता[2]रालतारा ।
रक्षा[3]रक्षालिनीवेत्यवहितविधिना यत्र पापात्[4]त्रपापा-
दव्या[5]दव्यापदास्यं तदमरणगुरोर्वः सदन्तं सदन्तम् ॥ १२ ॥

अर्थ—पूज्य अने दिशाओना समूहमां जेनो उज्ज्वल यश फेलायो छे एवा जे मुखनी उपर कोइनी कुटिल कीकीओवाळी अने अत्यंत भूंडी एवी दृष्टि न पडे अर्थात् जे मुखने कोइनी नजर न लागे एटला माटे, सावधान एवा ब्रह्माए, जेने कोइना रक्षणनी अपेक्षा नथी एवी रक्षा (रक्षण करनारो मंत्र होय एवी) जाणे न होय एवी जे मुख उपर, काळामां काळी भमरीना जेवी भ्रूलता (भंमरो) करी छे ते उपद्रव विनानुं, सारा अन्त भागवाळुं, अने उत्तम दन्तपंक्तिवाळुं भगवान्नुं मुख, शरम उत्पन्न करावे एवां पापथी तमारुं रक्षणकरो.

१ यत् गच्छत् सिततरं यशो यस्य, तस्मिन् यत्सिततरयशसि. २ अराला कुटिला तारा कनीनिका यस्यां सा अरालतारा. ३ न विद्यते अन्या रक्षा यस्याः सा अरक्षा. ४ त्रपां लज्जां आपयति प्रापयति तस्मात् त्रपापात्. ५ अव्यापत्-निरुपद्रवम्.

(तात्पर्य—भगवान्‌ना नेत्र ऊपर भमरीना जेवी अत्यन्त काळी भंमरो जोइने कवि कल्पना करे छे के जाणे भगवान्‌ना रमणीय मुखने कोइनी भूंडी नजर न लागे एटला माटे समय सूचक ब्रह्माए ए मुखनी उपर आ ते शुं रक्षा मूकी हशे एवी जे मुख उपर भंमरो शोभे छे ते प्रभुनुं मुख, जेथी लोकोमां लाज लागे एवां पापथी तमारुं रक्षण करो.)

वक्षसि=वक्षःस्थलमां हृदयमां.
आधोक्षजे=वासुदेवना-कृष्णना.
श्रीः=लक्ष्मी.
परिवसति=रहे छे.
सदा=हमेशां.
इति प्रसिद्धिम्=ए वातने.
वृथार्थाम्=असत्य, जुठी.
अत्यर्थम्=अत्यंत.
भावयन्तः=विचारता.
अभिलषितविभवावाप्तितः=इच्छेला ऐश्वर्यनी प्राप्ति थवाथी.
कल्पयन्ति=कल्पना करे छे.
साक्षात्=प्रत्यक्ष.
लक्ष्मीः=लक्ष्मी.
इह=अहीं.
आस्ते=रहे छे.
अनवरतम्=निरन्तर.
इति=ए प्रमाणे.
यद्दर्शने=जेना दर्शनमां.
याचकौघाः=याचकोनो समूह.
तत्=ते.
वक्त्रम्=मुख.
वैतरागं=वीतराग-भगवान् संबंधीनुं. भगवान्‌नुं.
गुरुगदगहनध्वंसनात्=म्होटा राजरोगोनो नाश करवाथी.
वः=तमने.
धिनोतु=प्रसन्न करो.

वक्षस्याधोक्षजे श्रीः परिवसति सदेति प्रसिद्धिं वृथार्था-
मत्यर्थं भावयन्तोऽभिलषितविभवावाप्तितः कल्पयन्ति ।
साक्षाल्लक्ष्मीरिहास्तेऽनवरतमिति यद्दर्शने याचकौघा-
स्तद्वक्त्रं वैतरागं गुरुगदगहनध्वंसनाद्वो धिनोतु ॥ १४ ॥

अर्थ—जे मुखना दर्शनवडे इच्छेला ऐश्वर्यनी प्राप्ति थवाथी याचकोनो समूह एवी कल्पना करे छे के—कृष्णना वक्षःस्थलमां निरन्तर लक्ष्मी रहे छे ए वात केवळ असत्य छे, लक्ष्मी तो आ मुखमां ज हमेशां साक्षात् रहे छे, आ प्रमाणे याचकोने जे मुखना दर्शनथी कल्पना थाय छे ते भगवान् तीर्थंकरनुं मुख, म्होटा राजरोगोनो नाश करवाथी तमने प्रसन्न करो.

(तात्पर्य—भगवान्‌ना मुखनुं दर्शन थवाथी याचकोनी अभिलाषाओ परिपूर्ण थाय छे, तेथी ते एवो विचार करे छे के-लक्ष्मी निरन्तर कृष्णना हृदयमां रहे छे ए वात खोटीछे. कारणके जो त्यां रहेती होय तो, भगवान्‌नुं मुख जोवाथी अमने इच्छेला वैभव शी रीते मळे ? माटे लक्ष्मी प्रभुना मुखमां ज रहे छे. जे मुखने जोइने

याचको हावी कल्पना करे छे ते मुख तमारा मोटा विषम व्याधिओनो नाश करो अने तेम करीने तमने प्रसन्न करो.)

श्रीमत्=शोभावाळुं.
पौरन्दरम्=इन्द्रसंबंधी.
दृग्नलिनघनवनम्=नेत्र कमळरूपी सघन वनने.
वानम्=करमाएलुं,म्लान.
अपि=पण.
अन्यदीप्ति=अपूर्वदीप्तिवाळुं.
प्रत्यक्षत्वेक्षणेन=साक्षात् दर्शनवडे.
श्रवणपरिकरः=कानवडे युक्त अथवा श्रवण नक्षत्रवडे युक्त.

स्वातिरक्तः=सारी गतिमां आसक्त अथवा स्वातिनामना नक्षत्रमां आसक्त.
बुधप्रीः=बुध-पंडितोने प्रसन्न करनार अथवा बुधनामना ग्रहने प्रसन्न करनार.
स्वाभिः=पोतानां.
यः=जे.
दीधितीभिः=किरणोवडे.
कुरुते=करेछे.
इतितराम्=सारीरीते (अतिशयेन)

आचरन् अपि=आचरतां छतां पण.
अचण्डः=उग्र नहीं ते शान्त.
चण्डांशोः=सूर्यनुं.
कर्म=काम, क्रिया.
धर्माधिपलपनविधुः=धर्मना अधिपति भगवान्ना मुखरूपी चन्द्र.
वः=तमारा.
विरुद्धम्=निंदवा योग्य जे होय तेने.
स=ते.
वध्यात्=हणो, नाशकरो.

श्रीमत्पौरन्दरं दृग्नलिनघनवनं वानमप्यन्यदीप्ति
प्रत्यक्षत्वेक्षणेन श्रवणपरिकरः स्वातिरक्तो बुधप्रीः ।
स्वाभिर्यो दीधितीभिः कुरुत इतितरामाचरन्नप्यचण्ड-
श्चण्डांशोः कर्म धर्माधिपलपनविधुर्वो विरुद्धं स वध्यात् ॥१५॥

अर्थ—श्रवणपरिकरः—श्रवणनक्षत्रनी साथे संबंधवाळा, स्वातिरक्तः—स्वाति नामना नक्षत्रमां आसक्त, अने बुधप्रीः—बुध नामना ग्रहने प्रसन्न करनारा एवा चन्द्रना जेवो, श्रवणपरिकरः—कानना संबंधवाळो अर्थात् जेमां कान छे एवो, स्वातिरक्तः—सारी गतिवाळाने विषे आसक्त अने बुधप्रीः—पंडितोने प्रसन्न करनार एवो, धर्मना अधिपति भगवान् तीर्थंकरना मुखरूपी चन्द्र, इन्द्रनां करमाएला नेत्ररूपी कमळोना सघन

---

१ श्रवणौ कर्णौ परिकरः परिवारो यस्य सः, श्रवण नक्षत्रं परिकरो यस्य स वा श्रवणपरिकरः. २ शोभना आतिर्गतिर्यस्य सः तस्मिन् रक्तः, अथवा स्वाति नक्षत्रे रक्तः वा स्वात्यां शोभनगत्यां रक्तः स्वातिरक्तः. ३ बुधान् प्रीणयति वा बुधं (बुधवारं) प्रीणयतीति बुधप्रीः.

वनने, साक्षात् दर्शन करतामां पोतानां किरणोवडे शोभावाळुं अने अपूर्व दीप्तिवाळुं करे छे ए प्रमाणे (कमलोने दीप्तिमान् करवा रूपी) सारी रीते सूर्यनुं काम करवा छतां जे शान्त छे ते प्रभुना मुखरूपी चन्द्र तमारुं जे कंइ निंदवायोग्य होय तेनो नाश करो.

(तात्पर्य—कमळोने प्रसन्न (प्रफुल्लित) करवां ए सूर्यनुं काम छे, पण भगवानूनो मुखरूपी चन्द्र, इन्द्रनां नेत्र रूपी कमळोने प्रफुल्लित करीने ते काम करे छे तो पण सूर्य, चण्डांशु—एटले उग्र किरणोवाळो छे अने आ मुखचन्द्र अचण्ड-शीतल छे. ए प्रमाणे सूर्यनुं काम करतां छतां जे शीतलछे ते प्रभुनो मुखरूपीचन्द्र, तमारुं जे निन्द्य होय तेनो नाश करो.)

सद्बाणम्=जेमां सारो शब्द छे एवुं अथवा बाण नामनां वृक्षविशेष जेमांछे ते.

सालकान्तम्=केशवडे सहित-अथवा साल नामनां वृक्षोवडे रमणीय.

शिशिरघनतरच्छायम्=संतापशमावनारी जेनी शोभाछे एवुं अथवा जेमां अत्यन्त शीतळ छायाछे एवुं.

अन्तर्=अंदरना भागमां.

द्विजानां=दंतनी अथवा पक्षिओनी.

राज्यापूर्णम्=पंक्तिवडे परिपूर्ण.

सदन्तच्छदलसदलिकम्=जेमां सारा ओठ अने ललाटछे एवुं अथवा सारी पांखोवाळा भमराओ जेमां छे एवुं.

काननम्=वन.

वा=(इव) जाणे जेवुं.

आननम्=मुख.

वः=तमारा.

संतप्तिम्=संतापने.

सप्तसप्तेः=सूर्यना.

विषमगतेः=विषमगतिवाळा, अथवा खराब परिणामवाळा.

आगसः=पापना.

अतीव=बहु.

गुर्वीम्=म्होटी.

उन्मूलयात्=उन्मूलनकरो नाशकरो.

मन्मथानुन्मथितमुनिगणप्रष्ठकण्ठस्थलस्थम्=कामदेवथी नहीं पीडाएला मुनिवृन्दना अग्रगण्य भगवान् तीर्थंकरना कण्ठ उपर रहेलुं.

सद्बाणं सालकान्तं शिशिरघनतरच्छायमन्तर्द्विजानां
राज्यापूर्णं सदन्तच्छदलसदलिकं काननं वाननं वः।
संतप्तिं सप्तसप्तेरिव विषमगतेरागसोऽतीव गुर्वी-
मुन्मूलयान्मन्मथानुन्मथितमुनिगणप्रष्ठकण्ठस्थलस्थम् ॥ १६ ॥

अर्थ—जेमां बाणनामनां वृक्षविशेष छे एवुं, साल नामनां वृक्षवडे रमणीय, अत्यंत शीतळ छाया वाळुं, अंदरना भागमां पक्षिओना समूह-

वडे परिपूर्ण व्याप्त, अने जेमां सारी पांखोवाळा भ्रमरो छे एवुं वन जेम (ग्रीष्म कालने लीधे) विषमगतिवाळा सूर्यनो ताप शमावेछे. तेम जेमां सारा शब्द भरेला छे एवुं, केशसहित, परितापनो नाशकरे एवी शीतळ शोभावाळुं, दंतपंक्तिवडे परिपूर्ण व्याप्त, अने जेमां सारा ओठ अने ललाट छे एवुं, कामदेवथी नहि पीडाएला मुनिवृन्दना अग्रगण्य भगवान् तीर्थपतिना कण्ठ ऊपर रहेलुं मुख, विषम परिणामवाळा तमारा पापना मोटा संतापनो नाश करो.

(तात्पर्य—कानन–वन, जेम सूर्यना तापनो नाश करेछे तेम भगवान्नुं आनन–मुख तमारा पापना संतापनो नाश करो. आ श्लोकमां **सद्बाणसालकान्तम्**, **शिशिरघनतरच्छायम्**, **अन्तर् द्विजानां राज्यापूर्णम्**, **सदन्तच्छदलसदलिकम्**. ए विशेषणो भगवान्ना मुखने अने वनने बेयने लागेछे. तेना जे भिन्न भिन्न अर्थ थायछे ते ऊपर दर्शाव्याछे.)

यद्यपि=जोके.
अन्तर्=अंदर.
न=नहीं.
दत्ते=आपेछे.
स्थितिम्=स्थान.
अयम्=आ.
अमदः=मदविनानो.
नः=अमने.
तथापि=तो पण.
एष=आ.
सेव्यः=सेववायोग्य.
भव्यत्वात्=योग्य होवाथी.
सर्वदा=निरन्तर.
उर्व्याम्=पृथ्वीमां.
बहिरपि=बाहेर पण.
निरतैः=रहेला.
पूर्वपृक्तैः=पूर्वना संबंधथी.
इतीव=एटला माटे जाणे.
लग्नः=चोव्योछे, लाग्योछे.
गरीयसि=म्होटा–श्रेष्ठ.
अधरवरमणौ=ओठरूपी श्रेष्ठ मणिने विषे.
यत्र=जे मुखमां.
चित्रातिचण्डत्रासात्=विचित्र अने अत्यंत क्रूर जेनो त्रास छे एवा.
संसारतः=संसारथी.
द्राक्=शीघ्र.
मृतिजननतुदः=मरण अने जन्मनो नाश करनारा तीर्थपतिनुं.
त्रायताम्=रक्षण करो.
वः=तमारुं.
तत्=ते.
आस्यम्=मुख.

यद्यप्यन्तर्न दत्ते स्थितिमयममदो नस्तथाप्येष सेव्यो
भव्यत्वात्सर्वदोर्व्यां बहिरपि निरतैः पूर्वपृक्तैरितीव ।
लग्नो रागो गरीयस्यधरवरमणौ यत्र चित्रातिचण्ड–
त्रासात्संसारतो द्राङ्मृतिजननतुदस्त्रायतां वस्तदास्यम् ॥ १७ ॥

अर्थ—निर्मद एवा आ भगवान् जो के अंतरमां स्थान आपता नथी, तथापि पृथिवीमां एज योग्य होवाथी; बाहेर रहीने पण आपणे पूर्वना संबंधने लीधे निरंतर सेववायोग्य छे. एम धारीने जाणे जे मुखमांना उत्तम ओठरूपी श्रेष्ठ मणिने विषे, **राग**-अरुणता अथवा कविनो मानसविकार चोठ्योछे-रह्योछे ते जन्ममरणनो नाश करनारा तीर्थपतिनुं मुख, तमारुं विचित्र अने अत्यंतक्रूर त्रासवाळा संसारथी रक्षण करो.

(**तात्पर्य**—भगवान्नुं हृदय रागरहित छे अने ओठ **राग** (रताश) वाळा छे ते उपर कवि कल्पना करे छे के-जाणे रागे एम धार्युंके आ प्रभु आपणने पोताना हृदयमां रहेवा देता नथी, पण पूर्वना संबंधने लीधे अने ए एवा योग्य होवाथी, आपणे तो आखी पृथ्वीमां सर्वदा ए ज सेववा योग्य छे. माटे बाहेर रहिने पण एमनुं सेवन करवुं. आम धारीने ए **राग** भगवान्ना मुखना ओठमां जइने रह्यो, जे मुखना ओठ उपर ए राग रह्यो छे ते प्रभुनुं मुख, तमने, क्रूर अने विचित्र त्रास आपनारा संसारथी बचावो. अर्थात् जेमनुं हृदय **वीतराग**-स्नेहरहित छे अने ओठ **सराग**-रताशवाळा छे ते तीर्थपतिनुं मुख दुःखकारक संसारथी तमारुं रक्षण करो.)

दैवात्=दैवयोगथी.
मालिन्ययोगेऽपि=कलंकनो अथवा मलिनतानो संबंध थया छतां पण.
अतिचपलतया=बहु चञ्चलताथी.
यः=जे.
अवदातानुयातः=शुद्धहृदयवाळाओना संबंधवाळो.
पार्श्वस्थारक्तवर्णः=जेना सहवासमां प्रेमाळ ब्राह्मणादि वर्ण छे एवो, अथवा जेनी बाजुए रक्तवर्ण छे एवो.
भवति=थायछे.
स=ते.
लभते=पामेछे.
भूरिशोभाम्=घणी शोभाने.
सुवृत्तः=सारां आचरणवाळो अथवा सारो गोळ.
स्थैर्यम्=स्थिरताने.
लब्ध्वा=पामीने.
समाधौ=ध्यानने विषे.
ब्रुवत् इव=कहेतुं होय एम.
युगलम्=युग्म-जोडुं.
तारयोः=बे कीकीओनुं.
लोचनान्तर्=नेत्रने विषे.
यत्र=जे मुखने विषे.
एवम्=एप्रमाणे.
राजते=शोभेछे.
तत्=ते.
मुखम्=मुख.
उपशमयतु=शमावो-नाशकरो.
आर्हतम्=अर्हत् संबंधिनुं.
गर्हितम्=पापने.
वः=तमारा.

दैवान्मालिन्ययोगेऽप्यतिचपलतया योऽवदातानुयातः
पार्श्वस्थारक्तवर्णो भवति स लभते भूरिशोभां सुवृत्तः ।

स्थैर्यं लब्ध्वा समाधौ भ्रुवदिव युगलं तारयोर्लोचनान्त-
र्यत्रैवं राजते तन्मुखमुपशमयत्वार्हतं गार्हितं वः ॥ १८ ॥

अर्थ—दैवयोगथी कलंकनो अथवा मलिनतानो संबंध थया छतां पण जेने शुद्ध हृदयवाळाओनो संबंध छे, अने जेना सहवासमां प्रेमवाळा ब्राह्मण विगेरे छे, ते सारा आचरणवाळो होइने घणी शोभा पामेछे. ए प्रमाणे जे मुखमांना नेत्रनी कीकीओनुं युग्म समाधिमां स्थिरता पामीने जाणे कहेतुं न होय एम शोभे छे. ते तीर्थपतिनुं मुख तमारा पापने शमावो.

(तात्पर्य—उज्ज्वल, खूणाना भागमां रताशवाळां अने सारा आकारनां जेमां नेत्र छे एवुं भगवान्नुं मुख तमारां पापनो नाश करो. आ आशयने कविए उपर कहीं एवी युक्तिथी गोठव्यो छे. **अवदातानुयातः, पार्श्वस्थारक्तवर्णः,** अने **सुवृत्तः** ए त्रण विशेषणो नेत्रने अने कोइ पण सामान्य प्रसंगने बंध बेसतां छे. नेत्र, काळां, अने चपळ होयछे. पण समाधिमां ते स्थिर, खूणाना भागमां रातां, अने उज्ज्वल जणायछे ते उपर कविए आ कल्पना करी छे.

बाहुश्रुत्यम्=बहुश्रुतपणाने.
दधद्भिः=धारण करनाराओए.
बहुधवलगुणः=बहु निर्मल गुणवाळो.
संगतः=संगतिवाळो.
गीयते=कहेवायछे.
यत्=जे.
स्यात्=होय.
अर्थानर्थदर्शी=विवेकी, सार अने असारने जोनारो.
इति=एप्रमाणे.
अवितथम्=सत्य.
इव=पेठे.
तत्=ते.
कर्तुम्=करवाने.
आलक्ष्यते=जणायछे.
अक्ष्णोः=नेत्रनुं.
कर्णाभ्यर्णोपसर्पि=काननी पासे जनारुं.
द्वितयम्=युग्म.
उपवहत्=धारण करतुं.
द्राघिमाणम्=अतिशय दीर्घताने.
यदीयम्=जेमनुं.
योगीशस्य=योगिओना स्वामी तीर्थपतिनुं.
आननम्=मुख.
तत्=ते.
शकलयतु=खंडन करो.
कलाम्=अंशने, भागने.
कश्मलीम्=पापना.
हेलया=लीलामात्रमां.
वः=तमारा.

बाहुश्रुत्यं दधद्भिर्बहुधवलगुणः संगतो गीयते य-
त्स्यादर्थानर्थदर्शीत्यवितथमिव तत्कर्तुमालक्ष्यतेऽक्ष्णोः ।
कर्णाभ्यर्णोपसर्पि द्वितयमुपवहद्द्राघिमाणं यदीयं
योगीशस्याननं तच्छकलयतु कलां कश्मलीं हेलया वः ॥१९॥

अर्थ—बहुश्रुतपणाने धारण करनाराओनी साथे बहु निर्मल गुणवाळो (पुरुष) जो संगति करे तो ते सार अने असारने जाणनारो विवेकी कहेवाय छे, ए वातने जाणे सत्य करवाने, अत्यंत दीर्घताने धारण करतुं जे मुखमांना नेत्रनुं युग्म, काननी पासे जतुं होय एम जणायछे ते योगीओना स्वामी तीर्थपतिनुं मुख, तमारा पापना भागनो लीलामात्रमां नाश करो.

(**तात्पर्य**—भगवान्नां नेत्रनुं युग्म कर्णपर्यन्त दीर्घ अने अत्यंत उज्ज्वल छे ते उपर कवि कल्पना करे छे के–बहुश्रुत एटले जेणे घणुं सांभळ्युं छे एवा घणी वातोने अथवा बहु विषयोने सांभळीने बहुश्रुत थएला पुरुषनी साथे, निर्मल गुणवाळो पुरुष जो मित्रता करे तो ते विवेकी (सारासारने जाणनारो) थाय छे. आ वातने अनुभवथी साची करवाने माटे ज जाणे भगवान्नां नेत्रनुं युग्म, कर्णनी समीप गयुं होय एम जणायछे, कारणके कर्ण (कान) बहुश्रुतपणाने धारण करनारा छे, बहु सांभळनारा छे, अने नेत्र बहु उज्ज्वल छे. एटले बहु उज्ज्वल नेत्र, उपरनी वात सिद्ध करवाने कर्णने बहुश्रुत धारीने तेनी पासे गयां छे. अर्थात् उज्ज्वल अने कर्णपर्यन्त पहोचेलां दीर्घ नेत्रवाळुं भगवान्नुं मुख तमारा पापना अंशनुं सहज खंडन करो.)

राजीव=कमळ.
त्वं=तुं.
निजर्द्ध्या=पोतानी शोभावडे.
जयसि=जय पामेछे.
बहुरजः=घणा परागवाळुं अथवा घणा रजोगुणवाळुं.
सत्=छतां.
कथम्=केम.
कथ्यताम्=कहे.
माम्=मने.
ऋक्षेश=चन्द्र.
क्षीयमाणः=क्षीणथतो.
त्वमपि=तुं पण.
किल–नक्की.
मया=मारी साथे.
स्पर्धसे=स्पर्धा करेछे.
सार्धम्=साथे.
एवम्=एप्रमाणे.
सद्गन्धश्वासलुब्ध=सारा गंधवाला श्वासमां लोभाएला.
भ्रमदलिपटलप्रोच्छलद्ध्राणतः=भमता भ्रमरसमूहना उछळता शब्दथी, गुञ्जारवथी.
यत्=जे मुख.
वक्ति=कहेछे.
इव–जाणे.
व्यक्तम्=स्पष्ट.
अक्तान्=लेपाएलाओने.
स्नपयतु=स्नान करावो.
रजसा=धूळवडे. रजोगुणवडे.
वः=तमने.
तत्=ते.
अर्हन्मुखाब्जम्=तीर्थंकरनुं मुखकमळ.

राजीव त्वं निजर्द्ध्या जयसि बहुरजः सत्कथं कथ्यतां मा-
मृक्षेश क्षीयमाणस्त्वमपि किल मया स्पर्धसे सार्धमेवम् ।

सद्गन्धश्वासलुब्धभ्रमदलिपटलप्रोच्छलद्राणतो य-
द्भक्तीव व्यक्तमक्तान्स्नपयतु रजसा वस्तदर्हन्मुखाब्जम् ॥ २० ॥

अर्थ—सारा गंधवाळा श्वासथी लोभाएलां भमतां भमराओनां टोळांना शब्दद्वारा जे तीर्थपतिनुं मुखकमल कहेछे के–हे कमळ! तुं बहुरजः–घणी धूळवाळुं अथवा घणा परागवाळुं छे ते छतां तारी शोभावडे तुं मने शी रीते जीतेछे कहे? अने हे चन्द्र! तुं पण क्षीणता पाम्या करे छे ते छतां म्हारी साथे शी रीते स्पर्धा (हरीफाइ) करे छे? आ प्रमाणे जे मुखकमळ, कमळने अने चन्द्रने कहेछे अर्थात् बहु मकरन्दवाळा कमळ करतां अने चन्द्र करतां जे मुख विशेष रम्य छे ते प्रभुनुं मुखकमळ रजोगुणवडे अथवा धूळवडे लेपाएला तमने स्नान करावो–शुद्ध करो.

यत्सौम्यत्वात्=जे मुखनी सुन्दरताथी.
स्वकीयाम्=पोतानी.
क्षरदमृतरसाम्=जेमांथी अमृतनो रस टपक्या करेछे एवी.
सौम्यताम्=प्रशांतताने, सुंदरताने.
न्यूनवृत्तिम्=ओछी, थोडी, न्यून.
व्यालोक्य=जोइने.
आलोकिताशः=जेणे दिशाओ जोइ छे एवो, अथवा जेणे दिशाओने प्रकाशित करी छे एवो.
कृशतनुः=दुर्बल, जेनुं शुष्क शरीर छे एवो.
अविशत्=पेठो, गयो.
स्वश्रियः=पोतानी लक्ष्मीने.
अन्तर्द्धिमिच्छुः=संताडवाने इच्छतो.
स=ते.
व्रीडत्वात्=शरमाएलो होवाथी, लजवाएलो होवाथी.
इव=जाणे.
इन्दुः=चन्द्र.
मृडविकटजटाजूटरौद्राटवीम्=शंकरना जटाजूटरूपी भयंकर वनमां.
वः=तमने.
यच्छतु=आपो.
अच्छिन्नवाञ्छम्=यथेच्छ.
सुषमम्=उत्तम.
इतमृतेः=जेनुं मरण नष्ट थयुं छे एवा तीर्थपतिनुं.
आननम्=मुख.
तत्=ते.
मनोहृत्=मनोहर.

यत्सौम्यत्वात् स्वकीयां क्षरदमृतरसां सौम्यतां न्यूनवृत्तिं
व्यालोक्यालोकिताशः कृशतनुरविशत्स्वश्रियोऽन्तर्द्धिमिच्छुः ।
स व्रीडत्वादिवेन्दुर्मृडविकटजटाजूटरौद्राटवीं वो
यच्छत्वच्छिन्नवाञ्छं सुषममितमृतेराननं तन्मनोहृत् ॥ २१ ॥

अर्थ—जेमांथी अमृतनो रस टपक्या करे छे एवी पोतानी सुंदरताने, जे मुखनी सुंदरता करतां ओछी (थोडी) जोइने जेणे दिशाओनुं निरीक्षण करवा मांड्युं छे एवो अथवा दिशाओने प्रकाशित करनारो, दुर्बळ, अने पोतानी लक्ष्मीने शरमथी संताडवाने इच्छतो ते चन्द्र, जाणे शंकरना जटाजूटरूपी भयंकर वनमां पेठोछे, ते मृत्युने जीतनारा तीर्थपतिनुं मुख, तमने मननुं हरण करे एवुं जे कंइ उत्तम होय ते यथेच्छ आपो.

(तात्पर्य—जेम कोइ बलवान् मनुष्यथी जीताएलो पुरुष दुर्बळ थइ अने पोतानी जे कंइ पूंजी होय ते संताडी दे, अने पछी चोतरफ दृष्टि करीने कंइ गम न पडवाथी अरण्यमां चाल्यो जाय, तेम भगवानना जे मुखनी रमणीयता करतां पोतानी रमणीयता न्यून जोइने दुर्बळ थइ गएलो चन्द्र पण चारे दिशाओ तरफ दृष्टि करीने शंकरनी जटाना जूटरूपी भयंकर जंगलमां जाणे जतो रह्यो होय एम लागेछे ते मुख, तमने जे कंइ प्रिय अने आकर्षक लागतुं होय ते यथेच्छ आपो.)

लावण्यार्णःप्रपूर्णम्=सुंदरतारूपी जलवडे परिपूर्ण. अथवा सुंदरतावाळा जलवडे परिपूर्ण.

चलदृगनिमिषम्=चंचलनेत्ररूपी जेमां मत्स्य छे एवुं, अथवा चपल नेत्र जेवां जेमां मत्स्य छे एवुं.

राजहंसोपजीव्यम्=राजाओरूपी हंसोने सेववायोग्य, अथवा राजहंसोने सेववायोग्य.

भ्राम्यद्भ्रूयुग्मभङ्गम्=भमतां भवांरूपी जेमां तरङ्ग छे एवुं, अथवा भमतां भवांना जेवा जेमां तरङ्ग छे एवुं.

त्रिदशमुनिगणासेचनीयम्=देव अने मुनिओना समूहने सेववायोग्य.

प्रसन्नम्=निर्मल. अथवा आनन्दवाळुं.

सच्छङ्खम्=जेमां सारा शंख (कपाळनुं एक अस्थि) छे एवुं, अथवा जेमां शंख वनावनारा जीवविशेष छे एवुं.

मानसाह्वं सर इव=मानसरोवरनी पेठे.

तरसा=वेगवडे.

मानसस्य=मनना.

आतनोति=विस्तारेछे, करेछे.

प्रह्लत्तिम्=परितोषने.

वीक्षितम्=जोवाएलुं.

यत्=जे.

तत्=ते.

अरिविहतये=शत्रुनो नाशकरवा माटे.

वः=तमारा.

शमीशास्यम्=तपस्विओना स्वामी तीर्थपतिनुं मुख.

अस्तु=हो.

लावण्यार्णःप्रपूर्णं चलदृगनिमिषं राजहंसोपजीव्यं
भ्राम्यद्भ्रूयुग्मभङ्गं त्रिदशमुनिगणासेवनीयं प्रसन्नम् ।

सच्छङ्कं मानसाह्वं सर इव तरसा मानसस्यातनोति
प्रह्लत्तिं वीक्षितं यत्तदरिविहतये वः शमीशास्यमस्तु ॥ २२ ॥

अर्थ—जेम मानसरोवर, सुंदर जलवडे परिपूर्ण, नेत्रना जेवां चपळ मत्स्यवाळुं, राजहंसोने सेववालायक, भ्रूयुग्म (बे भवां) ना जेवा जेमां तरंग छे एवुं, देव अने मुनिओना समूहने सेववायोग्य, निर्मल, अने शंखने बनावनारा जेमां जीवछे एवुं छे. तेम भगवान्नुं जे मुख, सुन्दरतारूपी जलवडे परिपूर्ण, चञ्चल नेत्ररूपी जेमां मत्स्य छे एवुं, राजाओरूपी हंसोने आराधना करवा योग्य, कटाक्षयुक्त भ्रूयुग्मरूपी तरंगोवाळुं, देव अने मुनिओना समुदायने सेववा लायक, आनन्दवाळुं अने शंखयुक्त (कपाळमांनुं एक अस्थि) होइ वेगवडे मनने जोता वारमां परितोष (संतोष) आपेछे, ते तपस्विओना स्वामी तीर्थपतिनुं मुख, तमारा शत्रुओना नाशने माटे हो. अर्थात् मानसरोवर जेम जोता वारमां मनने आनन्द आपेछे, तेम मानसरोवरना जेवुं भगवान्नुं जे मुख, जोतामात्रमां मनने संतुष्ट करे छे ते मुख तमारा शत्रुओनो नाश करो.

(आ श्लोकमां भगवान्ना मुखनां अने मानसरोवरनां समान विशेषणो छे तेना ज्यां जेवा योग्य छे तेवा अर्थ उपर दर्शाव्या छे.

सेवां कर्तुम्=सेवा करवाने.
किम् एतौ=शुं आवेला (बे).
मिहिरहिमरुची=सूर्य अने चन्द्र.
पार्श्वयोः=कपोलनी बेबाजुओने विषे.
एतत्=आ.
आत्तस्वश्रीलिप्साकुलाङ्गौ=ग्रहण करेली पोतानी शोभाने पाछी लेवानी इच्छाने लीधे गभराएला.
इति=एप्रमाणे.
मनसि=मनमां.
सतां=सत्पुरुषोना.
शेमुषी=बुद्धि.
प्रादुरस्ति=उत्पन्न थायछे.
निर्वर्ण्य=जोइने.
आकीर्णदीप्तिप्रतिहततमसी=विस्तृतप्रभावडे जेणे अंधकारनो नाश कर्योछे एवां.
कुण्डले=बे कुण्डलो.
गण्डलग्ने=गण्डस्थळ उपर शोभतां.
यत्=जे.
सत्कर्णापिनद्धे=सारा कर्ण उपर धारण करेलां.
नयतु=प्राप्तकरावो.
शिवपदम्=मोक्ष.
तत्=ते.
मुनीन्द्राननम्=जिनेन्द्रनुं मुख.
वः=तमने.

सेवां कर्तुं किमेतौ मिहिरहिमरुची पार्श्वयोरेतदात्त-
स्वश्रीलिप्साकुलाङ्गाविति मनसि सतां शेमुषी प्रादुरस्ति ।
निर्वर्ण्याकीर्णदीप्तिप्रतिहततमसी कुण्डले गण्डलग्ने
यत्सत्कर्णापिनद्धे नयतु शिवपदं तन्मुनीन्द्राननं वः ॥ २३ ॥

अर्थ—पोतानी लेइ लीधेली शोभाने पाछी लेवानी इच्छाथी गभरायला आते शुं सूर्य अने चन्द्र, कपोलनी बे बाजुओनी सेवा करवाने आव्याछे? एवी विस्तृत प्रभावडे अंधकारनो नाश करनारां, गण्डस्थल उपर शोभतां, अने जे मुखमांना सारा कर्ण उपर धारण करेलां कुण्डलोने जोइने, सत्पुरुषोना मनमां बुद्धि उत्पन्न थायछे. ते मुनीन्द्रनुं मुख, तमने मोक्ष प्राप्त करावो.

(तात्पर्य—भगवान्‌ना कानमां धारण करेलां तेजस्वी बे कुण्डलोने जोइने, सज्जनोना मनमां एवी कल्पना थायछे के–जाणे भगवान्‌ना मुखे सूर्य अने चन्द्रनी दीप्तिरूपी लक्ष्मी खूंचावी लीधी ते पाछी लेवानी लालसाथी कुण्डलनुं रूप धारण करीने आते सूर्य अने चन्द्र ए मुखनी सेवा करवा सारु बे बाजुओए आव्या हशे के शुं? आ प्रमाणे जेमना कर्णनां कुण्डलोने जोइने साधु पुरुषोने कल्पना थायछे, एवा कुण्डलवाळा कर्ण जे मुखमां छे ते मुनीन्द्रनुं मुख तमने मोक्षसुख प्राप्त करावो.)

अम्लानम्=विकसित.
मौलिमालोल्ललितकपिलरुग्धूलिलुब्धालिजालम्=मुकुटमांनी पुष्पमाळाओमांथी उडती भूंखरी धूळ (पराग) थी लोभाएला भमराओनो समूह जेमां छे एवुं.
व्यालोल=चञ्चल.
अराल=वांका–कुटिल.
कालालकम्=काळा केश जेमां छे एवुं.
अमलकलालाञ्छनम्=पूर्णचन्द्र जेवुं जेमां कलंक छे एवुं.
यत्=जे मुखने.
विलोक्य=जोइने.
लेखाली=देवोनी पंक्ति.
लालिता=लाड लडावेली.
अलं=अत्यंत.
प्रबलबलकुलोन्मूलिना=बलवान् दैत्योना समूहनो नाश करनारा इन्द्रे.
शैलराजे=मेरुने विषे.
प्रह्लन्ना=प्रसन्न थएली.
लीलया=सुखपूर्वक.
वः=तमारा.
दलयतु=नाश करो.
कलिलम्=पापने.
लोलदृक्=चञ्चलदृष्टिवाळुं.
तत्=ते.
जिनास्यम्=तीर्थंकरनुं मुख.

अम्लानं मौलिमालोल्ललितकपिलरुग्धूलिलुब्धालिजालं
व्यालोलारालकालालकममलकलालाञ्छनं यद्विलोक्य ।

लेखाली लालिताल प्रबलबलकुलोन्मूलिना शैलराजे
प्रह्वना लीलया वो दलयतु कलिलं लोलहक्कजिनास्यम् ॥२४॥

अर्थ—विकसित-प्रसन्न, मुकुटमांनी पुष्पनी माळाओमांथी नीकळता परागमां लोभाएला भमराओनो समूह जेमां छे एवा, चञ्चल, कुटिल अने काळा केशथी युक्त, अने तेथी सकलंक पूर्णिमाना चन्द्र जेवा जे मुखने मेरु पर्वत उपर जोइने, बळवान् दैत्य समुदायनो नाश करनारा इन्द्रे अत्यंत लाड लडावेली देवोनी पंक्ति, प्रसन्न थइ गइ छे ते चञ्चळ दृष्टिवाळुं तीर्थंकरनुं मुख, लीलामात्रमां तमारा पापनो नाश करो.

यद्वत्=जेम.
नासत्ययुक्तः=अश्विनीकुमार नामना बे देवोथी युक्त अथवा असत्ययुक्त नहीं—सत्ययुक्त.
सुरवरदयिताख्यातिमान्=अप्सराओमां प्रसिद्ध.
त्वं=तुं.
पवित्रः=वज्रनुं रक्षण करनार अथवा शुद्ध.
गोभृद्गोत्रस्य=पर्वतोना कुलनो अथवा वाणीने धारण करनार अने गोत्राख्य कर्मनो.
हन्ता=नाश करनार.
वलभित्=वल नामना दैत्यनो नाश करनार अथवा बल एटले संनहनाख्य कर्मनो नाश करनार.
अहमपि=हुं पण.
त्वत्समानम्=तारी पेठे.
तथैव=तेमज.
तस्मात्=तेथी.
दर्पावलेपम्=अहंपणाने, अभिमानने.
जहिहि=त्यज, छोडीदे.
हरिम्=इन्द्रने.
इतीव=एप्रमाणे जाणे.
अहसत्=हसतुं हतुं.
सत्स्मितैः=सारा हास्यवडे.
यत्=जे.
तत्=ते.
वः=तमारा.
द्वन्द्वानि=उपद्रवोने.
विद्वद्वरगुरुवदनम्=गणधरोना गुरुनुं मुख.
सुप्रसन्नं=बहु प्रसन्नतावाळुं.
पिनष्टु=दूर करो, क्षीण करो, दळी नाखो.

यद्वन्नासत्ययुक्तः सुरवरदयिताख्यातिमांस्त्वं पवित्रो[1]
गोभृद्गोत्रस्य[2] हन्ता वलभिदहमपि[3] त्वत्समानं तथैव ।
तस्माद्दर्पावलेपं जहिहि हरिमितीवाहसत्सत्स्मितैर्य-
त्तद्वो द्वन्द्वानि[4] विद्वद्वरगुरुवदनं सुप्रसन्नं पिनष्टु ॥ २५ ॥

---

१ पविं वज्रं त्रायते स पवित्रः शुद्धो वा. २ गौः पृथिवी तां बिभ्रति इति गोभृतस्तेषां गोत्रस्य गोभृद्गोत्रस्य, पर्वतवंशस्य अथवा गौर्वाणी तां बिभर्तीति गोभृत् गोत्राख्यः कर्मणश्च. ३ बलं दानवं भिनत्तीति वलभित् संनहनाख्यं कर्म वा. ४ द्वन्द्वानि—सकलोपद्रवान्.

अर्थ—भगवान्नुं जे मुख, मंद हास्यवडे इन्द्रनुं उपहास करेछे के हे इन्द्र! जेम तुं **नासत्ययुक्तः**—अश्विनीकुमार नामना बे देवोथी युक्त छे, देवांगनाओने विषे प्रसिद्ध छे, **पवित्रः**—वज्रनुं रक्षण करनार छे, **गोभृद्गोत्रस्य हन्ता**—पृथ्वीने धारण करनारा पर्वतोना कुलनो नाश करनारो छे, अने **बलभित्**—बलनामना दैत्यनो हणनार छे. तेम हुं पण **नासत्ययुक्तः**—सत्ययुक्त छुं, सुरांगनाओने विषे सुप्रसिद्ध, **पवित्र**—शुद्ध, **गोभृत्**—वाणीने धारण करनार, **गोत्रस्य हन्ता**—गोत्राख्य कर्मनो नाश करनार, अने **बलभित्**—संनहनाख्य कर्मने भेदनारछुं. एटले जे विशेषणविशिष्ट तुं छे ते ज विशेषणविशिष्ट हुं पण छुं माटे गर्वनो त्याग कर, अहंपणुं न करीश. आ प्रमाणे जे मुख इन्द्रनुं उपहास करेछे ते गणधरोना गुरुनुं सुप्रसन्न मुख, तमारा उपद्रवोनो नाश करो.

॥ इति **श्रीजम्बूकविविरचिते जिनशतके जिनमुखवर्णनं** नाम **तृतीयः परिच्छेदः** ॥

॥ जिनवाग्वर्णनम् ॥

ब्राह्मी=वाणी.
ब्रह्माधिभर्तुः=परमपदना स्वामीनी.
कृतरतिः=जेणे प्रीति करावी छे एवी.
असकृत्=वारंवार.
वैबुधानाम्=देवसमूहनी.
विशुद्ध्या=निर्मलतावडे.
गुर्वी=म्होटी.
भास्वत्सुवर्णा=जेमां सारा अक्षरो छे एवी, अथवा जेनी उपर सुवर्ण शोभेछे एवी.
अवनरुचिखचिता=रक्षण करवानी प्रीतिवाळी. अथवा वनरुचिखचिता वननी शोभावडे भरेली.
चारुचामीकराद्रेः=सुंदर सुवर्णना पर्वतनी–मेरुनी.
चूला=शिखर.
वा=(इव) जाणे.
रोचमाना=दीपती.
दिवि=देवलोकमां, अथवा आकाशमां.
दिवसपतेः=सूर्यनां.
भानुसीमानम्=किरणोनी मर्यादाने.
उच्चैः=अत्यंत.
उल्लंघ्य=ओळंगीने.
अलंघनीया=उलंघी शकाय नहीं एवी.
बृहत्=म्होटा.
अवमवने=पापना वनमां.
वन्यवह्नीयताम्=दावानळनी पेठे आचरण करो.
वः=तमारा.

ब्राह्मी ब्रह्माधिभर्तुः कृतरतिरसकृद्वैबुधानां विशुद्ध्या
गुर्वी भास्वत्सुवर्णावनरुचिखचिता चारुचामीकराद्रेः ।
चूडा वा रोचमाना दिवि दिवसपतेर्भानुसीमानमुच्चै-
रुल्लङ्घ्यालङ्घनीया बृहदवमवने वन्यवह्नीयतां वः ॥ १ ॥

अर्थ—शुद्धतावडे देवोना समूहने जेणे वारंवार प्रीति उत्पन्न करावी छे एवी, म्होटी, जेमां सुवर्ण शोभे छे एवी, वननी शोभावडे व्याप्त, अने कोइथी उलंघी शकाय नहीं एवी, सुन्दर सुवर्णना पर्वतनी (मेरुनी) चूडा (शिखर) जेम सूर्यनां किरणोनी सीमानुं उलंघन करीने आकाशमां शोभे छे, तेम शुद्धतावडे देवोना समुदायने जेणे प्रीति करावी छे एवी, गौरववाळी, सारा अक्षरोवडे शोभती, रक्षण करवानी रुचिवाळी,

अने कोइथी उलंघी शकाय नहीं एवी परमपदना स्वामीनी सूर्यनां किरणोनी मर्यादाने उलंघीने स्वर्गलोकमां शोभती वाणी, तमारा मोटा पापना वननो नाश करवा दावानळ जेवी थाओ, अर्थात् मेरुना शिखर जेवी प्रभुनी वाणी तमारां पापनो नाश करो.

इन्द्रैः=इन्द्रोए.
विद्राणनिद्रम्=जेमां निद्रा जती रही छे एवी रीते, आदरपूर्वक.
श्रितविधि=विधिना आश्रयपूर्वक.
विबुधैः=देवोए.
सार्थकं=अर्थसहित.
ऋक्षनाथैः=कुबेरोए.
सिद्धैः=सिद्धोए.
साध्यार्थसिद्ध्यै=साध्यअर्थनी सिद्धिने माटे.
धुतदिति=खंडनविना, अखंडित.
दितिजैः=दैत्योए.
साधुभिः=साधुओए.
साधितार्थम्=अर्थग्रहणपूर्वक.
गन्धर्वैः=गंधर्वलोकोए.
गीतगर्भम्=मध्यमां गानपूर्वक.
कृतकरमुकुलैः=जेमणे हाथ जोड्या छे एवा.
श्रूयमाणा=सांभळेली.
अनणीयः=म्होटुं.
जैनीगौः=भगवान्नी वाणी.
गौरवम्=गुरुपणुं.
वः=तमारुं.
अतनुभुवनकुटीकोटरान्तः=म्होटा भुवनरूपी कुटी-ओरडीना रंध्रना मध्यमां, अर्थात् त्रिलोकमां.
करोतु=करो.

इन्द्रैर्विद्राणनिद्रं श्रितविधि विबुधैः सार्थकं ऋक्षनाथैः
सिद्धैः साध्यार्थसिद्ध्यै धुतदिति दितिजैः साधुभिः साधितार्थम्।
गन्धर्वैर्गीतगर्भं कृतकरमुकुलैः श्रूयमाणानणीयो
जैनी गौर्गौरवं वोऽतनुभुवनकुटीकोटरान्तः करोतु ॥ २ ॥

अर्थ—जे वाणीने इन्द्रोए आदरपूर्वक, देवोए विधिना आश्रयपूर्वक, एटले विधिपूर्वक, कुबेरोए अर्थसहीत, सिद्धोए साध्य अर्थनी सिद्धीने माटे, दानवोए अखंडित, साधुओए अर्थ ग्रहणपूर्वक अने जेमणे हाथ जोड्या छे एवा गन्धर्वोए मध्यभागमां गानपूर्वक सांभळेली ते तीर्थपतिनी वाणी, म्होटा भुवनरूपी गृहना मध्यभागमां अर्थात् त्रिलोकमां तमारुं घणुं गौरव करो.

---

१ धुता दितिः खण्डनं यत्र तत्तथा धुतदिति अखण्डितं यथा स्यात्तथा.

या=जे.
मन्दारैः=देववृक्षोवडे, अथवा जेमनो शत्रुसमूह मंद थइ गयो छे एवाओए.
अशोकैः=आसोपालवनां वृक्षोवडे, अथवा शोकरहित पुरुषोए.
प्रविकचसुमनःशोभितैः=प्रफुल्लित पुष्पोवडे शोभतां, अथवा प्रसन्न अंतःकरणवडे शोभतां.
भिक्षुवृक्षैः=भिक्षुओरूपी वृक्षोवडे, अथवा उत्तम मुनिओवडे.
तुङ्गैः=ऊंचा.
नीरागमानैः=पाणीनी प्राप्तिवडे-जेमना प्राण छे एवा, अथवा जेमनां राग अने मान नाश पाम्यां छे एवा.
सततम्=निरन्तर.
उपचिता=वृद्धि पामेली.
भारती=वाणी.
वैतरागी=भगवान् संबंधिनी भगवान् तीर्थंकरनी.
स्वच्छाया=सारी छाया एटले शोभावाळी.
छिन्नतापा=तापनो नाश करनारी.
विहितशुभफलालङ्कृता=करेलां सारां फळोवडे शोभती.
आरामलेखातुल्या=उपवनराजीना जेवी, बगीचाना जेवी.
कल्याणमाल्यैः=सुखरूपी पुष्पोवडे.
बहुभिः=घणां.
इह=आ लोकमां.
तनूः=शरीरने.
भूषयतु=शणगारो.
आशु=शीघ्र-सत्वर.
सा=ते.
वः=तमारा.

या मन्दारै[1]रशोकै[2]ः प्रविकचसुमनःशोभितैर्भिक्षुवृक्षै-
स्तुङ्गैर्नीरागमानै[3]ः सततमुपचिता भारती वैतरागी ।
स्वच्छायाच्छिन्नतापा विहितशुभफलालङ्कृतारामलेखा-
तुल्या कल्याणमाल्यैर्बहुभिरिह तनूर्भूषयत्वाशु सा वः ॥ २ ॥

अर्थ—ऊंचां, पाणीनी प्राप्तिवडे जेमना प्राण छे एवां अर्थात् पाणीवडे जीवनारां, अने प्रफुल्लित पुष्पोवडे शोभतां मन्दार, अने अशोक नामनां वृक्षोवडे निरन्तर वृद्धिपामेली, पोतानी छायावडे तापनो नाश करनारी, अने सारां फळोवडे अलंकृत एवी उपवनराजी (बगीचाओ)-ना जेवी भगवान् वीतरागनी वाणी, कल्याणरूपी घणां पुष्पोवडे तमारा शरीरने सत्वर शणगारो.

---

१ मन्दं आरं अरिसमूहो येषां ते तैः मन्दारैः २ न विद्यते शोको येषां ते तैः अशोकैः. ३ नीरस्य जलस्य आगमेन आनाः प्राणाः येषां ते तैः, अथवा निर्गतौ रागमानौ येभ्यस्ते तैर्नीरागमानैः.

(तात्पर्य—जेम आरामलेखा (बगीचाओ) **तुंगैः**- ऊंचां, **नीरागमानैः**- पाणीनी प्राप्तिवडे जेमना प्राण छे एवां, एटले पाणीवडे जीवनारां, अने **प्रविकचसुमनःशोभितैः**- प्रफुल्लितपुष्पोवडे शोभतां मन्दार अने अशोक नामनां वृक्षोवडे निरन्तर वृद्धि पामेली होय छे तेम प्रभुनी जे वाणी पण **तुङ्गैः**- ऊंचां, **नीरागमानैः**- जेमना राग अने मान गया छे एवा, **प्रविकचसुमनःशोभितैः**- प्रसन्न अन्तःकरणवडे शोभता, **मन्दारैः**- जेमनो कामक्रोधादि शत्रुसमूह मन्द थइ गयो छे एवा अने **अशोकैः**- शोकविनाना **भिक्षुवृक्षैः**- उत्तम मुनिओवडे निरन्तर वृद्धि पामेली, सारी छायावाळी, कर्मजनित तापनो नाश करनारी, अने सारा फळवडे अलंकृत छे ते वाणी कल्याणरूपी घणां पुष्पोवडे तमारा शरीरने सत्वर शणगारो.).

यूथैः=समूहोए.
या=जे.
संयतानाम्=तपस्विओना-अथवा-बंधाएलाओना.
सुदृढनियमनात्=सारा दृढ बंधनथी.
मोक्षम्=मोक्षने, मुक्तिने.
आकांक्षमाणैः=इच्छता.
गुप्तैः=संताएला.
संसृति=संसार.
अटव्याश्रयणगमनतः=वनना स्थानमां जवाथी.
संश्रितत्वात्=आश्रय करेलो होवाथी.
इति=एटला माटे.
इह=आ लोकमां.
कारागारानुकारा=केदखानानाजेवी.
अपि=पण.
अघनतरतमा=अज्ञानरहित, अथवा अंधकाररहित.
निर्भया=भयविनानी.
भ्रष्टबन्धा=बन्धनरहित.
साधीयोधीधनर्द्धेः=उत्तमबुद्धिरूपी धननी संपत्तिनी.
अतिसमधिकताम्=अत्यंतविशेषता.
सा=ते.
क्रियात्=करो.
सिद्धगीः=जिनेन्द्रनी वाणी.
वः=तमारा.

यूथैर्या संयतानां सुदृढनियमनान्मोक्षमाकाङ्क्षमाणै-
र्गुप्तैः संसृत्यटव्याश्रयणगमनतः संश्रितत्वादितीह ।
कारागारानुकाराप्यघनतरतमा निर्भया भ्रष्टबन्धा
साधीयोधीधनर्द्धेरतिसमधिकतां सा क्रियात्सिद्धगीर्वः ॥ ४ ॥

अर्थ— सारा दृढ बन्धनमांथी मुक्तिनी इच्छा राखनारा, अने संसाररूपी वनमां स्थिति करवा जवाथी संताएला एवा तपस्विओना समूहोए आश्रय करेलो होवाथी केदखानाना जेवी छतां पण अंधकाररहित, निर्भय, अने बन्धनविनानी एवी जे जिनेन्द्रनी वाणी ते तमारी उत्तम बुद्धिरूपी धननी संपत्तिनी अत्यन्त अधिकता करो.

(तात्पर्य—मोक्षने इच्छनारा, अने संसारथी संताएला अर्थात् संसारनो त्याग करवाने अभिलाषा राखनारा तपस्विपुरुषोना समूहे सेवेली, ज्ञानयुक्त, निर्भय अने वन्धनरहित एवी जिनपतिनी वाणी तमारी सद्बुद्धिरूपी समृद्धिनी विशेपता करो).

संसारोदन्वदंभसि=संसाररूपी समुद्रना जळमां.
अमितिमृतिमहोर्मिणि=मृत्युरूपी अनंत म्होटा तरंगवाळा.
अगण्योद्भवौर्वद्युद्धीमे=उत्पत्तिरूप अगणित वडवानलनी दीप्तिवडे भयंकर.
लोभकुम्भीनसविषमतले=लोभरूपी सर्पवडे विपमतळवाळा.
मज्जतः=बूडता.
जन्तुराशीन्प्रति=प्राणिओना समूहप्रति.
अप्रान्तप्रथिम्नि=मर्यादारहित विस्तारवाळा.
स्मरमकरवति=कामदेवरूपी मगरवाळा.
ब्राह्मी=वाणी.
अजिह्मस्वरूपा=सरळस्वरूपवाळी.
निर्व्याजम्=नक्की, सत्य.
नाव्यते=नौकानी पेठे आचरेछे.
या=जे.
यतिपतिगदिता=जिनपतिनी कहेली.
सा=ते.
हतात्=हणो.
वः=तमारा.
द्विषन्तम्=शत्रुने.

संसारोदन्वदम्भस्यमितिमृतिमहोर्मिण्यगण्योद्भवौर्व-
द्युद्धीमे लोभकुम्भीनसविषमतले मज्जतो जन्तुराशीन् ।
प्रत्यप्रान्तप्रथिम्नि स्मरमकरवति ब्राह्म्यजिह्मस्वरूपा
निर्व्याजं [1]नाव्यते या यतिपतिगदिता सा हताद्वो द्विषन्तम् ॥५॥

अर्थ—मृत्युरूपी अनंत म्होटा तरंगवाळा, असंख्य जीवोनी उत्पत्तिरूपी वडवानलनी ज्वालावडे भयंकर, लोभरूपी सर्पवडे विषमतळवाळा, अत्यन्त विस्तारवाळा अने जेमां कामदेवरूपी मगर छे एवा संसाररूपी समुद्रमां बूडतां प्राणिओने माटे जे सरळ स्वरूपवाळी जिनपतिए कहेली वाणी, अवश्य नौकारूप छे ते वाणी, तमारा शत्रुने हणो, अर्थात् भगवाने कहेली जे वाणी संसारसमुद्रमां बूडतां प्राणिओने तारवाने नौकारूप छे ते वाणी तमारा शत्रुनो नाश करो.

---

१ नौरिवाचरतीति नाव्यते.

न=नथी.
अभीष्टम्=प्रिय.
विष्टपान्तः=जगत्मां.
प्रति=तरफ.
चरमचरम्=स्थावर जंगम.
प्राणिनम्=प्राणिने.
प्राणितव्यात्=जीवाडवाथी.
अन्यद्वस्तु=बीजी वस्तु.
इति अवेत्य=एम जाणीने.
स्वम् इव=पोतानी पेठे.
तदपि=ते पण.
भो=अरे.
रक्षत=बचावो.
अक्षुद्रभावाः=उदार भाववाळा, सारा परिणामवाळा.
भद्रम्=सुख.
भोक्तुम्=भोगववाने.
विमुक्त्याम्=सिद्धिमां.
यदि=जो.
मतिः=बुद्धि.
इति=आप्रमाणे.
या=जे.
आकर्ण्यते=संभळायछे.
कर्णरन्ध्रैः=कर्णरूपी छिद्रोवडे.
सा=ते.
श्रीयोगीन्द्रगीः=जिनेन्द्रनी वाणी.
वः=तमारुं.
प्रबलयतु=विशेष करो.
बलम्=बलने.
कालमल्लम्=मृत्युरूपी मल्लने.
विजेतुम्=जीतवाने.

नाभीष्टं विष्टपान्तः प्रति चरमचरं प्राणिनं प्राणितव्या-
दन्यद्वस्त्वित्यवेत्य स्वमिव तदपि भो रक्षताक्षुद्रभावाः ।
भद्रं भोक्तुं विमुक्त्यां यदि मतिरिति याकर्ण्यते कर्णरन्ध्रैः
सा श्रीयोगीन्द्रगीर्वः प्रबलयतु बलं कालमल्लं विजेतुम् ॥ ६ ॥

अर्थ—हे उदार भाववाळा पुरुषो ! सिद्धिमां सुख भोगववानी जो बुद्धि होय तो जगत्मां स्थावर जंगम जीवोने बचाववा करतां बीजी कोइ वस्तु प्रिय नथी एम धारीने तेने पोताना जेवां जाणीने बचावो, तेमनुं रक्षण करो, आ प्रमाणे जे वाणी कर्णनां छिद्रोद्वारा संभळाय छे ते श्रीजिनेन्द्रनी वाणी, मृत्युरूपी मल्लनो पराभव करवाने तमारा बळने वधारो.

द्रव्यादेशेन=द्रव्यादेशवडे.
नित्यम्=निरन्तर.
यत्=जे.
इतरत्=बीजुं.
अपि=पण.
तत्=ते.
पर्ययादेशतः=पर्ययादेशथी.
अस्मिन्=आ (जगत्मां)
वस्तु=पदार्थ.
एवं=एप्रमाणे.
या=जे.
एकमेव=एकज.
प्रकटयति=प्रकट करेछे.
नयद्वन्द्वतः=बे नयथी.
द्विप्रकारम्=बे प्रकारे.
कुग्राह=कुतर्क.
उग्रग्रहास्यप्रपतित=पिशाचना मुखमां पडेला.
तनुभृत्स्तोमम्=मनुष्योना समुदायने.
उन्मोचयन्ती=मुक्त करावती.
चेतोभूप्रच्युतिम्=कामनो विनाश.
वः=तमारा.
सुमतियतिपुरोगस्य=सारी बुद्धिवाळा साधुओना अग्रगण्यनी.
सा=ते.
वाक्=वाणी.
विधेयात्=करो.

द्रव्यादेशेन नित्यं यदितरदपि तत्पर्ययादेशतोऽसि-
न्वस्त्वैवं यैकमेव प्रकटयति नयद्वन्द्वतो द्विप्रकारम् ।
कुग्राहोग्रग्रहास्यप्रपतिततनुभृत्स्तोममुन्मोचयन्ती
चेतोभूप्रच्युतिं वः सुमतियतिपुरोगस्य सा वाग्विधेयात् ॥ ७ ॥

अर्थ—आ जगत्मां कुतर्करूपी पिशाचना मुखमां पडेला मनुष्योना समुदायने मुक्त करावनारी जे वाणी द्रव्यादेशवडे जे वस्तु नित्य छे तेज वस्तु पर्यायादेशवडे अनित्य छे एम नयद्वन्द्वथी एकज वस्तुने बे प्रकारे प्रकट करेछे ते सद्बुद्धिवाळा साधुओना अग्रगण्य जिनपतिनी वाणी तमारा कामनो नाश करो.

(तात्पर्य—माटीना पिंडथी लेइने बनेला मृण्मय दरेक घाट द्रव्यनी अपेक्षाए नित्य छे, माटे द्रव्यादेशवडे अथवा द्रव्यास्तिक नयवडे ते नित्य छे. अने पर्यायादेशवडे अथवा पर्यायास्तिक नयवडे ते ज घाट अनित्य छे जेमके घटनो नाश थवाथी कपाल (घडाना बे भाग) थयां, कपालनो नाश थवाथी ठिंकरां थयां, एम पूर्वपर्यायनो नाश थतां इतर पर्यायनो प्रादुर्भाव थायछे. एक वस्तु घटस्वरूपे हती ते नाश थई अने कपालस्वरूपे उत्पन्न थई, एम सर्वत्र द्रव्यपर्यायना भेदथी एकज वस्तु छे. द्रव्यविना पर्याय नथी अने पर्यायविना द्रव्य नथी. **कोइ पण प्रकारनो आकार ते द्रव्य,** अने **ते आकारनो नाश थतां तेनुं अन्यरूपे परिणाम पामवुं ते पर्याय,** माटे द्रव्यास्तिक नयथी अने पर्यायास्तिक नयथी एकज वस्तुने नित्य अने अनित्य एम बे प्रकारे जे वाणी प्रकट करेछे, अने कुतर्करूपी पिशाचना मुखमां पडेलां प्राणिओनो उद्धार करेछे ते जिनेन्द्रनी वाणी तमारा कामविकारनो नाश करो.)

---

१ नययुग्मं नयद्वन्द्वम्-द्रव्यास्तिकनयः पर्यायास्तिकनयश्च तस्मान्नयद्वन्द्वात्-एवमित्यनेन प्रकारेण यन्मृदादि वस्तु द्रव्यादेशनयापेक्षया नित्यं तत्पर्ययादेशत इतरदनित्यम्.

निर्दोषा=रात्रिरहित अथवा दोषरहित.
सन्निशीथा=रात्रिसहित अथवा निशीथ नामना ग्रंथविशेषयुक्त.
अपि=पण.
अवितथरचना=सत्य रचनावाळी.
सत्यहीना=सत्यथी रहित अथवा.
सती-अहीना=परिपूर्ण एवी.
नित्यं=निरंतर.
सद्गुप्तिः=जेमां बंधन छे एवी अथवा मन वचन अने शरीरना निरोधरूपी उत्तम गुप्तिवाळी.
मोक्षदा=मोक्ष आपनारी.
अपि=पण.
श्रुतयममहिमापि=जेमां यमनुं माहात्म्य प्रसिद्ध छे एवी अथवा जेमां यम (नियम)नुं माहात्म्य छे एवी तो पण.
उन्नता=उन्नतिवाळी अत्यंत नम्र.
असत्कृतांता=जेमां कृतांत-यम नथी एवी अथवा सत्कृतांता—सारा सिद्धान्तवाळी.
द्विष्टार्था=अर्थनो द्वेष करनारी.
सार्थकापि=अर्थथी युक्त छतां पण.
स्खलितपरमतापि=बीजाओए जेना मतने मान्यो नथी एवी अथवा परमतनुं स्खलन करनारी छतां पण.
उन्नता=उदयवाळी.
सत्तमायां=प्रधान एवी.
आरोप्यात्=आरोपण करो.
सा=ते.
पदव्यां=पदवीने विषे, मार्गमां.
प्रशमिपरिवृढब्राह्मी=साधुओना स्वामीनी वाणी.
अलम्=अत्यन्त.
वः=तमने.
अविलम्बम्=शीघ्र, तुरत.

निर्दोषा सन्निशीथाप्यवितथरचना सत्यहीनापि नित्यं
सद्गुप्तिर्मोक्षदापि श्रुतयममहिमाप्युन्नतासत्कृतान्ता ।
द्विष्टार्था सार्थकापि स्खलितपरमताप्युन्नतासत्तमाया-
मारोप्यात्सा पदव्यां प्रशमिपरिवृढब्राह्म्यलं वोऽविलम्बम् ॥ ८ ॥

अर्थ—सन्निशीथाऽपि—रात्रिवडे युक्त छतां पण जे, **निर्दोषा**—रात्रिरहित छे, **सत्यहीनापि अवितथरचना**—सत्यरहित छतां पण जे सत्यरचनावाळी छे, **नित्यं मोक्षदापि सद्गुप्तिः**—निरंतर मुक्ति आप-

---

१ निशीथो ग्रंथविशेषः. २ सती शोभना अहीना च सत्यहीना. ३ असन् अविद्यमानः कृतान्तो यमो यस्यां सा **असत्कृतान्ता**, अन्यत्र **सत्कृतान्ता** शोभनसिद्धान्ता. ४ द्विष्टोऽर्थो द्रव्यादिर्यया सा **द्विष्टार्था**. ५ स्खलितं परैर्मतं शासनं यस्याः सा **स्खलितपरमता**, अन्यत्र स्खलितानि परेषां मतानि यया सा **स्खलितपरमता**.

नारी छतां पण बंधनयुक्त छे, **श्रुतयममहिमापि उन्नता असत्कृतान्ता**–जेमां यमनो महिमा प्रसिद्ध छे एवी छतां पण जे उन्नतिवाळी अने यमथी रहित छे, **सार्थकापि द्विष्टार्था**–अर्थवाळी छतां पण अर्थनो द्वेष करनारी छे, **स्खलितपरमतापि–उन्नता**–अने जेना मतने बीजाओए मान्यो नथी एवी छतां पण उदयवाळी छे एवी साधुओना स्वामी जिनपतिनी वाणी तमारूं प्रधान मार्गमां सत्त्वर आरोपण करो.

(**तात्पर्य**—आ श्लोकमां शब्दच्छलथी भगवान्नी वाणीमां विरोध दर्शाव्यो छे, ए विरोधपूर्वक अर्थ उपर लख्यो छे. विरोधना परिहारपूर्वक वास्तविक अर्थ आप्रमाणे छे के–भगवान्नी जे वाणी दोषरहित छे, निशीथ नामना ग्रंथथी युक्त छे, सत्यरचनावाळी छे, सुंदर छे, परिपूर्ण छे, निरंतर मन वचन अने कायाना निरोधरूपी उत्तम गुप्तिवाळी छे, मोक्ष आपनारी छे, नियमनुं माहात्म्य जेमां सांभळवामां आवे एवी छे, उन्नतिवाळी अथवा अत्यंत नम्रतावाळी छे, सारा सिद्धांतोथी भरेली छे, यतिओने निष्परिग्रहपणानो बोध आपनारी होवाथी द्रव्यनो द्वेष करनारी छे, अर्थवाळी छे, अन्यना मतनुं स्खलन करनारी छे अने उदयवाळी छे, ते प्रभुनी वाणी तमारुं सत्त्वर प्रधान पदवीने विषे आरोपण करो.)

सत्या=साची.
सति–आनताङ्गे=प्रणाम कर्ये छते.
तनुमति=प्राणिनेविषे.
भविका=कल्याणी.
सर्वदा=सर्व आपनारी.
सर्वदा=हमेशां.
आगस्ताने=पापना विस्तारने विषे.
अस्तानेकशर्मणि=जेनावडे अनेक सुखनो नाश थयो छे एवा.
विनिपतिते=पड्ये छते.
स्तूयमाना=स्तुति कराएली.
अयमाना=पामनारी.
नाशम्=नाशने.
नाशङ्कितार्था=शंकित अर्थवाळी नहीं.
भवतु=हो.
कविशतैः=सेंकडो कविओए.
पूरिताशा=मनोरथ पूर्ण करनारी.
अरिताशा=शत्रुतानो नाश करनारी.
गौः=वाणी.
वा (इव) जाणे पेठे.
गौः=गाय.
वामपङ्के=मिथ्यादृष्टिरूप कादवमां.
मुनिपलपनभूः=मुनिओना पतिना मुखमांथी उत्पन्न थएली.
वः=तमारा.
सदावासदावा=मोक्षने आपनारा ज्ञान विगेरेनुं रक्षण करनारी.

सत्या सत्यानताङ्गे तनुमति भविका सर्वदा[1] सर्वदागः-
स्ताने[2]ऽस्तानेकशर्मण्यपि विनिपतिते स्तूयमानायमाना[3] ।
नाशं ना शंकितार्था भवतु कविशतैः पूरिताशारिताशा[4]
गौर्वा गौर्वामपङ्के मुनिपलपनभूर्वः सदावासदावा[5] ॥ ९ ॥

अर्थ—जेनावडे अनेक सुखनो नाश थयो छे एवा पापना विस्तारमां पडेलो मनुष्य नम्र थए छते तेने निरंतर सर्व आपनारी, सत्ययुक्त, कल्याणी, सेंकडो कविओए जेनी स्तुति करी छे एवी, निःशंक अर्थवाळी, शत्रुतानो नाश करनारी, गायनी पेठे मिथ्यादृष्टिरूप कादवमां नाश पामनारी, अने मोक्षने आपनारा ज्ञानादिनुं रक्षण करनारी एवी मुनिओना पतिना मुखमांथी उत्पन्न थएली वाणी, तमारा मनोरथ पूर्ण करनारी हो.

वाचः=वाणी.
वः=तमारी.
अर्चाम्=पूजाने.
अचिन्त्याचलचरणरुचेः=आश्चर्यवाळी अने स्थिर एवी जेमना चरणनी कान्ति छे एवा.
चूचुरन् मा=न चोरो, चोरशो नहीं.
अचिराय=सत्वर.
अत्युच्चैः=अत्यन्त.
ताः=ते (वाणी).
चोरयन्त्यः=चोरी लेती.
रुचिम्=दीप्तिने.
अतिशुचयः=अतिनिर्मल.
नीचवाक्तारकाणाम्=मिथ्यादृष्टिवाळाओनी वाणीरूपी ताराओनी.
याः=जे.
चण्डाः=प्रचंड.
चण्डवर्चोरुच इव=सूर्यनी कान्तिना जेवी.
निचितम्=भरेलुं व्याप्त.
चित्तभूध्वान्तचित्या=कामदेवरूपी अंधकारना समूहवडे.
सच्चेतोम्भोजचक्रम्=सज्जनोना चित्तरूपी कमलना वनने.
प्रचुररुचिचितम्=अत्यंत दीप्तिवडे भरेलुं.
कुर्वते=करेछे.
चित्रचाराः=विचित्र परिणामवाळी, अथवा विचित्र गतिवाळी.

वाचो वोऽर्चामचिन्त्याचलचरणरुचेश्चूचुरन्मा-चिराया-
त्युच्चैस्ताश्चोरयन्त्यो रुचिमतिशुचयो नीचवाक्तारकाणाम् ।
याश्चण्डाश्चण्डवर्चोरुच इव निचितं चित्तभूध्वान्तचित्या
सच्चेतोम्भोजचक्रं प्रचुररुचिचितं कुर्वते चित्रचाराः ॥ १० ॥

१ सर्वं ददातीति सर्वदा. २ आगस्ताने–पापविस्तारे, (आगः पापस्तस्य ताने विस्तारे आगस्ताने) ३ अयमाना गच्छन्ती. ४ अरितां शत्रुतां श्यतीति सा अरिताशा. ५ सदावासो मोक्षस्तं ददति ते ज्ञानादयस्तान् अवति सा सदावासदावा.

अर्थ—जे वाणी, मिथ्यादृष्टिवाळाओनी वाणीरूपी ताराओनी दीप्तिने सत्त्वर चोरी लेछे, अने जे वाणी, कामदेवरूपी अंधकारना समूह-वडे भरेला सज्जनोना चित्तरूपी कमळना वनने अत्यंत दीप्तिवाळुं करेछे ते अत्यंत पवित्र, उग्र अने विचित्र परिणामवाळी, स्थिर अने आश्चर्य-वाळी जेमना चरणनी कान्ति छे एवा प्रभुनी वाणी, तमारी पूजाने चोर-शो नहीं. अर्थात् जे वाणी, मिथ्यादृष्टिवाळाओनी वाणीना तेजनो नाश करेछे अने सज्जनोना चित्तमां कामविकार उत्पन्न थवा देती नथी ते प्रभुनी परमपवित्र वाणी तमने सर्वत्र पूज्यता प्राप्त करावो.

श्रोतॄन्=सांभळनाराओने.
वृन्दारकादीन्=देव विगेरेने.
प्रणिहितकरणान्=सावधान इन्द्रियोवाळा.
आदरात्=आदरथी.
देशनायाम्=धर्मोपदेश वखते.
संसदि=सभामां.
आसाद्य=प्राप्त थइने.
सद्यः=शीघ्र.
परिणमति=पर्यायान्तरने पामेछे. (जेवा श्रोता तेवी भाषामां थायछे.)
वचः=वचन.
अर्हन्मुखात्=जिनेन्द्रना मुखमांथी.
निर्गतं सत्=निकळेलुं एवुं
तेषां=तेओनी, तेमनी.
भाषाविशेषैः=खास भाषावडे, जेनी जे भाषा होय ते भाषामां.
विषं इव=जलनी पेठे.
विषदात्=मेघमांथी.
भूविभागान्=पृथ्वीना प्रदेशोने.
विभिन्नान्=भिन्न भिन्न.
स्वैः स्वैः=पोतपोताना.
वर्णैः=अक्षरोवडे, अथवा शुक्ल विगेरे रंगवडे.
सुवर्णम्=सारा अक्षरोवाळुं अथवा सारा रंगवाळुं.
यत्=जे.
अनुगुणयतात्=अनुकूल करो.
स्वश्रुतौ=पोताना श्रवणमां.
तत्=ते.
मनः=मनने.
वः=तमारा.

श्रोतॄन्वृन्दारकादीन्प्रणिहितकरणानादराद्देशनायां
संसद्यासाद्य सद्यः परिणमति वचोऽर्हन्मुखान्निर्गतं सत् ।
तेषां भाषाविशेषैर्विषमिव विषदाद्भूविभागान्विभिन्ना-
न्स्वैः स्वैर्वर्णैः सुवर्णं यदनुगुणयतात्स्वश्रुतौ तन्मनो वः ॥ ११॥

अर्थ—जेम मेघमांथी नीकळेलुं सारा उज्ज्वल रंगवाळुं जळ, पृथ्वीना भिन्नभिन्न प्रदेशोने पामीने तेते प्रदेशोना रंगवडे परिणाम पामेछे. अर्थात् जेवा रंगनी पृथ्वीमां पडेछे तेवा रंगनु थायछे. तेम धर्मोपदेश वखते

सभामां, सावधान इन्द्रियोवाळा, देवादि श्रोताओने आदरपूर्वक प्राप्त थइने, भगवान्‌ना मुखमांथी नीकळेलुं सारा अक्षरोवाळुं जे वचन, ते देव विगेरे श्रोताओनी पोतपोतानी भाषामां पर्यायान्तर पामेछे ते वचन, तमारा मनने पोताना श्रवणमां अनुकूल करो.

(तात्पर्य—भगवान् सभामां देशना आपे छे ते वखते देव विगेरे जे श्रोताओ छे ते श्रोताओ समजे एवी भाषामां भगवान्‌नुं जे वचन संभळाय छे अर्थात् श्रोतानी जे भाषा होय छे ते भाषामां जे वचन थइने श्रोताओना समजवामां आवे छे ते भगवान्‌नुं वचन, शास्त्र सांभळवामां तमारा मनने अनुकूल करो.)

या=जे.
वारिक्षीरयोः=जळ अने दूधनी.
वा=(इव) पेठे.
प्रकृतिपुरुषयोः=कर्म अने जीवना.
श्लिष्टयोः=एकठा मळेला.
त्रोटयन्ती=तोडनारी.
संबन्धम्=संबंधने-संयोगने.
निर्विबन्धम्=अस्खलित.
ललितपदगतिः=रमणीय पदनी स्थितिवाळी रमणीय गमनवाळी.
रामरामेव=मनोहर स्त्रीना जेवी.
रम्या=रमणीय.
सा=ते.
वः=तमारा.
शुक्लाभदेहा=उज्वल शरीरवाळी.
दहतु=बाळो.
महदपि=मोटा छतां पण.
क्षुद्रपक्षद्रुमाणाम्=शत्रुपक्षरूपी वृक्षोना.
वृन्दम्=समूहने.
वृन्दारकादीश्वरसभसरसीभूषणा=देव विगेरे अने चक्रवर्ति विगेरेनी सभारूपी सरसीने शोभाडनारी.
वाक्=वाणी.
जिनस्य=तीर्थंकरनी.

या वारिक्षीरयोर्वा प्रकृतिपुरुषयोः श्लिष्टयोस्त्रोटयन्ती
संबन्धं निर्विबन्धं ललितपदगती रामरामेव रम्या ।
सा वः शुक्लाभदेहा दहतु महदपि क्षुद्रपक्षद्रुमाणां
वृन्दं वृन्दारकादीश्वरसभसरसीभूषणा वाग्जिनस्य ॥ १२ ॥

अर्थ—जळ अने दूधनी पेठे मिश्र थइगएला कर्म अने जीवना संबंधने अस्खलित रीते तोडी नाखती, अने रमणीय गमनवाळी मनोहारिणी सुंदरीनी पेठे ललित चरणवाळी, अने उज्वल शरीरवाळी जे तीर्थंकरनी वाणी छे, ते देव विगेरे अने चक्रवर्ती विगेरेनी सभारूपी सरसीना शणगाररूप वाणी, तमारा शत्रुपक्षरूपी वृक्षोना समूहनुं दहन करो. अर्थात् तमारा शत्रुओनो नाश करो.

गृध्नुत्वात्=लंपटपणाथी.
तत्त्वगन्धाधिगमविषयतः=तत्त्वरूपी गन्धनी प्राप्ति ते जेनो विषय छे एवा.
संपतद्भिः=आवता.
समुद्भिः=हर्षवाळा.
सद्भिः=सारा.
सद्भिः=सज्जनोए.
द्विरेफैः इव=भमराओनी पेठे.
मधुररवैः=जेमनो मधुर शब्द छे एवा.

चारुपक्षैः=उत्तम पक्षवाळा, अथवा उत्तम पांखोवाळा.
सुदक्षैः=सारा चतुरपुरुषोए.
यत्=जे वचन.
प्राप्य=पामीने.
प्राप्यते=प्राप्त करायछे.
शम्=सुख.
स्वरिनकरिमदाम्भोवत्=स्वर्गना स्वामी इन्द्रना हाथीना मदजळनी पेठे.

आप्तम्=तीर्थंकर संबंधी.
वचः=वचन.
वः=तमारा.
तत्=ते.
क्लेशाश्लेषशोषोपशमकृतिविधिं=क्लेशना संबंधथी थता शोषने शमाववानी विधि.
प्रति=तरफ.
अलंभूष्णु=समर्थ.
भूयात्=हो.

गृध्नुत्वात्तत्त्वगन्धाधिगमविषयतः संपतद्भिः समुद्भिः
सद्भिः सद्भिर्द्विरेफैरिव मधुररवैश्चारुपक्षैः सुदक्षैः ।
यत्प्राप्य प्राप्यते शं स्वरिनकरिमदाम्भोवदाप्तं वचो व-
स्तत्क्लेशाश्लेषशोषोपशमकृतिविधिं प्रत्यलंभूष्णु भूयात् ॥ १३ ॥

अर्थ—मधुर शब्दवाळा अने सारी पांखोवाळा भमराओ जेम इन्द्रना ऐरावत नामना हाथीना मदना जलने प्राप्त करीने सुख पामेछे तेम, जीव विगेरे तत्त्वरूपी गन्धनी प्राप्ति ते जेनो विषय छे एवा लंपटपणाथी अर्थात् जीवादि तत्त्वने जाणवानी लोलुपताथी आवेला, सहर्ष, मधुरशब्दवाळा, उत्तम अभिप्रायरूपी पक्षवाळा, शाणा अने सारा सत्पुरुषो, तीर्थंकरना जे वचनने प्राप्त करीने सुख पामेछे ते वचन, तमारा क्लेशना संबंधथी थता शोष-दाहने दूर करवानी विधिप्रति समर्थ थाओ.

(तात्पर्य—भमराओ जेम ऐरावतना मदजळनी प्राप्ति थतां आनन्द पामे छे तेम तत्त्वजिज्ञासु सत्पुरुषो पण जे वचननी प्राप्ति थतां परम सुख पामे छे ते भगवद्वचन, तमारा पापना परिचयथी थता परितापने दूर करवाने समर्थ हो.)

नानावर्णैः=नानाप्रकारना अक्षरोवडे. अथवा विविध प्रकारना रंगोवडे.
विचित्रा=बहुरूपवाळी.
रुचिरगुणशतैः=सैंकडो माधुर्यादि सुन्दर गुणोवडे अथवा सैंकडो रमणीय तन्तुओवडे.
कल्पिता=रचेली.
अनल्पशोभा=घणी शोभावाळी.
शुद्ध्याधिक्यात्=अत्यंत निर्मलपणाथी.
महार्घा=आदरणीय, अथवा बहु मूल्यवाळी.
हृदि=हृदयमां.
मुदम्=हर्षने.
अधिकम्=विशेष.
संदधाना=धारण करावनारी.
ग्रहीतुः=सांभळनाराओने अथवा ग्रहण करनाराओने.
शाटम्=नाश.
वः=तमारा.
सत्पटी इव=सारी साडीनी पेठे.
उत्कटकटुकफलाकार्यशीतस्य=उग्र अने कडवां जेनां फळ छे एवा दुष्कर्मरूपी शीतटाढ्यनो.
गौः=वाणी.
द्राक्=शीघ्र.
संपर्कात्=संबंधथी.
कुर्वती=करती.
श्रीसुखम्=संपत्तिनुं सुख.
अतितनुतात्=अत्यंत करो.
सा=ते.
जितोत्सेकमूर्तेः=गर्वने जितनारी जेमनी मूर्त्ति छे एवा तीर्थपतिनी.

नानावर्णैर्विचित्रा रुचिरगुणशतैः कल्पितानल्पशोभा
शुद्ध्याधिक्यान्महार्घा हृदि मुदमधिकं संदधाना ग्रहीतुः ।
शाटं वः सत्पटीवोत्कटकटुकफलाकार्यशीतस्य गौर्द्रा-
क्संपर्कात्कुर्वती श्रीसुखमतितनुतात्सा जितोत्सेकमूर्तेः ॥ १४ ॥

अर्थ—अनेक प्रकारना रंगवडे विचित्र, सैंकडो सारा तन्तुओना समूहवडे बनावेली, अत्यंत शोभावाळी, अधिक शुद्ध होवाथी बहुमूल्यवाळी, अने ग्रहण करनारना हृदयमां विशेष आनन्द उत्पन्न करावनारी सुन्दर साडी जेम पोताना संबंधथी टाढ्यनो सत्त्वर नाश करेछे तेम नाना प्रकारना अक्षरोवडे बहुरूपवाळी, मधुरता विगेरे सैंकडो उत्तम गुणोवडे रचेली, बहु शोभावाळी, अत्यंत निर्मलताने लीधे आदरणीय—पूज्य, श्रोताओना अन्तःकरणमां विशेष हर्ष उत्पन्न करावनारी अने संबंधथी उग्र अने कडवां जेनां फळ छे एवां दुष्कर्मरूपी शीतनो (टाढ्यनो) नाश करनारी जे वाणी छे ते गर्वने जितनारी जेमनी मूर्त्ति छे एवा तीर्थपतिनी वाणी, तमारी सम्पत्तिना सुखनी अधिकता करो.

(तात्पर्य—जेम साडीनो संबंध थवाथी अर्थात् साडी ओढवाथी टाढ्य मटी जाय छे तेम जे वाणीनो संबंध थवाथी दुष्कर्मनो नाश थाय छे ते तीर्थंकरनी वाणी तमने समृद्धिनुं सुख करो. आ श्लोकमां वाणीनां अने साडीनां तुल्य विशेषणो छे तेनो वाणीपक्षमां अने साडीपक्षमां जे अर्थ संभवे छे ते ऊपर दर्शाव्यो छे.)

प्रोत्खातासंख्यदुःखा=जेणे असंख्य दुःख उखेडी नाख्यां छे एवी.
अखिलजनसुखकृत्=समस्त मनुष्योने सुख करनारी.
खण्डिताखण्डखेदम्=समस्त खेदना खंडनपूर्वक. (क्रियाविशेषण)
खड्गाभा=खड्गना जेवी.
मूर्खमुख्यप्रखल=मूर्खाओ छे मुख्य जेमां एवा म्होटा दुर्जनोनी.
मुखरताशाखिशाखाविलेखे=वाचालतारूपी वृक्षनी शाखानुं छेदन करवामां.
ख्याता=प्रसिद्ध.
वाक्=वाणी.
लेखसंख्या=देवसमूहमां.
प्रमुखशतमुखाभ्यर्चिता=मुख्य एवा इन्द्रे पूजेली.
खंडशः=कडके कडका करीने.
वः=तमारा.
सख्यम्=मोहरूप प्रेमने.
प्रेङ्खन्मनोभूविशिखमुखभिदः=कामदेवनां स्पर्श करतां बाणोना अग्रभागने भेदनारा जिनेन्द्रनी.
खण्डयतु=कापो.
अस्खलन्ती=कोइ स्थाने कुण्ठित नहीं थनारी.

प्रोत्खातासंख्यदुःखाखिलजनसुखकृत्खण्डिताखण्डखेदं
खड्गाभा मूर्खमुख्यप्रखलमुखरताशाखिशाखाविलेखे ।
ख्याता वाग्लेखसंख्याप्रमुखशतमुखाभ्यर्चिता खण्डशो वः
सख्यं प्रेङ्खन्मनोभूविशिखमुखभिदः खण्डयत्वस्खलन्ती ॥ १५ ॥

अर्थ—असंख्य दुःखने उखेडी नाखनारी, समस्त खेदना खंडनपूर्वक अखिल मनुष्योने सुख करनारी, जेमां मूर्खमंडळ मुख्य छे एवा म्होटा खल पुरुषोनी मुखरतारूपी वृक्षनी शाखानुं छेदन करवामां खड्गना जेवी ख्यातिवाळी, देवसमूहना प्रमुख एवा इन्द्रे पूजेली अने कोई स्थाने कुण्ठित नहीं थनारी एवी, कावदेवना स्पर्शकरतां बाणोना अग्रभागने भेदनारा जिनेन्द्रनी वाणी, तमारा मोहरूप प्रेमनुं कडके कडका करीने खण्डन करो.

वर्णैः=अक्षरोवडे, अथवा रंगवडे.
पूर्णा=भरेली.
अपि=पण.
अवर्णा=अक्षरोरहित, रंगरहित.
कुजनपरिचिता=दुर्जनोने परिचित अथवा पृथ्वीना लोकोने परिचित.
अपि=पण.
आप्तलोकैः=शिष्टलोकोए.
विनूता=स्तवेली स्तुतिकराएली.
सारापि=प्रधान छतां पण.

उच्चैः=अत्यंत.
असारा=अप्रधान अथवा स्थिर.
रतिसुखकृदपि=कामसुखने करनारी, अथवा कामसुखनो नाश करनारी.
प्रास्तकन्दर्पदर्पा=जेणे कामदेवनो गर्व नाश कर्यो छे एवी.
या=जे.
सन्निष्ठा=क्लेशयुक्त, अथवा सारी निष्पत्तिवाळी.
अपि=पण.
अनिष्ठा=निष्ठाना अभाववाळी अथवा नाशरहित.

प्रविदितजगतः=जेणे जगत्‌ने जाण्युं छे एवा जिनेन्द्रनी.
भारती=वाणी.
ईनाम्=लक्ष्मीनुं.
रतीनाम्=प्रीतिनुं.
सा=ते.
युष्माकं=तमारी.
निमित्तम्=निमित्त,वांनुं.
त्वरितम्=शीघ्र.
उपदधातु=पोषण करो.
इति=एप्रमाणे.
अनेकप्रकारा=अनेक प्रकारवाळी.

वर्णैः पूर्णाप्यवर्णा कुजनपरिचिताप्याप्तलोकैर्विनूता
साराप्युच्चैरसारा रतिसुखकृदपि प्रास्तकंदर्पदर्पा ।
या सन्निष्ठाप्यनिष्ठा प्रविदितजगतो भारतीनां रतीनां
सा युष्माकं निमित्तं त्वरितमुपदधात्वित्यनेकप्रकारा ॥ १६ ॥

अर्थ—जे वाणी वर्णवडे पूर्ण छतां पण वर्णरहित छे, कुत्सितलोकोने परिचित छतां पण शिष्टलोकोए वन्देली छे, सारवाळी छतां पण असार छे, कामसुख करनारी छतां पण कामना गर्वनो नाश करनारी छे अने निष्ठावाळी छतां पण निष्ठाना अभाववाळी छे. एप्रमाणे अनेक प्रकारनी छे, ते जेणे जगत्‌ने जाण्युं छे एवा जिनेन्द्रनी वाणी तमारी लक्ष्मीना अने प्रीतिना निमित्तनुं सत्त्वर पोषण करो.

(तात्पर्य—ऊपरना श्लोकमां विरोधपूर्वक जणाता अर्थनो विरोधना परिहारपूर्वक अर्थ आ प्रमाणे छे के–जे वाणी अक्षरोवडे पूर्ण छे, शुक्ल श्याम विगेरे वर्ण–रंगथी

रहित छे, पृथ्वीमां रहेला लोकोने परिचित छे, शिष्टलोकोए स्वीकारेली छे (स्तवेली छे) मुख्य छे, स्थिर छे, रतिसुखनो नाश करनारी छे, कामदेवना गर्वने दूर करनारी छे, सारी निष्पत्तिवाळी छे अने नाशरहित छे अथवा क्लेशरहित छे. एप्रमाणे अनेक प्रकारनी छे ते जेणे स्वरूपथी समग्र विश्वने जाण्युं छे एवा तीर्थंकरनी वाणी, जे निमित्ते तमने लक्ष्मी अने प्रीति प्राप्त थाय ते निमित्तनी वृद्धि करो.

भद्रा=कल्याणी.
द्रोणी=नौका.
समुद्रे=समुद्रमां.
द्रविणवरनिधिः=द्रव्यनो उत्तम निधान.
द्राक्=शीघ्र.
धनाये=धनप्राप्तिनी अभिलाषामां.
अपिधानः=उघाडो, खुल्लो.
स्वापः=(सु-आपः) सारुं जळ.
तु=(पादपूरणार्थक अव्यय).
आनूपपातापदि=निर्जल देशतरफ जवारूपी आपत्तिमां.
परिपतताम्=जनाराओना.
कूवरी=रथ.
दुर्गमार्गे=विषम रस्ते.
युद्धे=संग्राममां.
साधुआयुधश्रीः=सारी युद्धनी लक्ष्मी.
शशिसमयशसाम्=चन्द्रना जेवा यशनी.
योनिः=उत्पत्ति.
आर्यार्यगीः=तपस्विओना स्वामीनी वाणी.
या=जे.
सा=ते.
युष्माकम्=तमारा.
महाधि=मोटीमनोव्यथा.
प्रधन=युद्ध.
विधुरता=भय.
ध्वस्तये=नाशने माटे.
अस्तु=हो.
प्रशस्ता=पवित्र, प्रशंसा कराएली.

भद्रा द्रोणी समुद्रे द्रविणवरनिधिर्द्राग्धनायेऽपिधानः
स्वापस्त्वानूपपातापदि परिपततां कूवरी दुर्गमार्गे ।
युद्धे साध्वायुधश्रीः शशिसमयशसां योनिरार्यार्यगीर्या
सा युष्माकं महाधिप्रधनविधुरताध्वस्तयेऽस्तु प्रशस्ता ॥ १७ ॥

अर्थ—जे वाणी, कल्याण करनारी छे, समुद्रमां नौकारूप छे, सत्त्वर धन प्राप्तिनी अभिलाषामां नहीं ढांकेला एवा द्रव्यना उत्तम निधानरूप छे. निर्जल देशतरफ जवारूपी आफत्तिमां सुंदर जळरूप छे, विषममार्गमां पडेला पुरुषोने रथरूप छे, युद्धमां उत्तम आयुधनी शोभाजेवी छे, चन्द्रजेवा उज्वल यशना उत्पत्तिस्थानरूप छे अने पवित्र छे, ते तपस्विओना स्वामी तीर्थपतिनी वाणी, तमारा म्होटी मनोव्यथारूपी संग्रामना भयनो नाश करवाने माटे हो. अर्थात् तमारी मनोव्यथानो नाश करो.

भूमानम्=बहुपणाने, अधिकताने.
बिभ्रतः=धारण करनारा.
अपि=पण.
प्रकटयति=प्रकटकरेछे.
झटिति=सत्वर.
ओजसा=तेजवडे.
स्वेन=पोताना.
हानिम्=हानि-नाश.
स्नेहस्य=प्रेमनो-अथवा तेलनो.
उच्चैः=अत्यंत.
पतङ्गप्रभृतितनुमतः=पतंगिया विगेरे प्राणिओने.
अवन्ती=रक्षण करती.
अनित्यत्वशून्या=अनित्यपणाथी रहित-नित्य.
या=जे.
अन्यादृक्षाइव=बीजा प्रकारनी होय एवी.
साक्षात्कृत=प्रत्यक्षकरावेलुं.
नयनपथातीतवस्तुस्वरूपा=नेत्रथी न जोइ शकाय एवी वस्तुओनुं स्वरूप.
दैपीवर्तिः=दीवानी वाट-दिवेट.
कुवृत्तीः=दुष्ट स्वभावने.
अपहरतुतराम्=सारी रीते नाशकरो.
अर्हताम्=तीर्थंकरनी.
वाक्=वाणी.
असौ=आ.
वः=तमारा.

भूमानं बिभ्रतोऽपि प्रकटयति झटित्योजसा स्वेन हानिं
स्नेहस्योच्चैः पतङ्गप्रभृतितनुमतोऽवन्त्यनित्यत्वशून्या ।
यान्यादृक्षेव साक्षात्कृतनयनपथातीतवस्तुस्वरूपा
दैपी वर्तिः कुवृत्ती रपहरतुतरामर्हतां वागसौ वः ॥ १८ ॥

अर्थ—जे वाणी कोइ बीजा ज प्रकारनी दीवानी वाट जेवी छे, कारण के विशेषताने धारण करनारा स्नेहनी पण अर्थात् विशेष स्नेहनी पण जे वाणी पोताना तेजवडे अत्यंत हानि करेछे पतंग विगेरे जीवोनुं रक्षण करती अनित्यता रहित छे, अने नेत्रथी न जोइ शकाय एवी वस्तुओना स्वरूपने प्रत्यक्ष करावे छे. एटले ज्यारे दीवानी वाट, विशेष स्नेह—तेलनो पोताना तेजवडे नाश नथी करी शकती, पतंग विगेरे प्राणिओनो नाश करेछे, अनित्य छे, अने नेत्रथी जोई शकाय तेज वस्तुओने प्रत्यक्ष करावी शके छे. त्यारे आ वाणी, वैराग्योत्पादक होवाथी स्नेह—प्रेमनी हानि करे छे, जीवादिनी रक्षाना उपदेशवाळी होवाथी पतंग विगेरे प्राणिओनुं रक्षण करेछे. नित्य छे, अने नेत्रथी न जोइ शकाय एवी वस्तुओना स्वरूपने प्रत्यक्ष करावे छे माटे जे अन्य प्रकारनी दीवा-

नी वाट जेवी छे ते तीर्थंकरनी वाणी तमारी दुर्वृत्तिने अथवा दुष्ट स्वभावने दूर करो.

ज्योतिः=दीप्ति.
मैत्रं=सूर्यसंबंधी.
न=नहीं.
यत्र=ज्यां.
प्रविचरति=समर्थ थायछे जइ शकेछे.
रुचिः=कान्ति.
न=नहीं.
ऐन्दवी=चन्द्रसंबंधी.
न=नहीं.
प्रकाश्यम्=प्रकाशपणुं.
यत्=जे.
भासाम्=तेजनुं.
चित्रभानोः=अग्निनुं.
अनणुमणिरुचाम्=मोटा मणिओनी कान्तिना.
गोचरे=विषयमां.
यत्=जे.
च=अने.
न एव=नथी ज.
वस्तु=वस्तुने.
प्रत्यक्षयन्ती=साक्षात् करावती.
तदपि=तेपण.
मुदमितैः=अत्यंत प्रसन्न थएला.
प्राप्तरूपैः=पंडितोए.
नुता=स्तुति करेली.
या=जे.
सा=ते.
अर्हद्भारती=जिनेन्द्रनी वाणी.
अरत्या=पीडावडे.
वियुततनुलतान्=रहित शरीरवाळा.
वः=तमने.
क्रियात्=करो.
अक्रमेण=शीघ्र.

ज्योतिर्मैत्रं न यत्र प्रविचरति रुचिर्नैन्दवी न प्रकाश्यं
यद्भासां चित्रभानोरनणुमणिरुचां गोचरे यच्च नैव ।
वस्तु प्रत्यक्षयन्ती तदपि मुदमितैः प्राप्तरूपैर्नुता या
सार्हद्भारत्यरत्या वियुततनुलतान्वः क्रियादक्रमेण ॥ १९ ॥

अर्थ—जे वस्तुनो साक्षात्कार कराववाने, सूर्यनी दीप्ति समर्थ थई शकती नथी, चन्द्रनी कान्ति जई शकती नथी, अग्निना तेजनो प्रकाश पहोचतो नथी अने म्होटा मणिओनुं तेज पण जेना विषयरूप थइ शकतुं नथी अर्थात् म्होटा मणिओना तेजथी पण जे वस्तु जोइ शकाती नथी ते वस्तुने पण प्रत्यक्ष करावनारी अने प्रसन्न थइ गएला पंडितोए जेनी प्रशंसा करी छे एवी तीर्थंकरनी वाणी, तमने सत्त्वर पीडारहित शरीरवाळा करो. अर्थात् तमने रोगरहित करो.

सालंकाराम्=उपमा आदि अलंकारसहित, अथवा आभूषणसहित.
करोति=करेछे.
श्रुतिम्=वचननी पद्धतिने, अथवा कर्णने.
अतिविशद्=अतिस्पष्ट, अथवा अत्यन्त उज्ज्वल.
न्यायरत्नोद्भटश्रि=नीतिरूपी रत्नोवडे जेमां उग्र शोभा छे एवुं.
श्रीमद्भिः=ईश्वरोए अथवा चक्रवर्ती विगेरेए.
धार्यमाणम्=धारण करातुं.
गतमतिविभवैः=जेनो बुद्धिविभव विनष्ट थयो छे एवाओए. अथवा विभवरहित पुरुषोए.
दुर्लभम्=दुःखे प्राप्त थाय एवुं.
भास्वराङ्गम्=तेजस्वी शरीरवाळुं.
सद्वृत्तोदात्तरूपम्=सारा चारित्रवाळुं अने उदात्तरूपवाळुं. अथवा सारा गोळ आकारनुं अने उत्तम.
व्युपरतविकृतेः=जेमनो विकार गयो छे एवा प्रभुनुं.
यत्=जे.
तुलाम्=समानताने.
कुण्डलस्य=कुंडलनी
क्षिप्रम्=शीघ्र.
बिभ्रत्=धारण करतुं.
क्रियात्=करो.
वः=तमारा.
वचनम्=वचन.
उपचितिम्=वृद्धि.
चिन्तितानाम्=अभिलषित पदार्थोनी.
तत्=ते.
अर्च्यम्=पूज्य.

सालंकारां करोति श्रुतिमतिविशदन्यायरत्नोद्भटश्रि
श्रीमद्भिर्धार्यमाणं गतमतिविभवैर्दुर्लभं भास्वराङ्गम् ।
सद्वृत्तोदात्तरूपं व्युपरतविकृतेर्यत्तुलां कुण्डलस्य
क्षिप्रं बिभ्रत्क्रियाद्वो वचनमुपचितिं चिन्तितानां तदर्च्यम् ॥२०॥

अर्थ—जेम कुण्डल, कर्णने अलंकारयुक्त करे छे, अति उज्ज्वल रत्नी श्रेष्ठशोभावाळुं, चक्रवर्ती विगेरेथी धारण करातुं, विभवशून्य पुरुषोने दुर्लभ, दीप्तिवाळुं, सारा गोळ आकारनुं अने उत्तम होयछे. तेम कुंडलनी समानताने धारण करनारुं जे वचन, वाणीनी पद्धतिने उपमा विगेरे अलंकारयुक्त करेछे, अत्यंत स्पष्ट नीतिरूपी रत्नोवडे सारी शोभावाळुं; समर्थ पुरुषोए धारण करेलुं, जेमनो बुद्धिविभव विनष्ट थयो छे एवाओने दुर्लभ, तेजस्वी, सारा चारित्रवाळुं, अने उदात्तरूपवाळुं छे ते जेमनो विकार गयो छे एवा प्रभुनुं पूज्य वचन, तमारा अभिलषित पदार्थोनी वृद्धि करो.

न=नथी.
अश्रेयांसि=अकल्याण.
श्रितानाम्=आश्रितोनुं.
न=नथी.
भयतरलता=भयनुं दुःख.
श्रूयते=संभळाय छे.
श्राद्धदेवात्=यमथी.
अश्रीणाम्=अलक्ष्मीनुं.
न=नथी.
आश्रयः=स्थान.
अश्रुस्रुतिः=आंसुनुं पडवुं
अपि=पण.
न=नथी.

न=नथी.
वा=अथवा.
विस्रसा=वृद्धता, जरा.
न=नथी.
श्रमः=थाक, परिश्रम.
वः=तमारी.
न=नथी.
अविश्रम्भश्रुति=अविश्वासनुं सांभळवुं.
न=नथी.
श्रवणकटुवचः=कानने कडवुं लागे एवुं वचन.
यत्र=ज्यां.
तत्=ते.

स्थानम्=पदने.
ईयुः=पामेछे, जायछे.
श्रुत्वा=सांभळीने.
यां=जे वाणीने.
श्रीजिनस्य=श्रीतीर्थंकरनी.
अश्रियम्=अलक्ष्मीने.
अभिभवतात्=पराभव करो.
गौः=वाणी.
असौ=आ.
स्राक्=शीघ्र.
श्रुतीष्टा=कर्णने सुख आपनारी.

नाश्रेयांसि श्रितानां न भयतरलता श्रूयते श्राद्धदेवा-
दश्रीणां नाश्रयोऽश्रुस्रुतिरपि न न वा विस्रसा न श्रमो वः।
नाविश्रम्भश्रुतिर्न श्रवणकटुवचो यत्र तत्स्थानमीयुः
श्रुत्वा यां श्रीजिनस्याश्रियमभिभवताद्गौरसौ स्राक्श्रुतीष्टा ॥२१॥

अर्थ—जे स्थाननो आश्रय करनाराओने अकल्याण नथी, यमराजाना भयनुं दुःख सांभळवानुं नथी, अलक्ष्मीनो आश्रय नथी, आंसु पाडवानां नथी, वृद्धता नथी, परिश्रम नथी, अविश्वास सांभळवापणुं नथी, अने ज्यां कर्णकटुवचन नथी, ते स्थानमां जे वाणीने सांभळीने माणसो जाय छे ते श्रीजिनेन्द्रनी कर्णने सुख आपनारी वाणी, तमारी अलक्ष्मीनो नाश करो.

मिथ्यादृक्पाथसान्तर्भृत्=मिथ्यादृष्टिरूपी जळवडे अंदरथी भरेलो.
अगुरुविपदावर्तगर्तम्=म्होटी विपत्तिओरूपी वमळवाळा खाडावाळो.
गरीयःसर्पत्कन्दर्पसर्पम्=जेमां कामदेवरूपी म्होटो सर्प फरेछे एवो.
प्रचरितकुनयानेकनक्रादिचक्रम्=कुत्सित अभिप्रायरूपी अनेक जलचरोनो समूह जेमां भम्याकरेछे एवो.
यत्=जे (वचनने).
प्राप्य=प्राप्त करीने.
प्रोत्तरन्ति=सारी रीते पार उतरेछे.
प्रततम् अपि=विशाळ छे तोपण.
भवाम्भोनिधिम्=संसाररूपी समुद्रने.

साधुबन्धम्=सारी रचनावाळुं अथवा सारा बंधनवाळुं (मजबूत).
पातात्=रक्षण करो.
पोतायमानम्=वहाणना जेवुं.
तत्=ते (वचन).
अघमपतनात्=पापमां पडवाथी.
जैनचन्द्रं=तीर्थपतिरूपी चन्द्रनुं.
वचः=वचन.
वः=तमारूं.

मिथ्यादृक्पाथसान्तर्भृतगुरुविपदावर्तगर्तं गरीयः-
सर्पत्कन्दर्पसर्पं प्रचरितकुनयानेकनक्रादिचक्रम् ।
यत्प्राप्य प्रोत्तरन्ति प्रततमपि भवाम्भोनिधिं साधुबन्धं
पातात्पोतायमानं तदवमपतनाज्जैनचन्द्रं वचो वः ॥ २२ ॥

अर्थ—सारा बन्धनवाळा मजबूत वहाणनी प्राप्तिकरीने जेम समुद्रने लोको तरेछे तेम वहाणना जेवा अने सारी रचनावाळा जे वचनने प्राप्त करीने, अंदरथी मिथ्यादृष्टिरूपी जळवडे भरेला, जेमां म्होटी विपत्तिओ-रूपी वमळवाळा खाडा छे, कामदेवरूपी म्होटो सर्प जेमां फरेछे, कुत्सित अभिप्राय रूपी अनेक जलचरोनो समूह जेमां भम्या करेछे अने जे विस्तारवाळो छे एवा संसारसमुद्रने पण तरी जायछे ते तीर्थपतिरूपी चन्द्रनुं वचन, तमारूं पापमां पडवाथी रक्षण करो.

सोन्मुद्भिः=हर्षवाळा.
जन्मवद्भिः=प्राणिओए.
शिखिभिःइव=मयूरोनी पेठे, मोरनी पेठे.
समाकर्णिता=सांभळेली.
निर्णयन्ती=दूरकरती.
क्लेशग्रीष्मोष्मशोषम्=क्लेशरूपी ग्रीष्मकालनी गरमीना दाहने.
स्वमहिमभवनात्=पोताना महिमाना प्रभावथी.
संहरन्ती=नाश करती.
रजांसि=रजोगुणने अथवा धूळने.
विस्फूर्जन्नीतिधारानिकरपतनतः=शोभती नीतिरूपी धारासमूहना पडवाथी.
प्रावृषा=वर्षाकाळवडे.
या=जे.
समाना=सरखी.
मानारेः=मानना शत्रु जिनेन्द्रनी.
माननामापि=गर्वना गंधने पण.
अपनुदतु=निर्मूळ करो.
भवत्सु=आपना विषे.
आशु=शीघ्र.
सा=ते.
सूनृता=साची.
वाक्=वाणी.

सोन्मुद्भिर्जन्मवद्भिः शिखिभिरिव समाकर्णिता निर्णयन्ती
क्लेशग्रीष्मोष्मशोषं स्वमहिमभवनात्संहरन्ती रजांसि ।
विस्फूर्जन्नीतिधारानिकरपतनतः प्रावृषा या समाना
मानारेर्माननामाप्यपनुदतु भवत्स्वाशु सा सूनृता वाक् ॥२३॥

अर्थ—जेम वर्षाऋतु, हर्षपामेला मयूरोए (गर्जनाओ थवाथी)

सांभळेली, ग्रीष्मकाळनी गरमीना दाहने दूरकरनारी, अने धारासमूहना (झडीओ) पडवाथी धूळनो नाश करनारी छे. तेम वर्षाकाळना जेवी मानना शत्रु जिनेन्द्रनी जे सत्यवाणी, हर्षपामेला मनुष्योए सांभळेली, पोताना माहात्म्यना प्रभावथी क्लेशरूपी ग्रीष्मकाळनी गरमीना दाहने दूरकरनारी अने शोभती नीतिरूपी धारासमूहना पडवाथी रजोगुणने नाश करनारी छे ते प्रभुनी वाणी, तमारामांथी गर्वनो गंध पण नाश करो.

लक्ष्मीः=लक्ष्मी.
वा=पेठे (इव)
दुग्धसिन्धोः=क्षीरसमुद्रमांथी.
धरणिधरवरात्=हिमालयमांथी.
जह्नुकन्येव=गंगानी पेठे.
मान्या=मानवा जेवी.
श्यामेशात्=चन्द्रमांथी.
चन्द्रिका इव=ज्योत्स्नाजेवी.
अभिनवजलधरात्=नवीन मेघमांथी.
अंभसःश्रीःइव=जळनी शोभाजेवी.
उच्चैः=अत्यंत.
ध्वान्ताबन्धोः=अंधकारना शत्रु सूर्यमांथी.
अहःश्रीःइव=दिवसनी शोभाजेवी.
समुदभवत्=उत्पन्न थइ.
भारती=वाणी.
रत्यधीन्द्रम्=कामनो.
द्रोग्धुः=द्रोहकरनारनी.
या=जे वाणी.
सा=ते वाणी.
निधेयात्=स्थापन करो.
अधरितविबुधाधीशराज्ये=जेणे इन्द्रना राज्यनो तिरस्कार कर्यो छे एवा.
पदे=पदमां स्थानमां.
वः=तमने.

लक्ष्मीर्वा दुग्धसिन्धोर्धरणिधरवराज्जह्नुकन्येव मान्या
श्यामेशाच्चन्द्रिकेवाभिनवजलधरादम्भसः श्रीरिवोच्चैः ।
ध्वान्ताबन्धोरहः श्रीरिव समुदभवद्भारती रत्यधीन्द्रं
द्रोग्धुर्या सा निधेयादधरितविबुधाधीशराज्ये पदे वः ॥ २४ ॥

अर्थ—जेम क्षीरसागरमांथी लक्ष्मी, हिमालयमांथी माननीय एवां गंगाजी, चन्द्रमांथी चन्द्रिका, नवीन मेघमांथी जलश्री, (जळनी शोभा) अने सूर्यमांथी दिवसश्री, (दिवसनी शोभा) उत्पन्न थइ छे तेम कामदेवनो द्वेष करनारा प्रभुमांथी जे वाणी उत्पन्न थइ छे ते वाणी, जे स्थानमां इन्द्रना राज्यनो पण तिरस्कार छे ते स्थानमां तमने स्थापन करो.

न=नहीं.
अक्षेमम्=अकल्याणने, दुःखने.
क्षुद्रपक्षात्=शत्रुओथी.
क्षणं अपि=क्षण पण.
लभते=प्राप्त करेछे.
संभ्रमेण=आदरवडे.
इह=आ लोकमां.
बिभ्रत्=धारण करतो.
कण्ठे=कंठमां.
निर्लोठ्य=नाश करीने.
शाठ्यम्=शठताने.
कुदृशम्=कुदृष्टिवाळी.
असदृशोद्भासिताम्=यथार्थ नहीं जणाती.
भ्रंशयन्तीम्=नाश करती.
यां=जे वाणीने.
रक्षाम्=रक्षा-रक्षण.
इव=पेठे.
विवेकी=विवेकवाळो.
बहुविधविपदाम्=घणा प्रकारनी विपत्तिओनी.
भेदिकाम्=नाशकरनारी.
दैन्यशून्यान्=शोकरहित-दीनतारहित.
युष्मान्=तमने.
मान्याग्रगस्य=मान्यपुरुषोना अग्रगण्य भगवान्नी.
आननवनजशया=मुखकमळमां रहेनारी.
वाक्=वाणी.
असौ=आ.
द्राक्=शीघ्र.
विधेयात्=करो.

नाक्षेमं क्षुद्रपक्षात्क्षणमपि लभते संभ्रमेणेह बिभ्र-
त्कण्ठे निर्लोठ्य शाठ्यं कुदृशमसदृशोद्भासितां भ्रंशयन्तीम् ।
यां रक्षां वा विवेकी बहुविधविपदां भेदिकां दैन्यशून्या-
न्युष्मान्मान्याग्रगस्याननवनजशया वागसौ द्राग्विधेयात् ॥२५॥

अर्थ—वस्तुना यथार्थ स्वरूपने प्रकट नहीं करनारी कुदृष्टिनो नाश करती, घणा प्रकारनी विपत्तिओनी भेदनारी, अने रक्षाना जेवी जे वाणीने, आदरपूर्वक कण्ठमां धारण करनारो विवेकी पुरुष, शठताने दूर करीने शत्रुपक्षथी थता दुःखने क्षण पण पामतो नथी, ते मान्यपुरुषोना अग्रगण्य श्री तीर्थपतिनी वाणी, तमने दीनतारहित करो-सुखी करो.

(तात्पर्य—जे वाणीने कंठे करनारो पुरुष, शत्रुओथी दुःखी थतो नथी, शठतानो नाश करी शके छे, विवेकी थाय छे, जे वाणी वस्तुना यथार्थस्वरूपने समजावे छे, अनेक प्रकारनां संकटो टाळे छे अने रक्षण करनारी छे ते प्रभुनी वाणी तमने आनन्द आपो.)

॥ इति श्रीजम्बूकविविरचिते जिनशतके जिनवाग्वर्णनं
नाम चतुर्थः परिच्छेदः ॥

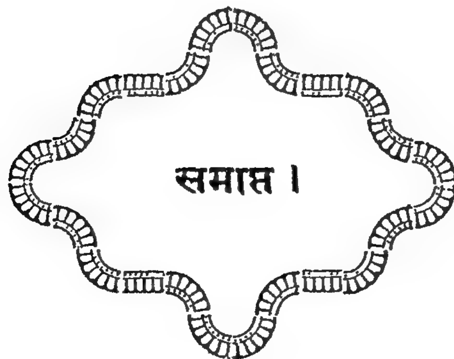
शार्दूलविक्रीडितम्.

क्व श्लिष्टार्थविशिष्टशब्दरचनाश्लिष्टातिशिष्टादृता-
वाग्, विद्वद्वरवृन्दवन्द्यचरणाम्भोजस्य जम्बूगुरोः ।
क्वाऽहं मन्दमतिस्तथाप्यकरवं तस्याश्च भाषान्तरं
तच्छ्रीचन्द्रधरस्य सद्गुरुवरस्यैवानुकम्पाफलम् ॥ १ ॥

अर्थ—जे श्लिष्टार्थविशिष्टशब्दगणथी सत्कार पामी अति,
ते क्यां साक्षरवृन्दवन्द्यपद—आ जम्बूगुरुनी कृति;
क्यां हुं मन्द छतां य भाव समज्यो ए वाणीनो आ पळे,
ते म्हारा गुरुवर्य चन्द्रधरनी कैं सत्कृपाने बळे.

नन्दस्कन्दमुखग्रहर्क्षपमितेऽब्दे शुक्लपक्षे मधा-
वस्याऽर्हच्छतकस्य च व्यरचयं भाषान्तरं सन्मुदे ।
श्रीकृष्णात्रिकुलोद्भवस्य सततं कृष्णक्रमासङ्गिनः
सूनुः श्रीरविशङ्करस्य विदुषां दासो दयाशङ्करः ॥ २ ॥

अर्थ—भक्ति शास्त्र रसेन्दु विक्रम तणी शाले सुदि चैत्रमां,
आ भाषान्तर सज्जनार्थ करियुं संपूर्ण खंभातमां;
श्रीकृष्णक्रमसंगिरंगिगुणिना कृष्णात्रिगोत्रोत्तरे,
पूज्यश्री रविशङ्कर द्विजतणा सूनु दयाशङ्करे.

श्रीजिनशतकना प्रत्येक परिच्छेदना श्लोकोनी अकारादिवर्णक्रमपूर्वक अनुक्रमणिका.

आ भाषान्तर छपाववामा नाणा भरनारनी नामावली.

रु.	नाम.	गाम.
३१	शेठ छगनभाइ अमरचंद	खंभात.
५०	वाइ लक्ष्मी शा. कपूरचंद हीराचंदनी विधवा.	,,
५	शाह खाते.	,,
२५	वाइ सांकळी.शा.रतनचंद पानाचंदनी विधवा.	,,
१५	चोकशी अमरचंद मूळचंद.	,,
५	वाइ माणेक.	,,
१०	वेन पार्वती शा. नाथालाल दयाळजीनां पत्नी.	,,
५	वेन चंचल.	,,
५	वेन मंगळ.	,,
५	शाह खाते.	,,
५	वेन भूरी.	,,
५	वेन पार्वती.	,,
५	वेन दीवाळी.	,,
५	बेन मूळीवाइ.	,,
५	बेन भटी.	,,
५	बेन इच्छा.	,,
५	शा. नेमचंद सकलचंद.	,,
५	शा. उमेदचंद खीमचंद.	,,
५	वेन भूरी.	,,
५	शा. अंबालाल सांकलचंद.	,,
७	वेन खीमकोर.	,,
५	शाह खाते.	,,

रु.	नाम.	गाम.
५	वेन धूळी.	खंभात.
५	वेन जेकोर.	,,
५	वेन मणि.	,,
५	वेन दीवाळी.	,,
५	वेन हरकोर.	,,
५	वेन इच्छा.	,,
५	वेन पार्वती.	,,
५	वेन इच्छा.	,,
५	वेन भूरी.	,,
५	वेन परसन.	,,
३	वेन डाही.	,,
५	वेन लाडकोर.	सायण.
१५	शा. कालिदास आशाराम.	गंभीरा.
५	शा. लालचंद पुरुषोत्तम.	,,
१०	शा. गुलाबचंद कसलचंद.	खांधली.
१०	वेन समरथ.	करमसद.
५	शा. जीवणभाइ देवजी.	बारडोली.
५	वेन महाकोर.	कपडवणज.
१५	वेन विजळी.	अमदावाद.
५	वेन पार्वती.	वडोदरा.
२०	शा. पनाजी मोटाजी.	बुहारी.
१०	वेन सौभाग्यवाइ.	लश्कर.
१५	शा.मनसुखभाइडायाभाइ.	तारापुर.
११	शा.कस्तूरभाइ करमचंद.	बहादरपूर.
५	शा. लीलाचंद दीपचंद.	,,